

Del Rey don Ferrando.

Furs nous fets per lo cristianissim e molt alt senyor Rey don Ferrando Rey de castella e de arago e de valencia etc. en les corts generals celebrades e finides en la ciutat de Oriola als regnicoles dela ciutat e regne d' valencia a .ccc. de juliol. Any de la natiuitat de nostre senyor deu Jesu christ. M. cccc. lxxviii.

Ran deu esser la cura solida e diligencia q los Reys deuē tenir en amar saulesa e iusticia. de les quals lo principal effecte es donar orde als subdits com e abquines leys deuē viure iustificants. primerament limarēt e donāt a cascu lo que es seu. E com mes gouern e regimēt ha donat nostre senyor deu als reys e demes pobles molt mes deuē pensar en donar leys certes clares e iustes als dits seus subdits pque sens lesio de consciencia sien gouernats e regits p los dits Reys en lur absencia p aquells aquī lur gouern e regimēt com anen e que egualment los sia ministra da iusticia clarament e no cōfusa ni ab sinistres interpretaciōs: car los Reys p iusticia regnen e perço los es donat lo imperi e tan gran regimēt e en aqst mō los es donat lo loch de deu pque cōseruen en pau iusticia trāquilitar los dits seus subdits. encara q bellament p los gloriosos Reys d' arago e de Valencia sien stats fets molts furs granmēt donant repos allurs vassals de lurs altercaciōs e debats imposantbi degut orde enper natura tots temps produet nouelles formes e la cōdicio deles gēts es buy mes pona amostrar cauteles ca

uillacions que en algun temps e anos mes que altre sia necessari en tals coses prouebir perque lo omnipotent deu Jesu saluado: nostre nos ha posat en tā alt grau e copios regimēt de regnes terres e molts vassalls e subdits en los qls continuamēt no podent entendre mas bo baueri necessariamēt acomanar: en cara que volent seruir a deu e exaltar la sancta fe catholica cristiana en la gloriosa empresa q fet hauem en debellar los infels enemics dela fe cristiana e reduhir lurs terres al cultu diuino e abolir la secta mahometica siam molt ocupats: per tenir en pau e repos los dits nres subdits e p cedat les dits altercaciōs nouelles formes cauteles e cauillaciōs de donar repos als ligants volēts pēdre treball que los reys e senyors per la amor dels subdits emprenen per la conseruacio dela cosa publica baueri acor q nostres subdits sien be regits en iusticia repos e pau. gouernats e que no sia donada occasio de esser en sos drets e iusticia verats mas que a cascu sia son dret atribuyt e donat seguint los preceptes de iusticia que son per deu nostre senyor donats e pque del dit regimēt e gouern a ell pugam en tots temps bon compte e rabo tāt cō en nos sia donat. On nos don Ferrando p la gracia de deu Rey de Castella. d' Arago. de Leo. de Sicilia. de Toledo. de Valencia. de Galicia. de Malloques. de Siuilla. de Serdenya de Lerdoua. de Corsegua. de Murcia. de Jaben. de Algarbe. de Algezira. de Sibraltar. Comte de Barchna. Senyor de Giscaya. e de Molina. Duch de Atenes. e de Neopatria. Comte d' Rossello e d' Erdanya. Marques d' Ostany e comte de Sociano. Volent seguir nostre loable intēt deffus dclarat ab acort consentiment e bona delliberacio feta ab los prelats persones ecclesiastiques: rics homes. cauallers. generosos. ciutadans. e homens deles ciutats del present nostre regne representats tota la cort go es a saber a nos e los braços ecclesiastic military e deles dites ciutats e viles reals a les quals per la cort per nos cōuocada e celebrada en la nostra ciutat de Taragona fō donat plen poder per a fer e ordenar les coses deus scrites e totes e altres que p expedicio dela dita cort per nos e per tots los cōuocats in

Del Rey don Ferrando.

reessents en aquella se podien e deuien fer: les quals persones son les seguents: go es per part nostra. Los magnífichs miçer Alfonso dela caualleria: vicecanceller nre. mossé Lups d cabanyelles caualer Souernado: del pñent nre regne de valécia. mossen Gabriel sanchez. Trezorer nre. mossen Johan ram scriua mestre racional dela nra cort en lo dit nostre regne de valécia. don Gomes de figuera. mossé Luis ferzer caualer loch nre general d gouernado: del dit nre regne de valécia. en Berenguer merca der loch nre general del dit nostre regne de valécia. mossen Jacme rosell regent la cācelleria: e aessor ordinar d la gouernacio. mossé Lups d sant angel scriua de racio d casa nra. e miçer Miquel dalmau aduocat fiscal e patrimonial. E p part d la Iglesia los venerables e religiosos miçer Francesch priats doctor per lo reuerendissimo Cardenal e bisbe de valencia. don Jordi centelles canonge de la seu de valécia. frare Garcia de marzilla clauer del orde e caualleria de sancta maria de muntesa. frare Ramó fiscal comanado: de torret. dō Jobā dixer comanado: de vichera del orde d sanct pago. E mossé Miquel baltaller. E per part d la nobles cauallers e generosos del braç militar del dit nostre regne. los nobles e magnífichs mossé Jobā pardo e son nom propi: e com a procurado: del spectable don Serafin de cētelles. Comte de oliua. don Jofre de boya mossé Jeronim vich. en Miquel Jobā d soler. dō Lups d vilanoua mossen Lups fenollet. dō Lups ladro. mossé Bracia d mōsoziu. mossen Jobā sagra. dō Jener rabaga de perellos. dō Jobā centelles. mossen Luis crespi de valldaura. mossen Pere etarch. dō Pero maça de ligana. mossé Bernad almunia. mossen Francesch de penarroja. mossen Nicolau jofre. mossé Enrich d mōt agur. en Nicolau pujades. mossen Perrot d castellui. mossen Pere ramō d mōsoziu. mossen Franci crespi. mossen Ausias valleriola. don Lups ladro menor mossen Losme de vilarasa. mossen Joban olzina. en Perot jafer de lozig. dō Joban ganoguera. mossen Perot mercader. don Franger ladro. don Pedro demuncada. don Pedro de vilanoua: e d pallas. Uexcomte d belua. mossen

Miquel iobā de pomar. dō Gaspar de castellui de carlet. lo spectable dō Jobā roig d cozella. Comte d cocetayna. mossen Jobā puig. mossé Perot semboy alias puig. mossen Joban roquamoza. mossen Lups iobā. e don Joban de cardona. E per part dela nostra ciutat de valencia. en Francesch niuro valleriola. Jurat Andreu sart doctor. e e Bertho meu abar. E p part de les altres ciutats e viles reals del dit regne. miçer Marti etimeno ros. en Jobā perez. en Bernat daffio. en Jacme pasqual. en Lups collar. e en Bernad tordera. Sem e ordenam los presents furs capitols e acres de cort de jus inserts manāt aquells esser seruiats: e segons aquells esser jutjar: e als altres furs esser agregats: e ajustats en les coses per aquells no uament disposats: e ordenades ajustades: corregides: e continuades. restant les disposicions dels altres antics e adicions de aquells en la força efficacia: e valor los quals furs e acres d cort volem bajen loch en les questions esdeuenidores.

Alfonso d la caualleria vicecanceller,

Del Rey don Ferrando.

De sarrabins. Rubrica. I.

Eer quant
p obseruanga de
nra bona fe real
la q̄l bauem do-
nada als regni-
coles de aq̄l nre
regne e lo fur fet
per lo alt rey en
Martí de gliosa

memoria befaui nre començant pmetem
en nra bona fe repal nouellamēt p nos
jurat e promes tenir e obseruar e ab lo
qual es prohibit que moros del present
regne no pūen passar en terra de mo-
ros ne en altres parts fora nostra sen-
poria: e prolrre e obuiar a tors los ab-
usos que cōtra lo dit fur son stats fets
nos vullam e entengam atí prouehir
que de aquiuant al dit fur no sia en al-
guna manera derogat e ago per benefi-
ci dela cosa publica en laqual molt va
que los moros no hūen del dit regne
Prouehim pgo e ordenam que daqui-
uant per nos e p nostres officials aq̄l
sia rēgut: e inuolablenēt obseruat sens
subintelleccte o frau algu. En atí que vo-
lem e ordenam que ab o sens licencia o
permis nostre: o de nostre primer en-
gēdat: o altre qualseuol official nostre
gouernador barle general lochtinents
de aquells barles locals ne altres qual-
seuol officials o comissaris nostres ne
deles ecclesiastiques e religioses perso-
nes militars e ciutadāns tenints e pos-
sebints viles e lochs en lo p̄sent regne
on los dits moros stan e habiten. e en-
cara que bajen comprat o pagar ab sō
senyor e sien difinits de aquell ne enca-
ra que bajen quintat o delmar ab nos:
o ab lo barle general del regne de valē-
cia: o ab altre bauent poder de aquell
moro o moros algū: atí masdes com
fembres atí vassals e habitadors en no-
stres ciutats: viles: e lochs: e moreries
nostres com deles dits persones eccle-
siastiques: militars: e ciutadans: del dit
regne no pūen exir del p̄sent regne de
valencia per passar en terra de moros:
o en altres terres fora nra senporia ne
en cara per anar en les altres ciutats vi-
les e lochs de fora nostra senporia fora
lo present regne per ferse vassalls en al-

treloch fora lo dit regne. saluo que los
dits moros pūen anar en Arago: en
Cathalunya: e en Castella traginant: e
fent sos tragins ab mercaderies lices p-
pries: o de altre puit ab ells no vagen:
ne ab si sen porten ses mullers o sos fills
menors de quatorze anys: e saluo que
si algun moro sens traginar o esser tra-
giner ira en seruey de aquell de qui sera
vassall anant ab la persona de son sen-
yor o ab letra dema d̄l dit senyor escrita
o signada o del procurador: o barle de
aq̄l senyor de vila o loch d̄ on sera vas-
sall. ab la qual letra se mostre que va p-
seruey o fets o negociis d̄ son senyor en
Arago. Cathalunya. o en Castella. li-
berament hū pūta anar: e si algu dels
dits moros habitador del dit regne se-
ra atrobat q̄ cōtra forma dela dita pro-
hibicio exira: o sen ira os partra del dit
regne per mar o per terra o per aygua
dolga los tal moro o moros siē catius
sens que no pūen allegar ne ajudar se
de guiatge licencia permis o altra se-
guretats nres o d̄ nostres officials o ha-
uēts poder de nos ne dels senyors d̄ los
lochs de on serā vassalls e onsevol que
seran atrobats a sola instancia de qual
seuol persona o persones dels dits sta-
ments ecclesiastich: militar: e deles ciu-
tats: e viles reals: o sols del sindich del
stament militar. Los dits tal moro o
moros sien presos per qualseuol offici-
al que sera request per catius com dit
es. lo qual catiueri se haja apartir jutta
forma d̄l dit fur. En atí que si sera tro-
bat lo dit moro e request segons deffus
es dit. lo official nol volrra penrrer pa-
gue d̄l seu propi lo interes: q̄ es la ex-
timacio: o valor del dit catiu: e dels bens
que ab si sen portara: o haura portat al
senyor dela vila o loch de on lo dit mo-
ro sera partit e de o sera stat vassall deu
anys ans d̄sa partida. E si originalmēt
sera vassall nostre: e d̄ nostres moreries
lo official qui req̄st nol penrra enco-
regua en les penes en lo dit fur statui-
des: e ordenades: e si en la crida parti-
da: o anada dels dits moros fora del
dit regne contra la prohibicio deffus di-
ta algun official nostre: o alguna altra
persona de qualseuol ley stat: o cōdicio
sia haura sabut: cabut: ginyar: tractar:
ajudar: o entreuēgut: volen: prouehim
e ordenam que los tals: o qualseuol de

aquells paguen e sien tenguts pagar
tots los danis e interessos. E senyalada
ment la extimacio del dit moro o mo-
ros e bens que absi portaran o bauran
portar d'aquell de qui sia o sera interes
e o de qui sera stat vasall segons dessus
es dit. E si sera vasall nostre originari
vltra les penes del dit fur pague los in-
teressos. Les quals penes e interessos sic
aplicats ala generalitat dl p'sent regne.
De la cavalleria. .ii.

Tem per quat per la occurren-
cia dels dubtes q' d' casam jo m
insurreccien de les disposicio's fo-
rals del p'sent regne. Les quals no son
compreses en aquells nes poden decidir
e determenar per les disposicio's d' furs
ja fets ja sia sobre la mutacio que los
mozos habitans e stadants en lo p'sent re-
gne fan mudantse de un loch en altre si
en stats fets quatre furs en lo p'sent re-
gne lo hu qui es lo fur final posat sots
rubrica de servents fugitius del alt rep
en Jacme e laltre en los actes de cort dl
alt rep en Marti fets e lo any M. lccc.
tres. E lo altre fur declarant lo final fur
en rubrica de servents fugitius del alt
rep en Joban pare nostre com a lochri-
nent general del alt rep Alfonso publi-
cats e lo any M. cccc. xlvj. E lo altre dl
mateix rep començant com p' los scomo-
uiments situat en rubrica d' Sarrahins
Empero p' tolre los dits dubtes e ob-
viar als dits scandels. E p' que ala vera
intelligencia de aquells sia feta condi-
guc p'uisio declarant los dits furs Pro-
uehim e ordenam q' la ocupacio dels
bens que pot fer lo senyor del loch de on
se mudara lo vasall iurra forma dl dit
fur final del servents fugitius. E de la
declaracio per lo dit rey don Joban pa-
re nostre feta: nos entega esser tolta o
leuada per lo acte de cort com souent se
devinga mas q' la dita ocupacio se pui-
ga fer: no obstant lo dit fur. E p' major
declaracio e addet al dit fur final d' ser-
uents fugitius al altre declarant aqll Pro-
uehim e ordenam q' la perdicio de bens
en los dits furs statunda baja loch: en
cara que lo dit moro qui senya o fuig se-
gons forma dl dit fur no sia pres dins
lo loch o terme d' aqll d' on sen va o fuig
E a declaracio dell dit acte de cort com
souint se devinga Arimateix p' evitar
fraus Prouehim q' lo senyor segon de

la vila o loch on se sera mudat lo vasall
nos puita scusar d' fer les coses e lo dit
acte de cort prengudes p' dir que te no
uell vasall guiat ne p' que diga que nol
troba en lo seu loch mas que en alguna
manera no puita receptor vasall de al-
tre sens q' no porte difinicio del primer
senyor: e si nou portara es mostrara q'
sia receptor p' lo dit segon senyor ipso fa-
cto aquell dit segon senyor sia tengut re-
stituir lo dit vasall q' haura receptor
o pagar lo deute aduerat iurra forma
del dit acte de cort. E si dins lo mes en
dit acte de cort cotengut no ho fara pa-
gue los mil sols en lo dit acte de cort co-
teguis. De la cavalleria.

De guerrear. Rubrica. ii

Olem: prouehim: e

ordenam q' la facultat dona-
da per furs del present regne
de poder guerrear ab defeci-
ments segons forma dels dits furs daq'
auat per nos o per nostre primer enge-
rar lochinent general: o altres qualle-
uol officials nostres o de nos bauet po-
der no puita esser tolta ne leuada ans
los compresos en los dits furs daqui
auat puita guerrear en la dita forma
no obstant qualseuol manament o pro-
hibicio que de paraula o ab lletres do-
ses patens o priuades o ab crides per
nos o nostre primogenit lochinent ge-
neral o altres officials nres sia o sic fets
e daqui auat sabedors Enari q' durat
los dits defeciments no puitam dema-
nar los arti guerrejats seguint la forma
del fur Lors los cauellers e ciutadans
situat en rubrica de feus del alt rep en
Jacme iniposantbi penes algunes cor-
porals o pecuniaris ne per no venir
los dits guerrejants a nos o a nostres
officials demanants segons forma del
dit fur no puitam o puita fer proces a
aquells Aço declarat q' si nos demana-
rem: o volrem demanar algu dls dits
guerrejants durat los dits defeciments
ho puitam fer e lo tal demanar vinga
asegurat eguiar. E nos nol puitam de-
tenir sino p' temps de quaranta dies tan-
solament. Enari q' passar lo dit termini
de quaranta dies obressa licencia: o no de
nos sen puita tomar sens encoerter pe-
na alguna arti corporal com pecuniaria.
E aço encara declarat que si alguna pso

na priuada se clamara dels dits guerrejant o guerrejants dauant nos essent en lo regne de valencia o dauant algu official nostre dins lo dit regne lo tal guerrejant o guerrejants baja afer dret ala dita demanda o acusacio Enaci q si lo clam sera fet p persona priuada sia obseruat lo que per furs es statubuit. Dela caualleria. .II.

Item puit iuxta forma del que dessus es puebit e ordenat als volents guerrejar per sanifer a sa voluntat e bonor es donada forma de guerrejar per los dits desertiments e souent se deuinga q obmesa la dita forma: que es de cauallers e psones de bonor per aquells statubida e ordenada: alguns richs homes/cauallers/homes de paratge/ciudadans e altres psones bonrrades q no fan fabena deses nias vlen de desafiar se intresi. e no iuxta forma dels dits furs mas b paraula o ab albaras secrets sens que algu no ha noticia sino los dsafiar. Prouebim e ordenam que daquiauat rals desafius nos puiten donar ne fer. E si lo contrari sera fet lo requirent sia encozregut en pena go es que si sera pres stiga en la preso dela ciutat vila o loch de bon sera domiciliat per temps de sis anys continuamet compradors apres q sera pres. E lo request qui los dits desafius acceptara stiga pres per vn any continu en la torre dela sala dela ciutat de valencia o en la sala o casa del cõsell deles altres ciutats o viles reals del dit regne. E si lo dit reqñdor no pora esser pres e mes en la preso com dic es sia fet proces contra aquell iuxta forma del fur tercer de crims dl alt rey e Jacme. e donada sentencia de preso tal com dessus dit es. E quant sera pres stiga en la dita torre segon dessus es dit. go es lo requindor p temps de sis anys continuus e continuamet compradors dl dia que sera pres en auat e lo request per vn any. E la dita preso deles persones dels sobredits sia en tal manera que per alguna via no puitẽ crir de aquella etor lo dit temps e sien badejats los absents e processats de tota la senyoria nra pera tots temps. E aco sia entes si dls dits desafius mal o dan en les persones dels desafiantes no sera seguit car encars que mal o da sen seguitca sien tenguts en les penes

en lo fur. Sem fur nou situat en rubrica de malfeytors dl alt rey en Jacme. sens gracia o remissio alguna que nols puita esser feta. Dela caualleria.

De tenir cort o parlament general. Rubrica .III.

Om per furs del alt rey en Pere segon en lo any M.cccc.lxiiij. lo bu qui comença. Item senyor que a be dela cosa publica. Lo altre apres immediat seguent qui comença. Item senyor p la dita raho. scia statubit e ordenat que nos de tres en tres anys personalmet bajam a tenir corts generals en lo regne de valencia als habitants en aqll e que les dits corts e parlament general no puita tenir o celebrar algu p nos o per nostres successors en lo dit regne sino nos personalment o encars de necessitat de nostra persona lo nostre primogenit. e ptra disposicio dls dits furs sien stats fets alguns actes e conuocacions contraris a aquells. Per tal prouebim statubim e ordenam q daquiauat los dits furs sien tenguts e inuolablement obseruats e que no puita esser fet res en contrari/reuocant e hauent preuocat tots los actes de conuocacions e enantaments fets contra les dits foridiques disposicions. Dela caualleria vccccanceler.

Dels officis. Ru. IIII.

Prouebim: e ordenam p acte dela present cort que la pragmatica feta p lo alt rey do Alfonso onde nostre sobre la eleccio dels officis dela ciutat de valencia. go es iusticia. jurats. e cõsellers dla dita ciutat. dada en la ciutat de valencia a quatre del mes de maig del any Mil.cccc.lxiiij. del tenor seguet Nos Alfonso per la gracia de deu rey d Arago. de Sicilia. de Galécia. de Mallorca. de Cerdenya. e de Corcega. Comte de Barcelona. Duch de Arthes. e de Neopatria. e Comte de Rossello. e d Cerdenya. Vists e regonegurs per nos alguns capitols e ordinacions fets e fetes per lo consell dela ciutat de valencia sobre lo regimẽt d aquella e publicats e publicades a deset de març en lany dela natuital de nostre senyor. M. a iiij

cccc. xij. Com per experència qui es maestra de les coses / nos stants presents en la dita ciutat hajam trobat e vist q̄ls dits capitols e ordinacions no han donat ne donen lo fruyt per lo qual foren fets e fetes ans per cōtrari e per la practica q̄ per occasio de aquells es rēguda en dies passats / es vberta via que la juraderia e encara altres officis notables de la dita ciutat pozien venir e recaure en fort d̄ persones no p̄donees apres e suficientes en gr̄a dan dela dita ciutat e de la cosa publica de aquella. E perço encara / car aquells dits capitols e ordinacions son deuiants a furs e priuilegis e bons vsos dela dita ciutat atorgats e fets sobre la conselleria juraderia e altres officis dela dita ciutat per los q̄ls es donada certa forma de eleccions. Nos aquis ptany donar remey e prouehir al bon stament dela ciutat sobre dita qui es maestra e exemplar de les altres ciutats e viles reials del dit regne ab la p̄sent reuocam cassam e anullam aquells dits capitols e ordinacions e aquells e aquelles hauen per reuocats cassats e anulats cassades reuocades e anulades axi com si fets e fetes no fossen. Volēts e decernents que per inobservancia de aquelles los jurats consellers e consell e altres officials dela dita ciutat no sien vists encorrer ne sic encorreguts en penes algunes corporals ne pecuniaris juraments infamics e altres obligacions qualscuol alli posades ans aquells p̄ la present liberam remetem e absoluem. E com p̄ tenor de tres priuilegis dos del senyor rey en Jacme primer de gloriosa memoria. lo hi dat en Barcelona idus Septembris Anno dñi. M. cc. lvi. Laltre en Valēcia de cinco septimo kal̄ Madij. anno dñi. M. cc. lvi. E lo terç del senyor rey Hanifos dat en Valēcia. ix. kal̄ Nouēbris anno a natiuitate dñi. M. ccc. lxx. sia donada certa forma ala electio de cōselleria e juraderia la qual es bona e condecient al be publich dela dita ciutat p̄ço aquells dits priuilegis segōs lur serie e tenor: volēts e manam esser seruats ad vnguem de aqui auāt perpetualmēt. E madiis a aquells prouehim e ordenam volēts e manam que daqui auāt en p̄ tots temps los jurats nouellament elects la primera semana passades festes de cinquā

gesma ensemps ab lo racional aduocats ordinaris e p̄sionars ab lo sindich dela dita ciutat qui ara son o p̄ temps seran o la maior part dels dits jurats e aduocats e ab los dits racional e sindich e ab lescriua dela sala facen e elegirquen conselleria per aquell lany de lur juraderia axi de generosos com de juristes com dels probomens dela dita ciutat segons deu e lur bona conciencia e jutra la forma dels tres priuilegis damunt mencionats. Quant es ala cōselleria de officis e mestres los quals segons priuilegis atorgats ala dita ciutat poden hauer cōsellers qui capiē en consell dela dita ciutat. Manam e ordenam que sobre e en la electio d̄ aquells cascu any e perpetualmēt hi sia obseruada la forma dela prouisio del senyor rey en Pere de iudicia recordacio befaui nostre. Dada en Buriana a .xiiij. de Juliol. Del any. M. ccc. lxxij. Mes auāt com sobre les nominacions e eleccions de juraderia e de altres officis dela dita ciutat en dies passats sien stants fets alguns abusos e insolencies per proprias passios elegints hi persones mas sa jouens no hauen practica ne experencia d̄ls affers prouehints mes ales p̄sones que als officis e dan notori dela dita ciutat. Nos volēts a ago obuigar prouehim volēts e ordenam p̄petualmēt que de aqui auāt no sien admeses ne electes persones que no bajē de vint bicinch anys complits en sus e bajen buda o bajen muller dins lur casa e habitacio per solemnizacio d̄ matrimoni en faç de sancta mare sglefia e sia natural e habitador dela dita ciutat o almenys baura stat d̄ins aq̄lla p̄ spay d̄ vint anys cōtinu. E totes e sengles coses damunt dites e cascua de aquelles ordenam volēts e manam esser rēgudes e seruades e complides no contrastants qualseuol statuts e ordinacions hauen lo cōtrari los quals e les quals en quant cōtrariar pozien als dits priuilegis e ales presents nostres ordinacions tollēts vacuam e anullam / e manam al batle nostre general e als jurats consellers e cōsells dela dita ciutat sots pena dela feclat a quēs son rēguts e obligats e d̄ deu milia florins dels bēs de cascun dels dits jurats e singulars del dit cōsell dela dita ciutat qui ara son o per temps se

Del Rey don Ferrando.

ran a nostres coffrens applicadors que no obstant altres e qualscuol ordinacions statuts les presents nostres provisions e ordinacions tinguem e obseruem perpetualment ad vinguem abdicants los tot poder de fer lo contrari. En testimonio dela qual cosa manam la present esser feta e ab nostre sagell secret sagellada. Dada en valencia a. iij. dies d' maig en l'any dela natiuitat de nre senyor M. cccc. e. xvij. Rey Alfonso. Sia tenguda e obseruada e q' daqui auant als dits officis d' justicias jurats mustaça. loch ninent de justicia criminal e de mustaça. consols d'la mar e altres officis que donen o elegeren les ciutats e viles reals consellers dela dita ciutat de valencia no sien alguns admesses ni elegits si no aquells qui poden esser admessos e elegits jura forma dela dita pragmatica. E que aço s'estenga e baja arimateix loch en los officis de racional sindich forindich scriua dela sala dela dita ciutat e loch ninent de scriua ajudans d'ofici de racional e altres scriuas dela dita sala e que abilitacio alguna o vebinaratge fins ala present jornada fer de algu que sia stat admess als dits officis no puiga daqui auant valer ne ajudar al q' de aqui auant deura esser elet si ja lo stranger del regne de valencia qui sera vengut afer vebinaratge en la dita ciutat no baura habitat e regut s' domiali e cap maior en la dita ciutat p' los vint anys en la dita pragmatica continguts. e lo qui sera nat en lo regne de valencia si sera stat p' temps d' cinch anys e no mes puiga bauer los dits officis e volem q' lo present fur e acte de cort baja loch en les altres ciutats e viles reals del present regne en los officis de aquelles segons es dit dela dita ciutat de valencia. De la cavalleria vicecanceller.

Dels iuhins. Ru. v.

Reuehim volem e
ordenam per donar abreuiament als pleyts addent corregit e millorant los furs ja fets que quant de alguna provisio feta per lo jutge sera demanada correctio e lo cars que pot demanar per lo fur del rey en Marti situat en rubrica de appellacions començant adents e declarats de la dita correctio a

pres que sera demanada si sera demanada ab lo assessor mareit per aquell en primer sia determinada dins dos jorns apres que demanada sera e si sera demanada ab adjunt assessor sia determinada dins sis dies. En art que si lo demanant aquella no baura feta fer la provisio sobre la dita correctio aquella no obstant p' lo dit official o jutge qui baura fer la provisio dela qual sera demanada correctio puiga esser enantat en lo pres fins a sentencia inclusiu e valguen los actes art com si la dita correctio no fos demanada. En art que mostrant se en proces correctio no prouebida o no determinada com dit es. per ço lo jutge nos deja parar de enantat en lo dit proces mas que done sentencia en aquell no obstant la dita correctio e los actes sien fermes e valids com si la correctio no fos demanada. Dela cavalleria vicecanceller. .II.

Per que complidament sia obuiat ales dilacions que cascuon jorn se donen e los pleyts arimateix puehim e ordenam q' encars q' algun pleyt sera enies recors ala cort de la gouernacio lo recorrent sia sollicit q' conuocada la part sia purgat dins tres jorns lo dit recors si lo pleyt sera dins la ciutat de valencia e en les ciutats o viles bon hi baja cort de gouernacio art deca com della setona. E si lo pleyt sera en altres lochs bon no sia la dita cort dins deu dies. En art que si passat lo dit temps lo dit recors no sera purgat sia baut per purgat e aquell no obstant lo jutge inhibit puiga procebir en la dita causa e lo recorrent sino baura obtes en lo dit recors alguna cosa pague totes les despeses en doble que baura fet aquell contra qui baura recorregut les quals deja puiga e baja encontinet a executar art la cort dela gouernacio si voltra com lo jutge o official d' qui sera stat recorregut. ço es aquell official o jutge qui per la part ne sera request e si request nou executara pague bo del seu p'ri lo dit gouernador o jutge request e aço baja loch tates vegades com sera enies lo tal recors. Dela caualle.

Dels iutges e deles comissions.
Rubrica. VI.

Er quant souent se
 foue que p importunitat de
 les parts de nostra cort o de
 altri bauet poder de nos son
 impetrades diuerses comissi
 ons a diuerses psones e jutges en vna
 mateita causa p la qual rabo se seguei
 en grans altercacions e immoderades
 despeses entre les parts litigants e dila
 cions molt grās. Prouebim perço vo
 lem e ordenam que si vna vegada a im
 petracio de alguna de les parts sera im
 petrat algun jutge en lo cas que per
 impetrar e per aquell boides les parts
 segons la forma que deu en hoir p no
 stres oficials e altres jutges ordinari
 com p altres furs per nos fets es pro
 uebit e ordenat sera ordenada sentēcia
 e mesa en poder del scriua d la causa ab
 tot effecte e estant ari lo negoci sera al
 tra comissio d nos impetrada d la dita
 causa e presentada la sentēcia per lo dit
 primer jutge ordenada sia publicada
 no obstāt la dita segōa comissio. E si la
 sentēcia no sera ordenada e en poder
 del scriua mesa la donchs los dos jut
 ges per nos donats e d nos impetrats
 donen sentēcia en la dita causa encara
 q la vltima comissio reuoque la prime
 ra si ja algu dls dits jutges no es sospi
 ros a alguna de les parts de les quals so
 spites sia conegut segōs es statbuir e or
 denat en les sospites dels jutges dele
 gats car en tal cas concorren hi justes
 sospites conuocades les parts lo go
 uernador hi puira assignar jutge a les
 parts no sospitos. *Dela caualleria vi
 cecanceller. II.*

Om p fur del present regne al
 c
 gun jutge delegat no puira vsar
 dela comissio fins que ha fet lo
 jurament en lo dit fur statbuir e orde
 nat e d l dit fur sia stat abusar. *Uolem p
 uebit e ordenam que algun jutge dele
 gat no puira vsar d la sua comissio fins
 que baja fet lo dit juramēt e poder del
 justicia d la ciutat vila o loch bon lo dit
 jutge baura ajutgar lo qual juramēt fa
 ga dauāt les parts o dela vna d aqilles
 al qual jurament enadim e ajustam
 que arimateix jure que ans dela impe
 tracio dela dita sua comissio no ha cō
 certat ab alguna de les parts que li sia
 feta la dita comissio e siu baura concer
 tat o vsara scis fer lo dit juramēt tots*

los actes per tal comissari fets sien nul
 les. ipo foro. *Dela caualleria. III.*

Ora sentēcia que sera ordena
 t
 da p nostres oficials o jutges
 ordinari o delegats en les ciu
 tats viles e lochs del p̄sent regne de va
 lencia ap̄es q boides les parts segōs
 que en los precedents furs es dit o no
 boides per contumacia de aquelles se
 ra mesa en poder del scriua qui ha are
 bre la publicacio d aquella no sia en al
 gūa manera la publicacio dela dita sen
 tēcia empachada per algū rescrit o co
 missio de nos impetrada per algūa de
 les parts mas aquella sia tantost que
 sera request per alguna de les parts pu
 blicada los dits rescrit o comissio en al
 guna manera no obstant. *Dela cau
 lleria vicecanceller.*

**Dels pagments de les mu
 llers. Rubrica. VII.**

Er tolte grans fra
 p
 us que fan en lo present re
 gne e engans en los contra
 ctes e obligacions. Prouebim
 e ordenam que qualseuol psona del re
 gne de valencia qui constant lo matri
 moni pagara lo dot e creix a sa muller
 o fara donacio algūa de sos bens a pa
 re mare fills filles o a altres q̄seuol
 persones los dits pagaments e dona
 cions bajen a esser scrits alniēps la sub
 stancia de aquells en un libre o registre
 que faça casam any en la cort del justi
 cia ciuil dela ciutat de valēcia e en les al
 tres ciutats e viles reals en la cort del
 justicia maior d les dites altres ciutats
 viles e lochs del dit regne en lo qual li
 bre noy baja als scrits ni registrar sino
 los dits pagaments e donacions. Ena
 que les donacions o pagaments bajē
 effecte d l dia o lalendan que seran scri
 tes en lo dit libre e no de ans encara q̄
 abans sien rebudes. E si lo contrari se
 ra fet rals pagaments o donacions en
 son cas no empachen o puiren empā
 char qualseuol obligacions que sien a
 pres fetes per los dits donadors o per
 los qui bauran fet los pagaments a ses
 mullers ans siē derrerres en temps als
 crebedors encara que siē primeres en
 lalendan lo qual libre lo justicia o scri
 ua de aquell baja a mostrar tantost e
 tota hora que sera request p qualseuol

Del Rey don Ferrando.

persona quiu vulla mirar. Dela caualleria vicecanceller.

De crims. Rubrica. VIII.

Edarant millozant e enadint als furs fetes en lo pñent regne e rubriqs d'crims volents donar deguda forma al pñchiment ques deu fer en aqñls pñolozc veitacions als nostres subdits e vassalls. Prouebim e ordenam qñ si algu sera pres per crim per ell comes del qual no sia deguda pena corporal dins deu jorns continuant comptadors a pres que sera denunciat o lo clam sera posat. li sia fet e clos lo proces sens dilacio alguna e li sia donada la pena pecuniaria que merecera ab sentencia. E si lo jutge o official dauant qui sera lo proces no donara sentencia dins lo dit temps. sia encontinēt delliurat e absolto lo pres del dit crim e pena. e lo tal official o jutge pague lo iñfes al dñificat. E si lo crim o dñicta sera tal qñ merecera pena corporal principalment o en subsidi en tal cas tot lo pñes baja esser fet dins terme de quaranta dies continuant comptadors. Enaxi empero qñ si dins los cinch dies primers no sera mostrat per lo accusador alguna cosa per la qual se mostren vebenēts o appareitēs pñsumpcions contra lo delat. encontinēt done a sufficient fermāça lo delat e traga aquell dela preso. Los dies cinch dies volent qñ coreguen del dia en auāt qñ sera pñfessat lo delat e coreguen ipso facto fetes les pñfessios sens fer hi pñisio. Enaxi qñ passats los dies cinch dies a pres qñ lo dñat sera pñfessat. sia lo jutge solict enferse venir lo scriua pñ veure quel prouat contra lo dit delat e segons lo qñ trobara retingua o delliure aquell dit delat segōs dñsius dit es. no obstāt res en pñran allegat. e si deura esser detingut pres fins a sentencia. aqñlla dita sentencia sia donada dins lo dit terme de quaranta dies. E si lo jutge en aqñ sera negligent o remis sia tēgut del seu propi pagar tot lo dan al interessat. e lo pres sia delliurat e donat a bones e sufficientes fermanges de presentar aquell tota hora qñ sera demanar. E volent encara que les dilacions aposar e prouar e publicar sentencia dñsius dites no pñen esser mes de quaranta dies e aqñls

coregen ipso facto del dia enauant que lo delat sera stat confessat: e lo dit terme pñta esser abreuiat segons la qualitat del crim e no prolongat. Aqñ empero declarat que dins dos dies apres qñ sera algu pres. sia denunciat e confessat e sia leitada la denunciacio en poder del scriua. E per quāt los justicies de les ciutats e viles reals del regne no podē donar sentencia sens lo cōsell general e diferint se lo cōsell se diferenc la justicia e nos podia fer lo que dñsius es dit e ordenat dins lo dit temps. es pñchit e ordenat que almenys cascun diuēdres de cascuna setmana sia tengut cōsell general pera les causes criminals en los quals dies se determinen les dites causes. E que pera tenir los dies pñells. los justicies e jurats ne sien o pñen esser compellits per lo portant veus de gouernado: e cor sua. axi deça comi della setona e lochriētēs generals e particulars de aquells ab manamēts penals e execucio d'pena. e vltra la dita execucio lo dit gouernado: e cor sua en lur fadiga o pñen e bajen a fer. Aqñ declarat que e les causes criminals en les quals per los delictes e crims dñs quals algu sera accusat no deya seguir pena corporal d' mort o mutilacio de membre que dauāt lo iusticia criminal dñla ciutat de valencia se menarā. pñta lo dit iusticia criminal ab cōsell de son ordinari assessor tan solament sens conuocar cōsell general. donar sentencia en les dites causes. Dela caualleria. II.

En comi per los processos de ausencia se seguiren grans veitacions e infamies a nostres subdits e gran occasio de destrobir aqñls e encara de calūniar. Volent prouebim e ordenam que alguna denunciacio no sia admessa pñra algun absent qui sen sera anat o absentat dñla vila o loch bon baura comes lo crim o delicta si ja lo denunciado: no jura que totes les coses qñ ha posades en la dita denunciacio ha pñcert que son veres e les ha fetes e comeses lo delat o quen te tals iudicis e pñsumpcions que son sufficientes acreure qñ lo delat ha fet los dites crims. E si de totes les dites coses no volrra fer lo dit juramēt. admeta la denunciacio lo official o jutge dauāt qui sera denunciat per les coses que seran jurades. en lo al

tre la repelleitca si ja lo denunciador no volra donar informació al jutge de les coses de que denuncia. Car la donchs vista la dita informació lo dit jutge deliberare en que admetra la dita denuncia: e en que la repellira: e aço haja loch quant sera posada la denuncia p alguna persona privada. Dela cavalleria vicecanceller. .III.

Quant lo fisch per son offici vol q ra algun denunciar no sia admesa la sua denuncia fins que primerament sobre lo dit crim o delict de que volra denunciar per lo official o jutge aqui pertanga o per son ordinar assessor: personalment no sia rebuda informació sobre lo dit crim: e aquella rebuda la done al aduocat fiscal: e segons aquella dellibere lo dit aduocat de fisch si denunciara o no: e seruada la dita solenitat e no en altra manera sia admesa denuncia posada: a per lo fisch: e la informació sia posada e continuada en lo proces e donat trelat ala part publicats los testimonis / e lo fisch no puiga denunciar sino per aquell crim que per la informació constara e no p altres. Aço ajustat que si apres o en altre temps constara de algun crim lo dit fisch puiga denunciar de aquell crim que constara. Dela cavalleria. .IIII.

Acara per donar vera intelligencia al fur tercer de crims del altre en Jacme disponent en proces de absencia. Prouchim e declaram que allí bon diu que si al condemnat e bandejat sera fet mal o dan lo quiu fara no sia tengut a nos ne a la cort: e se entregat de aquell condemnat e bandejat q sera condemnat e bandejat per mort per aquell perpetrada dela qual era denunciat e no en altre cans ne delict o crim encara que sia condemnat p crim o delict a pena d mort o altra menor pena. E que la mort del bandejat puiga ser parent del occis fins en lo quart grau e no algun altre no obstant qualseuol fur: acte d cort e sentencies reals o altres encotrari donades o promulgades les quals ab lo pscnt fur reuocam e hauem p reuocades enati q de aquelles nos puiga peire exemplar. Dela cavalleria. .V.

Acara per donar vera intelligencia al fur tercer de crims del altre en Jacme disponent en proces de absencia. Prouchim e declaram que allí bon diu que si al condemnat e bandejat sera fet mal o dan lo quiu fara no sia tengut a nos ne a la cort: e se entregat de aquell condemnat e bandejat q sera condemnat e bandejat per mort per aquell perpetrada dela qual era denunciat e no en altre cans ne delict o crim encara que sia condemnat p crim o delict a pena d mort o altra menor pena. E que la mort del bandejat puiga ser parent del occis fins en lo quart grau e no algun altre no obstant qualseuol fur: acte d cort e sentencies reals o altres encotrari donades o promulgades les quals ab lo pscnt fur reuocam e hauem p reuocades enati q de aquelles nos puiga peire exemplar. Dela cavalleria. .V.

Acara per donar vera intelligencia al fur tercer de crims del altre en Jacme disponent en proces de absencia. Prouchim e declaram que allí bon diu que si al condemnat e bandejat sera fet mal o dan lo quiu fara no sia tengut a nos ne a la cort: e se entregat de aquell condemnat e bandejat q sera condemnat e bandejat per mort per aquell perpetrada dela qual era denunciat e no en altre cans ne delict o crim encara que sia condemnat p crim o delict a pena d mort o altra menor pena. E que la mort del bandejat puiga ser parent del occis fins en lo quart grau e no algun altre no obstant qualseuol fur: acte d cort e sentencies reals o altres encotrari donades o promulgades les quals ab lo pscnt fur reuocam e hauem p reuocades enati q de aquelles nos puiga peire exemplar. Dela cavalleria. .V.

ta forma per la qual deu esser procebit fins a sentencia inclusiu enati que no resta res en concirenga del jutge sino tan solament veure en fet si les coses dispostes per lo dit fur consten per proces esser axi fetes com es ordenat. Per tal volent e ordenam que per a desempachar lo dit proces algun procurador: o conjunta persona del delat no sia admesa a allegar incompetencia de jutge o sospites contra aquell si lo dit jutge sera official o jutge ordinari en lo regne d valencia. Mas no obstant tal allegacio lo dit proces sia fet e clos jurta fur: saluo si lo denunciat no sera capella en alguns ordens sacres constitubit o simple tonsurat. E si sera coronat conjugat cesse lo proces d absencia quand sera mostrat q es en poder de jutge ecclesiastic. Dela cavalleria. .VI.

Acara prouchim e ordenam p e tolre totes veitacions e calumnies que algu de qualseuol ley stat o condicio sia / no sia admes a denunciar algun altre maior: o menor de la condicio o coegual dauant la cort dela gouernacio. Barlia general o justicies ordinaries de qualseuol ciutats viles e lochs del regne o altres qualseuol jutges que primerament e ans de totel coses no sia forascriu a pena d talio: jurta forma de fur. E si per algun official dels dessus dits o altres jutges sens la dita subscriptio sera admesa denuncia los actes per aquells fetes o fados sien nulles e d nulla eficacia e valoz e no puigen noure / al denunciat ne aprofitar al denunciador: ans sia d tot en tot delliurat lo delat si per la dita raho pres sera. Si ja lo dit crim no sera tal que per aquell puiga esser procebit p lo fisch car en tal cas sia procebit a instancia del fisch precebit les solenitats dessus dites parlants dela forma com lo fisch deu e pot denunciar. Dela cavalleria vicecanceller.

De euocacions de causes de viudes pubils e altres miserables persones. Qu. VIII

Et tolre calumnioses veitacions a nostres subdits / prouchim e ordenam que lo privilegi atorgat a les viudes pubils e miserables psones de euocar les sues cau

Del Rey don Ferrando.

ses a nos o al portar veus de gouerna
dor de regne de valencia lochinent ge
neral o particulars de aquell ne a no
stra audiençia no baja loch sino en aq
lles persones viudes pubils e miserab
les persones qui ciuilmēt demanē e son
demanades per contractes obligaciōs
o fetes delles propis. E no baja loch en
aquelles persones q̄ tenen diet o dietes
cessionars o donats per altre no hauēt
lo dit priuilegi. Si ja no era mostrat que
la dita cessio o donacio era stada feta p
pagament de deute realmēt degut ales
dites viudes pubils e miserables perso
nes del qual deute baja aconstar ab cō
tracte o la donacio sia feta realmēt sens
frau. Enari que sia pera vnlarat total
ōl donatari e ans que sia admes lo do
natari volēt vsar de tal priuilegi ho sia
tengut solenialment jurar denant lo
jutge en presençia d̄la part conuēguda
e actiu ab qui sera lo plet. Dela caual
leria vicecanceller.

De draps e drapers. Ru. X

Prouehim e ordenam
que en lo regne de valencia no
sia o puira esser venut pera ta
llar drap d̄ lana si ja no es banpat e ref
redat tan solament e que no sia baitat
Reuocant e hauent per reuocada la or
dinacio en contrari feta p acte de cort
fet en la vila de monço per lo alt rep dō
Joban pare nostre en lo any Mil. cccc.
lxiij. Dela caualleria.

**Deles estrangers que pui
ren vendre de menut. R. XI**

Euocam e hauem per
reuocada la ordinacio en la ciu
tat de valencia feta encara q̄ p
nos sia auctorizada o manada fer ab
la q̄l fonch prouebit q̄ algū homi stranp
no natural de n̄res regnes e terres no
puira vendre totes coses e mercaderies
de menut Ans volen e ordenam q̄ tot
homi de qualseuol ley stat e cōdicio sia
ara sia nostre vassall o subdit o no pui
ra vendre coses e mercaderies ari de te
leria com de quinquelleria com altres
de menut e tenir botigues com era aco
stumar. Dela caualleria.

**Deles fills deles esclaves.
Rubrica. XII**

Om souint se sdenm
ga que les carnes dels ha
bitants en lo regne de valen
cia se jaen carnalment ab los
scuders moços e altres dela casa d̄ lur
senyor e encara ab altres fora dela dita
casa e se emprenen e apres quant parei
ren dien que lo part es de lur senyor e q̄
per aq̄o son frāques. Prouehim e orde
nam que les dites esclaves per la dita ra
bo no obtinguen o puiten obrenir frā
ques si lur senyor jurara que la criatu
ra no es sua ab jurament al qual se ba
jastar e altrament no obtinga libertat
Dela caualleria vicecanceller. II.

Y algu o alguns habitadors o
altres del regne de valencia o al
tres qualseuol en aquell decli
nants se jaura carnalment ab esclava de
algun habitador de regne de valencia e
la dita esclava parira. Jastia p fur del p̄
sent regne lo part si sera de homi frāch
sia frāch Enpero volen e prouehim e or
denam q̄ lo qui haura emprepar la dita
esclava pague al seyor d̄ aq̄lla vit e cinch
liures moneda reals d̄ valencia e sia li liu
rat lo fill sil volra. E si les dites viut e
cinch liures pagar no poza corregua p
la ciutat vila o loch d̄l regne tot nuu e si
en li donats bōs aq̄o aq̄o ajustat q̄ si
la esclava morra de tal part lo cripenya
dor pague lo preu dela esclava. Dela ca
ualleria vicecanceller.

**De guiatges e treues. Ru
brica. XIII**

Olent apartar nostres
subdits e vassalls de injustes e
calunioses veiracions p rol
re los grans abusos que de cascun jorn
se fan en les denunciacions que ari per
nostre fisch com a instancia de part pri
uada se posen dauant nostres officials
o altres jutges ordinans o delegats.
Prouehim statubim e ordenam q̄ si de
nunciacio sera posada contra algū sin
gular del stament militar ari a instacia
de nostre fisch com de alguna part pri
uada en la qual denunciacio se conten
dran molts caps e molts articles de di
uerfes crims o delictes si lo tal denunci
at volra comparar p algū o algūs dels
dits crims e fer diet sobre aq̄ll o aq̄lls
e no sobre tots aquell tal puira venir

Del Rey don Ferrando.

e metres en mans dela cort e faga dret dels crims q voltra e dls altres la psona sua sia guiada en art q fet dret dels crims p los qls haura comparegut e sera absolte liberament sen puita anar e absentar hon e com bñ vist li sera. E dls altres crims p los quals no haura volgut comparar no obstant la sua presencia e les sobre dres coses li sia fet continuat e dos lo proces de ausencia en los casos en la forma e contra aquelles psones que fer se pot jurta forma de fur. Dela cavalleria vicecan. .II.

Per maior declaracio del fur pcedet. Statubim e ordenam q si contra algu dels sobre dres se ra fet proces de ausencia e durat lo dit proces o fiur aquell sera posada addicio: o noua denunciacio de altres crims o delictes/ lo tal denunciar o adēminat si comparar voltra sia guiat del pces e sentencia e condemnacio que contra ell sera feta mentres que fara dret e stara a dret sobre la noua denunciacio o addicio. Aço declarat que lo precedent present fur en les persones dela richa honiems nobles e cavallers spasa cirts se entenga que sia fet aquell proces cōtra ells que per fur parlant deles prop dres persones se pot fer e sens derogacio alguna de aquell. Dela cavalleria vicecanceller.

Del aduocat fiscal Ru. XIII

ncara ordenam que com p fur sia dispost quel aduocat fiscal jure lo que es cōtingut en lo fur del rey don Alfonso rubrica de aduocat fiscal. q lo dit aduocat fiscal sia tēgut fer lo dit jurament tota hora que la part contra la qual se enanta en lo proces o causa o requerra e dmanara tota exceptio a part posada. Dela cavalleria. .II.

Tem ordenam e statubim q per quant lo aduocat fiscal entreue en lo delliberar deles causes fiscals e en lo delliuar e traure los honiems presos dela preso per crims detēguts e en dar sentēcies en los processos E com moltes vegades los assessors dl portant veus de gouernador: batle general e justicia en lo criminal siē e son diuerfes e cōtraris en lo votar en los casos que a casun dels dres officials oc

corren al vot e parer del dit aduocat fiscal/ q en tal cas los dres officials e casun de aquells exbigit lo vot del dit aduocat fiscal seguitquen e sien tenguts seguir lo vot del assessor: ordinari de casun dels dres officials no obstant lo dit aduocat fiscal sia de contrari vot o parer. Vidit vicecanceller.

De censals. Rubrica. XIII

tem austant e millorant los furs priuilegis e pragmatiques parlars d'execucio de pensions d' censals violaris e deutes ab responsio de interes. Ordenam prouebim e manam quel portant veus de nre general gouernador: loctinēt general d' aqll/ batle general/ loctinēt de aquell/ justicia ciuil e altres qualseuol officials del pñent nostre regne sien tenguts en tot e per tot seruar e guardar e dedubir a execucio tot ço e quāt es statubit e ordenat en fauor de execucio de pensions de censals violaris e deutes ab responsio de interes e que qualseuol official en la cort del qual se fara la execucio sia tengut jurar si request sera la pragmatica e furs parlant de execucio de pensions de censals violaris e deutes ab responsio de interes la qual pragmatica en apres fon feta fur. En manera que recordant se lo dit official de tal prestacio de jurament sia pus prompte a fer la dita execucio e execucions. Vidit vicecan.

Del portant veus de gouernador. Rubrica XVI

tem ordenam e statubim q los portants veus de gouernador: loctinēt subrogats assessors scriuās o altres ministres no puitē bauer ne demanar salaris alguns sino en los casos p furs statubits E si indebitament ne rebran sien tēguts restitubir aquells sens alguna exceptio e dilacio. Vidit vicecancellerius. .II.

Tem fem fur quel portat veus de gouernador: e loctinēt d' aqll o subrogats no puiten fer emparcs generals en los presos e persones detengudes en preso/ ans no obstant tal empara lo jutge qui conetara dela causa del dit pres puita delliuar

Del Rey don Ferrando

aquell d'la preso tota hora que li parra per justicia lo deya dellurar / no sperada consulta del dit gouernador. *Udit vicecancellarius.*

Dela cort del cōsolat Rubrica

XVII

tem com les causes

i ques tracten denant los cōsols dela mar o fets mercātiuols d'la ciutat e regne de valencia sien fets immortals donantbi causa que les parts litigāts fan requestes e instancies que los dits consols se p'ciguē assessor e assessors en aquelles Per ço statubim e ordenam q' los dits consols no puiten esser costrets ni forçats en penes assessor o assessors si ja los dits consols per algus apūramēts de dret no sen volran penre a lur voluntat. *E q' aço mateix sia obseruat en los iuges dels apells e o dela causa de appellació interposada dela sentència donada per los consols no obstant qual seuol priuilegis e prouisions en contrari atorgats e fets. *Udit vic. II.**

m *Es auant statubim e ordenam que les causes e questions dela cort del dit cōsolat e que venrā dauant los dits consols sien tractades de nua paraula sens escrits e que sols siē redigits en escrits los testimonis e les sentēcies ques donaran en la dita cort e que en les dites causes dela cort del dit cōsolat no puiten entreuenir procuradors notaris ne causidichs sino sols los principals. *E si algu dels principals sera malalt absent o impedir lo procurador de aquell sia mercader e dela condició que sera lo principal en manera que notari o causidich noy puiten entreuenir. *E lo contra fabent en correge en pena de cinch cents sous e prouaciō de officii. *Udit vicecancel.****

De corredors. Rubrica XVIII

Per tollre los abu

e sos ques fā p' los corredors en reebre nimoderats salariis prouebim e ordenam q' algū corredor no puita pendre mes salari de malla per liura de cascūa de les parts e que lo dit salari per gran q' sia no puita muntar a maio: suma de deu liures. *E si lo contrari sera fet q' tal co:*

redor: sia priuat del officii e que per algū temps noy puita esser admies al dit officii. *E vltra correge en pena de deu liures applicadores la mitat a nostres coffres e l'altra mitat als spitals dela dita nostra ciutat de valencia. *Udit vicecancellarius.**

De conerēcia de crims fets en camins reals. Rubrica XVIII

XVIII

Per apartar totes

e differēcies e alcaciōs ques pouen e podē moure e suscitar ētre los officials nres reals e los ordinaris d'les ciutats e viles reals nres sobre la jurisdicció d'ls crims e d'ictes fets e ppetrats en los camins reals. Statubim e ordenam que ē la conerēcia e punició de aquells sien seruats los furs. *E perque justicia sia feta baja loch entre aquells prouēciō / ena q' quel official qui primer penra lo crim tingu e baja conerēcia de aquell puit no sia dels crims referuats ala cort d'la gouernaciō. *E aço sia obseruat entre los officials de les ciutats e viles reals nostres e no de altres lochs. *Udit.***

De penes. Rubrica XX

tem com per furs del

i present regne stabliments dela ciutat e altres ordinacions sien limitades les penes imposades per raõ de crims e delictes ordenam que p nos o nostres officials no puiten esser fetes algunes prouisions augmentant les dites penes vltra que per furs e priuilegis es statubit e ordenat reuocades qual seuol prouisions en contrari fetes redubint aquelles al que per furs priuilegis stabliments vsos e bons costums es acostumar imposar e exbigir. *Udit vicecancellarius.*

De armar fustes. Rubrica XXI

tem statubim e or

i denam que sien seruats e executats qual seuol furs e priuilegis pragmatiques e prouisiōs parlants e disponēts sobre les armades e poder de armar fustes que te la ciutat nostra de valencia e o los jurats d' aquella e en la conerēcia de les co

Del Reydon Ferrando.

ses e homens que peniran ab les dites armades. En ari quel barle general no stre o loctinents de aquell no sen puité entrar entre per alguna manera d' que p los dits furs e priuilegis als dits jurats es atorgat. Dela caualleria.

De officials. Rubrica. XXII.

tem per apartar fra
us Prouehim statubim e ordenam quels officials nres ari gouernado: barle general com altres aduocat e procurador fiscal e assessors dels dits officials no puen arredar les scriuantes o lurs corts ne hauer part en los arrendaments de aquelles per via directa o indirecta ne per interposades persones. E si lo contrari sera fet q sien enco:reguts e enco:rega cascun extra fabric en pena de priuacio de offic. Dela caualleria.

Deles causes de vils per sonas Rubrica. XXIII.

Per que los ordina
ri no puité esser empachats en fer e administrar la iusticia. Statubim e ordenam q les causes dls alcauots, vagabunds, males dones, e bagasses, e dls jochs nos euoquen per lo portant veus de nostre gouernado: per miserabilitat vidubitat ne altra causa sino en e per la forma acostumada. Dela caualleria vic.

De contencio de iurisdiction ecclesiastica. Rubrica. XXIII.

Per tolre e apar
tar totes diferencias entre los officials reals nostres e los ordinarijs dles ciutats e viles reals ab los officials ecclesiasticos per rabo deles repeticio: ques fa molt injustament de alguns coronars los qls ab veritat nos poden alegrar del priuilegi clerical. Perço prouehim statubim e ordenam que les sentencies declaracions e cõcordies fetes e ordenades ari per la reyna dona Elionor com altres de conuenir en plaça comuna los officials ecclesiasticos e seculars sie obseruades e executades. En ari que tota hora e quant sera dit o allegat per lo official secular lo pres no poder se alegrar o corona que o continent per lo jutge eccle

siasticos no sia en res enantat o procebit a imposar entredits ne vsar deles censures ecclesiasticas fins sia vist e conegut en plaça comuna e en aquella pres apurament del fahedo: E encara volen q sien seruades les declaracions fetes en cathalunya sobre les dites coses. Dela caualleria vicecanceller.

De lettres impetrades contra fur. Rubrica. XXV.

Per obutar ala ma
licia dls iugars. Prouehim e ordenam que comissio: lettres o prouisio: impetrades o impetradores cõtra furs e priuilegis no sien obseruades ni executades, ans volen e manam que los furs e priuilegis parlants dela dita impetracio e presentacio de lettres comissio: e prouisio: ons sien obseruats e executats ab tot efecte. Dela caualleria.

De reuocatio de guiatges. Rubrica. XXVI.

om certs priuilegis
de guiatges atorgats a les viles de Algezira e Bõrnia: na sie molt danosos ala cosa publica dla ciutat e regne de valencia car per star les dites viles tan ppinques ala dita ciutat se cometen de cascun jorn molts crims, furs, morts, e altres delictes: e en lo mateix jorn son guiatgs e a segurats en vna deles dites viles. En tant q dels malfactors nos pot hauer ni fer justicia corporal e menys executio en los bès e ari se dona animo a molts de delinquir, e encara se empachen e estat atemptat de empachar los processos criminals de ausencia. Perço per lo benefici dla cosa publica o tot lo regne la qual se deu prefferir ala particular o les dites viles Reuocam e hauem prouocats los dits priuilegis e concessio: a les dites viles atorgats prouehim e manam que los dits priuilegis e qualseuol confirmacions de aquells fetes no sien en alguna manera obseruats. Dela caualleria.

De dret de peatge. Rubrica. XXVII.

tem prouehim e ma
nam q ales persones qui son

Del Rey don Ferrando

vehins de Valencia e potaran conpi-
nes e mercaderies ala dita nostra ciu-
tat de Valencia e altres qualseuol vitua-
lles en lo pagar el peatge e altres drets
sien seruats los priuilegis e immunitats
als ciutadans de Valencia atorgats. *U-
dit vicecancellarius.*

De notaris. Ru. XXVIII

Em fur nou que qual
f seuol notari qui sera request de
reebre apoca o carta de q̄tament
d' censal violari o deute ab respōsio d' in-
teres q̄ no puita rebre aquella dita car-
ta o apoca de quitament o reuenda per
via de quitament / que en presència del
dit notari no sia feta e rebuda la cancel-
lacio del contracte de carregament de cē-
sal e violari e deute ab respōsio de in-
teres / per lo notari rebedor del dit cō-
tracte o regent los llibres de notes e pro-
tocols de aquell e continuada la dita
cancellacio al peu del dit contracte e li-
near aquell segōs lo stil dels notaris en
presència sua. E si lo contrari sera da-
uant fet q̄ lo notari rebedor del dit qui-
tament sia priuat e sospes per un any d'
art de notaria e encozrega en pena de
vint e cinch lliures pagadores la mitat
als coffrens nostres e l'altra mitat als
spirals dela ciutat o vila on se fuedora
e vltra encozrega en pagar e sanifer a
la part qualseuol dans e despeses que p
no trobar se cancelar lo dit cōtracte cō-
uenira ala part fer bauer e sostenir. *U-
dit vicecancellarius.*

De la sal. Ru. XXIX.

Com per molts furs
e priuilegis del present regne sia
dispost e ordenat q̄ la sal en la
ciutat e regne de Valencia no sia o pui-
ta esser venuda mes d' quatorze sols lo
cassig. Perço prouehim manam e orde-
nari que sien fetes e publicades crides
per tot lo regne present que la dita sal
no puita esser venuda per los arrenda-
dors e gabellors de aquella a mes preu
del q̄ es acostumat per tots temps ven-
dre ab imposicio d' grās penes les q̄ls
baja de executar lo nostre batle general
a instācia de qualseuol persona / no ob-
stants qualseuol prouisions o lletres en
contrari fetes e per nos prouehides.
Udit vicecancellarius.

**De confiscacio de bens. Ru-
brica. .XXX.**

tem ordenam proue-
i him e manam quel fur conten-
gut en rubrica de mal factors
comengant los alo⁹ e altres furs de aq̄
lla materia parlants sien en tot e p tot
obseruats. E si alguns dels dits bens p
crim de beretgia o als per lo dit crim se
ran perduts o confiscats / que aquells
dits bēs sien adquirits e guanyats als
senyors directes. E si de alguna vtil sen-
yoria sera stats priuats que aquella los
sia restitubida. *Udit vice.*

**De alguazil que no tinga
lo locinent de governador
deca lo riu de xuquer. Ru-
brica. .XXXI.**

tem prouehim orde-
i nam e manam quel locinent
de governador deca lo riu de
xuquer no puita tenir alguazil e la sua
coz com la preminēcia de tenir alguaz-
zil sols pertanga al portant veus de ge-
neral governador del p̄sent regne e no
a algun altre / e reuocari e bauer p re-
uocades qualseuol prouisions encoztra-
ri fetes. *Udit vicecancel.*

De crims. Ru. XXXII

tem com los officials
i deles ciutats e viles reals del
present regne quand manen e
prouehiren esser fetes algunes scripti-
ons de bens deles cases de alguns de-
lats o acusats de crims / e fetes les scri-
ptions los ministres de les cortz se fan
pagar salaris e messions lo que de justi-
cia nos pot ni deu fer fins lo delat o de-
nunciat ab sentēcia sera condemnat.
Perço per prouehir a tals abusos pro-
uehim manam e ordenam que los dits
officials e ministres de aquells no pui-
ten pendre salaris ni messions algunes
fent les dits scriptions de bens e q̄ no
puiten pendre penyores algunes dles ca-
ses dels dits delats fins que lo reu o de-
lat sia p̄demnat ab sentēcia judicial pas-
sada en cosa jurada. *Udit vic.*

**Dels officis dela ciutat de
xativa. Rubrica. XXXIII**

Del Rey don Ferrando.

tem com los iusticies
 e almustaças de la ciutat de xarua sien tenguts donar com prego es lo iusticia en poder del barle e lo mustaça en poder del iusticia e sia foenugur que apres que los dits offici als son diffinits lo barle de la dita nostra ciutat de xarua mana als dits officials e bereus de aquells que romen a donar compres e poder de aquell compellint los ab capcio de penyores. Per go prouebim e ordenam q puit los dits officials seran diffinits e fara fe o ostesio deses degudes diffinicions que no puien esser compellits ne costrets a donar los dits compres en manera q dea qauar no puien esser vexats. *Vidit vic cancellarius.* .II.

Es auar com los officials de la
 ciutat de xarua sien officials p tot lo terme d aqlla e lo barle d le d la dita ciutat es barle p tot lo terme d aqlla p acostuma e ha acostumat fer e crear loctinets ara en lo loch d castello com altres. pgo puehim e ordenam e statubim q lo dit barle de xarua sia barle del dit loch d castello e puia crear loctinets en aquell. *E ara reuocam e bauem per reuocada certa electio e creacio de barle la qual bauem feta an caldes en barle del dit loch de castello. Enari que de aquar no puia vsar del dit offic sino que lo dit barle de xarua e loctinent de aquell regeirca la morenia ques fa e lo dit loch de castello e vse en aquell del dit offic segons vsa e exercir en la dita ciutat de xarua. Vidit vic cancellarius.*

Yo el Rey.

Capitols offerts e donats en la cort general per part d l braç ecclesiastic ab les respostes e puilsos fetes en la dita cort per la magestat real ala fi de cadun capitol.

Primera oblacio de la sglefia.

Enyor molt excellent de alguns temps
 enya los officials del reuerendissimo senyor: Cardenal e bisbe e capitol d valencia: e algunes altres persones ecclesiastiques del dit bisbat hoc encara la sglefia e ecclesiastica liberrat per diuersissimos greuges sien stats agreujats e infringida la liberrat de la sglefia per los officials reals de la ciutat e regne insignes de valencia e senyaladament en los casos deus scrits. Supplica lo braç ecclesiastic del dit regne de valencia que los dits greuges sien reuocats per vos senyor o prouebit que p lo foenugido: ab incurso de gras penes nos fagen segons que de vos senyor molt illustrissimo se spera ala lao: e gloria e seruir de nostre senyor deu e releuacio de la ecclesiastica liberrat e bon stamct de iusticia retenint se facultat de proposar ne hu e molts segons les occurrencies durant la present cort e d adobar e disminuir bon necessari sera. *Vidit vic.*

Que lo porter elegit per lo senyor bisbe e capitol sia executor d l que sera jutjar per los officials ecclesiastics. Capitol. .I.

Primerament senyor
 es agreujat lo dit braç ecclesiastic p quat en los temps passats eren los porters de la gouernacio no en tal ne tan gran nombre com buy son e no sen podie bauer sino ab excessiu e inmoderat salari facilmente per fer algunes execucions de contractes sobre los arrendaments de les decimes e primicies e altres rendes ecclesiastiques e per lo bisbe la donchs de valencia e son venerable capitol se impetras dels gloriosos Reys do Joba e apres do Marti e ara derrerament don Alfoso de immortal memoria un puilegi e molts ab

Del Rey don Ferrando

los quals se dona facultat als sobre dits bisbe e capitol que poguessen elegir un porter de la gouernacio per fer les dites execucions: e ari ne bajen tengut molt temps hu e altre: e ara de present vegē manifestamēt esser los danmosa la electio d' un sols per fer se pagar mmiode rades d' espeses introduhnt nouells stils danmosos e prejudicials ala libertat ecclesiastica/ e si mozt lo dit porter e d' present vostra magestat ni haguel posat al tre/ e auisada p part dels sobre dits bisbe e capitol esser danmosa/ la dita prouisio a instācia dels sobre dits la hague ra reuocada. Supliquē los sobre dits reuerent bisbe e capitol que per acte de cort sia prouebit que per lo soeuenidoz nengun porter se puita empachar dles dites execucions sino son aquells qui p aquella vegada sera elegit p los sobre dits o algu de aquells a les dites execucions. E que ja perço no sia en res pjudicada la iurisdicció e libertat ecclesiastica les quals los dits ecclesiasticos tenen a concixer e prouebir en la execució dles dites decimes e primicias e sos termes ordinaris puit se fan les dites execucions per les dites decimes les bauran collegides o sien tenguts los preuf de aquelles pagar p los arrendamēts que bauran fets. ¶ Plau al senyor rey quel dit porter sia executador del que se ra jurat per los officials ecclesiasticos sols aquell qui serra elegit per lo bisbe e capitol/ e que la dita electio d' porter se puita variar per lo dit senyor rey a instancia del dit bisbe e capitol. Vidit v' cecancellarius.

¶ De la confirmacio feta per la magestat real dela bulla aurea. Cap. .II.

tem senyor no igno

i ra vostra celsitud quant per la gl'iosa memoria del senyor rey don Alfonso onde e predecessor de vostra excellencia fench ab gran solēnitat e ab interuencio del reuerēdissimo cardenal Morineu com a legat de n're senyor lo papa Nicolau quint d' felicissima recordacio en la ciutat de napols feta composicio de capitols sobre lo dret ptes per aquella en les decimes e primicias es ari en la propietat tota de aquelles com en los quatre sols per liura sobre aquelles com e la possessio e iurisdicció

de aquelles que per nengun temps ne ell ne sos successors p qualseuulla titol sen poguessen empachar de les dites decimes: e tot aço sia redigit en vna bulla amplissima ab confirmacio apostolica la qual bulla es bullada ab bulla doz en la tenor dela qual se cōte expressa obligacio que per si lo dit senyor rey e per sos successors juras la obseruancia dela dita bulla e tot lo contengut en aquella ari com la donchs presta lo dit juramēt. E no resmenys los successors seus reys de Arago fossen tenguts en les primeres corts prestar lo semblant jurament dels dits capitols e de totes les altres coses en la dita bulla contengudes. E com fins ag' be que v'ra magestat ne sia stada requesta per part del reuerendissimo senyor cardenal e bisbe de valencia e del venerable capitol dela dita sglefia per vostra excellencia no sia stat prestat aquest jurament en gran greuge del present braç ecclesiastic' parlar ab la deguda reuerencia e obediencia ques prany. Supplica lo dit braç vulla pstar lo dit jurament ara de present dela prestacio del qual conste per acte d'la present cort e permetre la obseruancia per lo dit jurament de totes les coses en la dita bulla contengudes d'la q' bulla lo dit braç fa ocular ostensio a la magestat v'ra. ¶ Vol lo senyor rey jurar los capitols dela bulla aurea ari com se demana/ si per son antecessor prometreu es tengut de jurar/ als es content de fer lo q' deya sens prejubi d' aquells quis oposen cōtra lo contengut en la dita bulla/ ço es militars e reals. Vidit vic.

¶ Que la executio dels delmes e primicias no sia empachada per lo gouernador: ne altre official real p via de recoz nec als. Capitol. .III.

tem senyor cō la sgle

i sia de valencia tinga privilegis o puišios dels gloriosos reys don Johan e don Marti antecessors d' vostra magestat. Los quals disponen e manen que vostre gouernador de regne de valēcia nos puita empachar ell ne nēgun altre official exceptada la magestat v'ra en nengua manera en res q' toque al jubi dels dits delmes e primicias. E lo vostre gouernador: e son assessor: tots jorns empachen lo porter quis

Del Reydon Ferrando.

diu dels delmaris ab recorssos los q̄ls son causa de no poder fer son jubi e justicia de nengunes quantitats que sien degudes als dits ecclesiastichs p̄ rabo deles decimes e primicias. Supplica p̄ tant lo dit braç ecclesiastich sia d̄ vostra merce senyor: obseruat e remint los dits priuilegis e prouisions manar ab acte dela present cort ab imposicio de penes en los dits priuilegis o prouisions contengudes deles quals per vostra magestat ne son primogenit no puira esser feta gracia alguna la mitat deles quals sia applicada a vos senyor e l'altra mitat ala part dela sglefia q̄ lo dit gouernador ni son assessor ni altres officials vostres nos puiten en trametre del dit jubi per via de recorss neqz als. E si lo contrari era fet vltra lo incorniment de les dites penes sia haur per nulle cas e de nengun effecte e tors los actes sien habuts per nulles. ¶ Plau al senyor rey quel gouernador ne altre official real no admira recorss deles execucions que fa lo porter dels delmaris com a executor del jurat per lo jutge ecclesiastich si sera lo recorss per exces com es contra lo que sera jurat per lo dit jutge ecclesiastich. ¶ El dit vicecancel.

¶ Dels b̄s consignats pera smerçar en ma morta dels quals se baja vna vegada pagar amortizacio no sien tenguts pagar noua amortizacio.

Capitol.

.III.

tem senyor cō alguns
i ecclesiastichs del regne de valencia bajen impetrat de vostres gloriosos antecessors reys d̄ Arago e senyaladament dela immortal memoria del senyor rey don Alfonso oncle vostre licencies de poder comprar annues pensions censals e annuals fins en certa summa en les dites licencies designada per assignar aquelles ala dotacio de alguns beneficis o celebracio de alguns anniuersaris e o de altres coses p̄ caritat e suffragi de lurs animas e de tors los fechs defunts e p̄ aq̄lles dites licencies han pagat entregament ala vostra cort tot lo dit p̄ dit de amortizacio acostumat rebre E per conseguint quant al interes de vostra cort puit aquella es reintegrada e pagada delque per causa del dit dret li per

tamp los smerços per virtut de tals licencies habedores son habuts p̄ smerçats per qualseuol temps se facen. E p̄ quāt vostres procuradors fiscals an de fet com d̄ dret fer no puiten se sforç a voler impugnar les dites licencies p̄renēt que puit en vida dels atorgants aquelles no son stades splerades son habudes per abolides e freturar de tota força e valor e per virtut d̄ aquelles no poder smerçar les quantitats en aquelles contengudes q̄ es cosa molt exorbitant e deuiant a natural rabo e justicia e aq̄o impugnen perque hagen los dits ecclesiastichs impetrar altres noues prouisions e per aquelles pagar altre dret de amortizacio p̄ forma que de vni smerç se pague doblada amortizacio. Dela q̄l impugniacio es molt agreujat lo braç ecclesiastich. Supplica a vostra real magestat per releuar tals oppressions e veracions al dit braç ab acte dela present cort prouehitca e mane a tors los vostres procuradors fiscals: e altres qualseuol officials vostres a quis pertanga que les dites licencies per vostres gloriosos antecessors e p̄ vos senyor atorgades e encara per vos e p̄ vostres successors en fœuendo atorgadores sien tan valides e hagen e obren aquell effecte mateix que hauriē e obrarien si entemps dels dits vostres antecessors e vostre e de casca de vostres successors eren splerades e executades. En an que puit vna vegada en vida d̄ aq̄ll rey e senyor qui la haura atorgada puita sens nouella gracia licencia o amortizacio esser dedubida a degut effecte. ¶ Plau al senyor rey que dels b̄s consignats p̄ smerçar en ma morta dls q̄ls ja se ha pagat amortizacio a qualseuol rey antecessor seu encara q̄ no sien smerçats en temps de aquell no sien tēguts de pagar noua amortizacio e lo temps ques smerçaran. Dela caual.

¶ Que dels b̄s smerçats dels quals se ha pagada amortizacio tornāt se a re smerçar nos dega pagar amortizacio.

Capitol.

.V.

tem senyor cō sonint
i se fœuinga que los qui m̄jan gant licencies reals han comprat annues pensions censals e annuals per assignar aq̄lles en actes e vsos sacros

Del Rey don Ferrando

e pios e aquells hagen fet ab carta de gracia per virtut dela qual los dits cōtractes son stats luyts e quitats e per que la voluntat del instituent lo dit piados acte sia ab effecte complida e la annua pensio censal per lo dit respecte ab licencia real comprada serueitca en lo vs institubit e ordenat/ la sglefia patrons marmessors : o hereus o aquells a quis pertany volent la dita quantitat luyda e quitada e ja amortizada tornar a smergar o qualseuol altres bens per aqlls possebits e ja amortizats vendre o alienar p reesmergar lo preu de aqlls sobre altres propietats de bens de realench no amortizades : o permutar o cōcambiar ab aquelles o altres bēs de realench ja amortizades o de nou comprar e adquirir per seruir al mateix vs. Los vostres procuradors fiscals pretenent que lo preu dela dita quantitat no pot esser reesmergat ni los dits sstractes poder se fer sens noua licencia e pagar altra vegada lo dit dret d' amortizacio. E com la dita quantitat quitada smergada pcambiada o adquirida de nou puit sia ja stada amortizada vna vegada sia aquella per aquella ques tome a esmergar e per al vs en la dita licencia designat e en la substancia del fet hoy en treuinga sino sola mutacio del contracte e de rabo e natural justicia puit la quantitat dela dita licencia vna vegada es stada smergada concambiada o adquirida puit ha pagada amortizacio vna vegada/ se pot tates quātes vegades se pot tornar a esmergar ab la mateixa licencia e amortizacio/ com hoy ha ja alguna mutacio. E aço perque lo vs de aquella no peritca e la quantitat no prenga disminucio jastia en la dita licencia expressament nos diga. E ari vostra magestat en les licencies que atorga de amortizar expressamēt declare la indubitada e vera justicia del dit fet. car diu en aquelles : que la quantitat amortizada tates quātes vegades sera quitada puita esser ab la dita vostra licencia e amortizacio tornada a esmergar/ e p les dessus dites interpretacions lo dit braç dela sglefia es molt agreujat. E per ço supplica a vostra real magestat que ab acte dela present cort prouebitca e mane a vostres pcuradors fiscals e altres officials a quis pertāga que ales dices

sglefies ecclesiastichs patrons hereus o marmessors o altres persones aquis p rāga en tornar smergar o cōtractar les quantitats prout supra quitades smergades concambiades o per qualseuol titol adquirides puit les primer possebit des han possebit ab legitim titol de vostres gloriosos antecessors o vostre/ e q aço comprenga ari les propietats que de pscnt possebitē com les q d' agiauat per qualseuol titol possebiran no donē per nengun temps impedimēt ans obseruen en lo dit cas les dites reals licencies ari com si la dssus dita clausula expressament se contengues en aquelles. ¶ Plau al senyor rey que mostrāt se clarament que aquella per aquella quantitat que vna volta ha pagat amortizacio encars de luycio o quitamēt o reuocacio de sstracte no sia tenguda pus de pagar dret de amortizacio ni impetrar licencia mas solament baste notificar e aduerar que es aquella per aqlla quantitat dauant lo official d' el senyor rey qui te facultat de amortizar. Dela caualleria vicecancel.

¶ Que lo gouernador ne altre official real nos puita entrar per via d' recors nec als deles causes decimales ne primicias. Capitol. VI

Es auant parlant cont

ni dessus es dit : es agreuada la jurisdiccio e libertat ecclesiastica per quant les decimes e primicias p ley diuina e humana escrita son de jurisdiccio ecclesiastica e de si e per si sien cosas mere spirituals dles quals concitca per dret scrit es prohibida al jutge secular. E com per lo spectable dō pedro durra olim portant veus de gouernador del regne de valencia a instancia de les parts qui ab subterfugis recusen lo pagament deles dites decimes e primicias hagen recors al dit gouernador o a son loctinēt lo qual vol concitcer de les dites causes contra justicia parlant vt supra per be que sia stat request lo dit portāt veus de gouernador deguel desistir de rals actes per esser contra la ecclesiastica libertat e nou haja volgut fer ans continuament per semblants actes multiplica los dits greuges. Supplica lo dit braç que habuts p reuocats tots los actes passats perque no se pui

Del Rey don Ferrando.

ra traure a conseqüencia ans ab grant penes sien deaciauât los dits officials per vostra excellencia inhibits e reuocar ab acte d' cort. E cãra amonestars que de tals causes decimales e primicias ne per via de iubi originari ne per qualse uulla recors o altra via directa o indirecta nos puitẽ empachar as sia remessa la conceitã a total iubi e executio al iurte ecclesiasticũ vsant de sa iurisdiccion ab aquella libertat que per dret e justicia li es atorgada. ¶ Plau al senyor rey que ni gouernador ni altre official sen trameta de conceitã de delmes e primicias ni admeta recors entinent a dir de aquelles que pertanyen als dits ecclesiasticos no exemts. ¶ Si. vice.

¶ Que lo gouernador done auxili als officials ecclesiasticos ptra los senyors dels lochs del bisbat de valencia impediens los arrendaments dels delmes e primicias e la tractio de aquells.

Capitol. VII.

tem mes auant sen

i por con lo reuerendissimo cardenal e bisbe de valencia e lo venerable capitol e Ardiaqs Cabiscol Sacrista Deca Paboreres Rectores e beneficiars dela dita sglefia e diocef del dit bisbat en los arrendaments deles dres decimes e primicias e altres ecclesiasticas rendes sien moltes vegades per los senyors rãporals e deles viles lochs e terres bon se cullen les dres decimes e primicias empachats per forma q̄ p̄ diuersissimes vies publicques e secretes prohibeite q̄ negu no gose en sos lochs arrendar les dres rendes ne encara a q̄lles cullir ans los dits senyors sen vullen per ses interposades persones empachar dels dits arrendaments en gran ruyna e menyscapre deles dres rendes contra tot stil e orde de justicia poch rement les scomunicaciõs e cãlures apostolicas en vna bulla apostolical contẽgudes la qual ab la executoria d' aquella per vostra excellencia atorgada los es stada diuerses vegades presentada nonificada e intimada e aquella no bagen volgut obedir ni obseruar en gran iactura e vilipendi dela libertat ecclesiastica. Supplica per tant lo dit braç que p̄ be q̄ en les corts celebrades p̄ la molt excellent senyora quõdani reyna dona

Maria en la ciutat de valencia derrera ment celebrades fos p̄ouebit en lo dit greuge e la dita p̄ouisio sia feta inutil per lo contrari abus dels dits senyors que de present per vostra excellencia sia p̄ouebit ab acte d' la present cort ab imposicio e incurfio de grans penes manant a tots e qualsevol senyors de terres o viles o lochs en lo vostre insigne regne de valencia e poblats que p̄ si ni per altri directament ni indirecta nos puitẽ empachar dels dits arrendaments ans leixen liberament arrendar e collir les dres rendes sens alguna contradiccion obseruant la dita bulla apostolica e executoria de aquella. E si fabent se lo contrari se demanaua recors o auxili p̄ les dres persones ecclesiasticas al portant veus d' gouernador o son loctinent perque vltra les censures ja declarades contra los sobre dits desobedients senyors facen executio de aquelles penes q̄ de present per vostra excellencia serã stabilides en lo dit acte que en tal cas sien sens alguna triga cõsulta o dilacio los dits officials tenguts de executar aquelles e que si feren lo cõtrari los dits vestres officials encozreguẽ ipso facto les sobre dres penes tantes quantes vegades contra farã e de aquelles vna magistar nols puita fer gracia ni remissio ans se aplicuẽ a q̄lles ab les altres als ornamentals e obra d' la dita sglefia d' valencia dela qual bulla se fa encõtinent exhibicio e autentica fe. ¶ Plau al senyor rey que la p̄ouisio feta per la senyora reyna dona Maria d' Arago sia seruada e de nou feta executoria a les p̄ouisions apostolicas sobre lo ques demana de manera que sia prestar tot auxili als ecclesiasticos contra los barons o senyors de lochs empachants la dita iurisdiccion ecclesiastica sobre delmes e primicias ab executio d' penes. Dela caualteria vicecanceller.

¶ Que los senyors d' los lochs e les viles reals donẽ caser en ses heretars e lochs per posar les decimes e primicias.

Capitol VIII

tem com per los dits

i senyors d' les viles e lochs sobre dres p̄star indirectament empaign al collegir d' les dres rendes no vullen p̄metre q̄ stiguẽ en ses terres los di

Del Rey don Ferrando.

tes decimes o primicias e altres ecclesiastiques rendes ne encara donar casa o habitacio en les dites terres hon les dites rendes se puiten recollir e plegar axi com es stat tots temps acostumat de fer fins aci e manar per la gloriola memoria del senyor rey don Alfonso axi se obseruas p acte de cort lauors celebrant corts als incoles dl dit regne de valencia en la vila de muruedre E no resmenys los dits senyors perseveren en los dits actes e prejubins e requestes los officials de vostra excellencia non volen prestar auxili ne prouebir de remey oportu go que es total ruyna e destruccio deles dites rendes en gran dan e p jubi dela libertat ecclesiastica que p vos senyor ab acte dela present cort sia puebit e manar ab la dita incurcio de penes que sie reguts tots los dits senyors temporals donar casa e cases tates com requeste ne seran puit los sia pagat lo lo guer e emolument pdecet per lo temps que les hauran tengudes. E si d ago retardauen o recusauen fer quels sien ecutades les dites penes en lo acte d cort de ago per vostra excellencia sabedor cotengudes tantes vegades com aquells contrafaran per los dits vostres officials. E que per ago los dits vostres officials no pretenguen tenir coneyencia o jurisdiccio alguna en les dites decimes

¶ Plau al senyor rey q sien posades penes als senyors de lochs e viles reals donen e consignen cases per los fruyts ecclesiastichs assi que directament o indirecta no sia turbada la collecta dels dits fruyts ab ecutacio de penes.

¶ Que los officials ecclesiastichs ne ecclesiastiques persones per vsar de sa jurisdiccio no puiten esser vctats ni maltractats per los officials reals.

Capitol

IX:

tem mes senyor es
 i summament agreujat lo dit braç parlant ab la deguda reuerencia ques pertany p les persones ecclesiastiques dila dita ciutat e regne insignies axi com a deuotissims subdits de vostra excellencia tenint voluntat amplissima ala subuencio de aquella febet testimoni dela experencia en lo pagament dels quaranta milia florins pagats per la part continget per lo dit

braç. E com sobre lo dit pagament volent veure lo dit braç e les persones ecclesiastiques de aquell com hauien d pagar puit al pagament eren obligats ab certs capitols e no en altra manera en especial que pagassen la part continget tots los tres braços com axi fos stat ofert per autentich acte per la quondam illustrissima senyora reyna mare vostra e apres ab confirmacio del dit acte p la magestat del senyor rey vostre pare vltra los dits capitols los quals com dit es limitauen ab diuerses condicions lo dit pagament. E feta declaracio per la molt alta senyora reyna de hauer loch lo dit pagament e les dites persones ecclesiastiques sols allegant e proposant los remeys de justicia contra aquells foren fetes crides reals de summa ignominia parlant ab aquella deguda reuerencia e obediencia ques pertany q a les dites ecclesiastiques persones fossen en parades totes les lurs rendes e que nengu nols respingues de ses acostumades rendes crides p vna dos e tres vegades en gra greuge e vilipedi deles dites ecclesiastiques persones e de la ecclesiastica libertat don prenent la cosuetut per la impunitat dls actes lo portat veus de gouernador en la dita ciutat e regne qualseuulla contesa d jurisdiccio sua ab lo jutge ecclesiastich pcebir a les dites crides leuat als dits ecclesiastichs les temporalitats de sos beneficis en total ruyna e prostracio deles dites ecclesiastiques psones e ab reiectio dels priuilegis clericals e requeste lo gouernador de cessacio de tals actes son pus tost p ell multiplicats que esmenats. Suplica p tant lo dit braç que sia merce d vos senyor ab acte de cort imposar fi a tanstrans abusos p forma que les penes imposades p vostra magestat en lo dit acte als qui contrafaran e la facil ecutio de aquelles faga attetar los dits officials tant en squiar tals e semblants actes com en ben tractar los dits ecclesiastichs axi com se creu esser de metede vostra excellencia. ¶ Plau al senyor rey que los jutges ecclesiastichs ne ecclesiastiques persones per vsar de sa jurisdiccio e p uilegis ecclesiastichs no sie vctades ni mal tractades ni deslibertades ans per acte de cort sien imposades penes als officials reals qui contrafaran

b iiii

Del Rey don Ferrando.

com a la sua real clemència pertanga fa uoir e dirigir les persones e bens ecclesiastichs. Vidit vicecancellarius.

¶ Que los coronats sic restitubits a la sglefia e oficials ecclesiastichs.

Capitol

X

tem mes senyor es

i agreujat lo dit braç perquāt per lo portat veus de gouernador e son loctinēt o per lo iusticia criminal de la ciutat de valēcia algū clergues conjugats e simples clergues e encara capellans constitubits en ordens sacres e beneficiars e altres ecclesiastichs persones les quals se deuen alegrar del privilegi clerical lo qual inbideix tot al tre jutge p dret diuinal scrit que de ells nos puira empachar ni conecier sens incurso de excomunicacio e altres ecclesiasticques penes essent detenguts p los dits oficials per algū crim o crims detenguts e request ab rota solemnitar lo dit portat veus de gouernador o los altres oficials de la restitucio de aqlls no vol aqlls restitubir ans pretē d aqlls tenir coneciença allegant calificacion en los dits crims les quals encara no serien sufficientes a la dita detencio. E p cebint a mes noncia tota hora dete en ses presons les dices ecclesiasticques persones en gran preiubi e greuge dela dita ecclesiastica libertat don es necessitat usar de remeys de iusticia posant interdīt los oficials ecclesiastichs en la dita ciutat e fora aquella Per tant supplica lo dit braç sia merce de vos senyor puebir ab acte de cort ab imposicio de certes penes dels dits oficials erigido res com strafará que tota hora e quāt sera repetit per lo jutge ecclesiastic preuere o en sacres ordens cōstitubir o beneficiar o simpletonsurat pueir cōste apertament encontinēt de son titol e notozament sia vist esser dels sobredits lo detengut que sens dilacio alguna sia restitubir al jutge ecclesiastic. E si repetira per lo jutge algun clergue conjugat de aquells que deu alegrar per dret dī privilegi clerical en tal cas sia obseruada la concordia presa dela molt alta senyora reyna dona Elionor e lo reuerendissimo cardinal de comenge la qual se es fins en aqsts anys proppassats p causa de aquests nous greuges pnuaniēt

obseruada La obseruācia dīa qī fonch semblantment stablida per acte de cort per la magestat del senyor rey vñe pare celebrant cortis la dōchs loctinēt general en la vila de muruedre segons apper pactes dela dita cort. Plau al senyor rey sia seruada la concordia dīa reyna dona Elionor e dī cardinal ari com se demana ari dīs clergues no conjugats com conjugats de manera que la libertat e iurisdiccio dela sglefia sia conseruada sens preiubi dela real iurisdiccio. De la caualleria.

¶ Que lo gouernador ne altre official real nos puira entrar entre d aquell qui sera jutjat per lo jutge ecclesiastic.

Capitol

XI

tem mes auant senyor

i es agreujat lo dit braç en la dita iurisdiccio per quāt repetint lo dit jutge ecclesiastic algun clergue pres e detengut p lo gouernador o per altre official dels sobredits o restitubir per aquells a son jutge procehint lo dit jutge ecclesiastic cōtra lo pres ab rota aquella obseruācia de termens e solemnitar de proces ne per iusticia se deu fer e mancat lo acto: en les proues e lo detengut fundant mes auant son dret en clarificacio de la causa tot lo que per iusticia li pertany e per los mients del proces lo dit detengut sera absolt per sentēcia del jutge ecclesiastic: lo dit gouernador no obstant la sentēcia e absolucio sobre dices toma a repēdre en ses presons lo dit clergue e dete aqll ari com ha fet de vn clergue appellat Jobā nauarro denunciat e acusat criminalmēt en la cort ecclesiastica per la magnifica madona Stanya muller de magnific mossen Stanya e hauent obtēguda ab solutoria sentēcia lo dit Jobā nauarro contra la dita madona Stanya hauent se encara lo fisch immiscuit ab ella en rota la iusticia del proces: apes de tots los dits actes essent relatat de preso per lo dit jutge ecclesiastic lo dit Jobā nauarro es stat pres p la mateixa causa per lo dit gouernador en grā vltimatge parlane vt decet e vilipendi dela iurisdiccio e libertat ecclesiastica. Essent li stat repetit ab vna e moltes lletres ab la solēnitat ques pertany no sols no ha recusat fer e recusa fer mas écara ab pa

Del Rey don Ferrando.

raules aspres molt stranyes contra lo dit jutge ecclesiastic esta en son pposit de no voler restituïr lo dit dergue Per tant supplica senyor lo dit braç sia merce de vos senyor per acte de cort hauer per reuocars tots los dits actes ab incurso de grans penes en lo present acte fahedoz contengudes e crigidozes irremissiblement manar per lo sdeuendoz tals actes nos introduïr que p lo sdeuendoz se abstinga de tals e semblants actes si en les dites penes no volra encozrer. ¶ Plau al senyor rey que lo gouernadoz ne altre official no deia ni puïra procebir ne jurjar aqll qui es stat jurjar per lo jutge ecclesiastic e que tals actes sié nulles e prohibits de fer ab penes. Vidit vicecancellarius.

¶ Que nos puïra fer escozcoll en les cases de les persones ecclesiastiques sens president ecclesiastic. Cap. XII.

Item mes senyor es
i agreujat lo dit braç pertant com per be que la excellencia del senyor rey vostre pare en les cortz p aquella celebrades en la ciutat d valencia la donchs lochinent general d senyor rey de immortal memoria don Alfonso frare e predecessor de aquell haques prouehit al greuge que ja lauoz fins e aquella hora era introdubit manar abla executoria d fur se abstingues sen ab certes penes los officials de vostra celsitud ari ab scuses maliciofes o altres causes paliades com per qualse uulla altres vies directes ne indirectes entrar en les cases dels capellans e fer en aquelles scozcolls pretenent que cerquen bandejats o altres malfactors p sola color del que fan en vilipendi dela jurisdicció e libertat ecclesiastica. Noz menys los dits officials pretenent que negu nols pot executar les dites penes. Empero que temoz e obediencia dls manaments en vostres prouisions e actes de cort contenguts continuen los dits abusos e los sobre dits scozcolls per infamia de les psones ecclesiastiques ari exemptes com no exemptes com se fa ca lo dit abus sens alguna diferencia. Pertant senyor supplica lo dit braç que puit nos pot hauer recoz sino a vostra excellencia per esser fetes les prouisionf atoz gades iunils sia merce de vos sen

yor ab acte dela present manar als dits officials ab noua adicció de penes en les quals encoz reguen encontinēt quātes vegades contrafaran als dits manaments que no puitē entrar en les dres cases sino ab pscencia de vn dls officials del reuerendissimo bisbe de valencia e en les cases dls exemptes sens pscidencia de son president ari en la ciutat de valencia com per tots lochs e viles del dit regne sens lo rector e o vicari d l dit loch on volran fer lo dit scozcoll. E per que les prouisions ja en cortz passades sobre la dita materia prouehides e la p sent per vostra magestat fahedora sien ab efecte executades vos supplica lo dit braç prouehircau ab acte dela present cort que tota hora e quant vostres officials ecclesiastichs de regne de valencia bagen a jurar d obseruar les dites prouisions jutta lur serie e tenoz. Perço q puit per temoz de les penes no sen abstenen almenys per la religio del juramēt sien costrets ala obseruança de aqlls. E si lo contrari era fet sia nulle e de nengua efficacia e valor. ¶ Plau al senyor rey sia executat lo acte d cort fet p lo senyor rey don Johan pare seu ab renouacio de penes de manera que negun official real no sia atreuit sens president ecclesiastic ari exempt com no exempt fer scozcoll en les cases de les psones ecclesiastiques pbiuit tota forza e iunio sens pscencia del dit president ecclesiastic. Dela caual.

¶ Que la immunitat d la sglefia e seu de valencia e palau del bisbe sia seruada. Capitol XIII.

Item mes senyor es a
i greujat lo dit braç com p dret diuinal scrit la sglefia tinga immunitat car en aquella no podē entrar los officials de vostra excellencia si baura a aquella habut recoz algun malfactor e pres e no sols la sglefia maior de la seu de valencia mas encara qualse uulla de les altres sglefies e vltra aqlls lo palau episcopal puilegiat desemblāt prouilegi contra lo qual quand se deue ales dites sglefies o palau hauer recoz los dits officials e altres ministres de aquell postposada tota honor e reuerencia entren en la dita seu e en les altres sglefies e en aqlls preten los quis vos
b v

Del Rey don Ferrando.

len alegrar dela dita immunitat els de
sarmen sens ninguna pena no obstant
sia statubir manar e ordenar lo contra-
ri tant per dret scrit com per prouisions
specials dels gloriosos reys pdecessors
a vostra excellencia e deuotissimos ala
immunitat deles dites vostres sglefies.
E perquant senyor d'ago es fet greuge
altres voltes en les cortz passades e los
officials no cessen continuar son excess
parlat com dir es. Supplica lo dit braç
sia merce de vos senyor manar ab acte
dela present cort ab injunccio de penes
als dits officials q' p lo foveuendo se ab-
stinguen de tant excess ans los mane in-
violablement seruar la dita immunitat
per reuerencia de nostre senyor deu e de
la glosa sancta fe catholica. ¶ Plau al
senyor rey sia seruada la immunitat de
la sglefia e seu de valencia e del palau del
bisbe essent hi lo bisbe habitat en valen-
cia quant al sguart del palau de mane-
ra po que la dita seu e palau no sia fet
receptable d' scelerantissimes persones e
delinquentes en crims de lesa magestat e
beretgia notoria d' crimi d' collera e fal-
sador de moneda e sodomia los quals
la sglefia e lo prelat de fet deu expellir.
Ago ajustat que en la seu de valencia sia
seruat lo fur de valencia. Vidit vicecā-
cellarius.

¶ Que les cenies ne altres seruituts no
sien pagades p los dela vila de puçol.
Capitol XIII.

tem senyor mes es
agrenjat lo dit braç car jaria
lo loch d' puçol situat dins lo
terme dela vostra insigne ciutat de va-
lencia hauent terme e territori determe-
nat per lo glorios rey en Jacme cōque-
ridor de aqll e ab titol de deuocio tras-
portat ab tota jurisdiccion renda drets e
pertinencies del dit loch al reuerēt bis-
be de valencia sens retencio d' algu dret
d' el dit senyor rey ne d' sos successors com-
pus amplament en lo titol del qual fan
ocular ostensio es contengut e no fos
memoria en contrari que lo dit loch ne
la vniuersitat de aquell haja pagada ce-
nia als reys passats ans es stat en posses-
sio de franquesa per tot lo temps sobre
dit dela qual no se ha memoria en con-
trari ans lo senyor rey don Marti pas-
sant p lo terme del dit loch essent li feta

querimonia per la dita vniuersitat que
los officials e ministres demanauē la di-
ta cenia e hauen aquella etigit la feu in-
distinctament tomar. E axi no sen sia pa-
gada alguna fins que la magestat del
senyor rey vostre pare com a lochtinent
general passant p lo dit terme los ma-
yors domenis de aquella volgueren etigir
la dita cenia de pscencia e feren sobre
aquella execucio en gran greuge d' la ec-
clesiastica libertat com ala sglefia lo dit
loch ab tota plenitud de sos drets indi-
stinctament pertanga. Supplica lo dit
braç sia merce de vos senyor puebir ab
acte de cort manant e declarant no vo-
ler la dita cenia sia etigida dela dita vni-
uersitat tant per vostra excellencia com
per los successors d' aquella com p qual-
seuol altra persona real de vostra descē-
dencia que pogues pretēre dret en la di-
ta cenia. ¶ Plau al senyor rey q' los pri-
uilegis deles viles de puçol axi sobre la
cenia com sobre altres seruituts sien con-
seruats en fauor del bisbe e sglefia d' va-
lencia. Dela caual.

¶ Que no sia etigida peyta de casa ne
orts de abadía. Capitol XV.

tem senyor com lo glo-
rios rey en Jacme cōquistador
del regne de valencia en la dora-
cio que feu de sglefia entre les altres co-
ses dona totes les mezquites d' les viles
e lochs pa sglefies e a cada parroquia
q' lo curat d' la sglefia pogues tenir vna
casa per abadía ab dos jouades de ter-
ra pera ort e necessitats d' el dit curat e a
quistes sens negun carrech axi d' peyta
com de altra seruitut en algues vniuer-
sitats en derogacio del dit priuilegi ha-
jen volgut attentar de demanar peyta
p raho deles dites abadies e orts Sup-
plica lo dit braç sia de vostra merce ma-
nar ab acte dela present cort e ab impo-
sicio de grans penes que lo dit priuilegi
sia ab tot effecte obseruat juxta lur serie
e pertinencia declarant irrie e va tot lo q'
en cōtrari sera fet. ¶ Plau al senyor rey
q' no sia executada peyta d' casa ne orts
possebirs antigament e consignats per
abadía e seruirs de rectoris no obstant
qualsevulla abus fet en contrari e que sia
prohibit ab grans penes. Vidit vicecā-
cellarius.

Del Rey don Ferrando.

Que sia seruada la pragmatica d' que
ca sobre lo pagar les peytes per los ec-
clesiasticos. Capitol XVI.

tem mes senyor com
i algues ciutats e viles del regne
de valencia fan alguns seruirs
a vostra magestat o altres coses a ells
necessaries e aquelles meten en lo libre
dela peyta fabent hi pagar als ecclasia-
sticos e terratinets los quals per altra
via serucien vostra magestat. Suppli-
ca lo dit braç sia de vostra merce proue-
hir ab acte dela p'sent cort q' sia obserua-
da la pragmatica d' el seyor rey en Pere
vulgarmet dita de queca en la qual son
limitats e expressats los carrechs q' de-
uen e son téguts pagar los terratinets
e los vebins deles viles e ciutats e que
aquella perpetualment sia obseruada
com sia baguda pley comuna en lo dit
regne de valécia. Plau al seyor rey
sia seruada la pragmatica d' el seyor rey
en Pere e concordia de queca ab adie-
cio de penes. Quidit vic.

Que los ecclesiasticos no paguen ma-
ior peyta als bés sebents que los lechs.
Capitol XVII

tem senyor com algu
i nes vniuersitats del vostre re-
gne de valécia vullen imposar
e carregar maior peyta als ecclesiasticos
sobre los bens sebents que possebeixen
que no fan ni paguen los incoles dela
dita vniuersitat diét q' puit no paguen
sisa paguen la dita peyta encara q' los
dela dita vniuersitat no la paguen dela
qual imposicio es molt agreujat lo dit
braç ecclesiastic e per obtenir deguda re-
formacio Supplica lo dit braç sia d' vo-
stra merce manar ab acte d'la p'sent cort
e ab grás penes imposades per vostra
magestat que la dita peyta no puita es-
ser imposada ni executada sino e la for-
ma e manera que sera imposada e exe-
cutada als habitadors e vebins lechs d'
la dita vniuersitat reseruant tota vega-
da als terratinets los drets a aquells p-
ranyents per virtut dela dita pragmati-
ca de queca e ago ab gran pena imposa-
da per vostra magestat. Plau al sei-
yor rey que sobre los bens sebents que
possebeixen los ecclesiasticos encars de
imposicio d' peyta no sia imposada ma-

ior que sobre los bens dels lechs ni sien
de pior pdicio no obstant que los drets
ecclesiasticos no paguen sisa. Quidit vice
cancellarius.

Que los vassalls dels ecclesiasticos no
puiten esser admesos al officio dela seca.
Capitol XVIII

tem senyor com la vo
i stra seca dela v'ra ciutat d' valé-
cia tinga grás priuilegis e la ju-
risdicio e alguns vassalls de capitol de
la seu de valencia son conueguts dauant
los officials com del dit capitol vullen
executar aquells los delictes e excessos
per aquells comesos los drets vassalls
se fan dela dita seca e los officials d' aq-
lla los vullen defendre. Supplica lo dit
braç sia d' v'ra merce manar ab acte d'la
p'sent cort als drets vostres officials de
la seca ab imposicio de grans penes no
puiten admetre negu vassall del dit braç
en la dita seca. E si lo contrari farà que
nunch pro tuch vostra magestat ho ba-
ja per nulle e reuocat. Plau al seyor
rey que los officials dela seca no reben
en lur officio los vassalls del bisbe e capi-
tol de valécia e encars q'ls rebessen los
drets vassalls nos puiten alegrar d' dit
priuilegi dela seca com sia per indirecte
preubi dela jurisdicio dels ecclesiasticos
Dela caualleria vice.

Que nos puita fer particio de for-
ments assegurats per los officials dela
ciutat sens bun ecclesiastic deputar.

Capitol XIX

tem senyor com sia co-
i sa manifesta voluntariamet to-
tes les persones ecclesiastiques
pendre part de formet assegurat que la
insigne ciutat de valencia baura fer ve-
nir per sa prouisio com fan de aqll par-
ticio p' lo poble la qual particio nos a-
costuma fer sino a cap de dos o tres
anys o al mes en vn any vna vegada e
com se feya se donaua ales drets ecclesi-
astiques persones forment competent
e no podut ne inutil e a molt rasonab-
le preu e en la particio lo mes ques do-
naua del dit forment als pus arredats
dels sobre drets no passaua de vii caffiq.
En aquests anys passats se sia partit
lo dit assegurat vna e dos e tres vega-
des en lany essent lo forment podut e in-

Del Reydon Ferrando.

unl pera tot mester com se ves per expe-
riencia que mataua los animals que
menauen e la particio de aquell tan ex-
cessiua com ne donassen bu e dos cassi-
gs indistinctament ales dites persones
en special en preu e dan excessiu e a tals
dles psones sobredites que p esser sim-
ples preueres e sens beneficis no podē
pagar lo dit preu tāt per sa immodera-
cio del dit preu com per esser la quanti-
tat dela particio de aqll aquis donaua
immoderada mes que en nēgun altre
temps. **H**oresmens vltra la dita parti-
cio en lo almodi dela dita ciutat forca-
uen los dits ecclesiastichs que per casu
cassig que volien conprar de formēt ne
prenguessen vna faneca del dit assigu-
rat en preubi dla libertat e immunitat
ecclesiastica com per la dita via se fes la
sglesia tributaria parlāt com es dit del
sus. **E** requests de auxili los officials d
vostre excellēcia hā mostrat fer se joch
de semblant qrella puit ells no erē com-
pellits de pendre del dit assegurat que
sia de vostra merce prouebir ab acte de
cort manant a jurats e racional e altres
officials dela dita ciutat que daciauant
tals particions entre les dites persones
ecclesiastiques ari souēt com tant exces-
siues en la quantitat dī dit assegurat com
en lo preu d aqll fer nos pueren. **E** com
se bagues a fer que bans de fer la dita
particio conuocuen los officials del re-
uerendissimo cardenal e bisbe de valen-
cia qui han plena facultat e noticia de
les facultats deles dites ecclesiastiques
persones e ab expressa licencia e interuē-
cio d aquells sia feta la dita particio al-
trament que no sien tenguts los dits ec-
clesiastichs reebre lo dit assegurat ne pu-
iten esser forzats ne compellits a la so-
lucio del preu per qualsseuulla dels dits
officials dela ciutat. **E** sis fes encorre-
guen en les penes en lo present acte per
vostre excellēcia imposades. **¶** Plau
al senyor rey ab imposicio de penes que
particio de assegurat nos puiga fer per
los officials dela ciutat entre los eccle-
siastichs sense vn ecclesiastich depurar p
bisbe e capitol. **¶** Vidit vicecan.

¶ Que per los officials reals no sia ad-
mes recors en les causes dels delmes e
primicias deles canyemels.
Capitol XX.

tem senyor com se sde
i uinga algunos voltes esser q
stio sobre les decimes e primicias
es pretencit laltra part que nos degue
pagar ari com es de p̄sent en la vila de
gandia en la qual e lochs propinchs e
entorn de aquella senyors de Trapigs
e altres liberts preuers que per esser la
anyada steril deles canyemels e volent
se returar d aquelles planter e no del q
es acostumat pendre per plāter e ari no
voler pagar d aquelles lo delme e p̄mi-
cia acostumats. **E** lo jutge ecclesiastich
al qual per raho e justicia pertany la co-
neixēca e jurisdiccio ari en compellir los
lechs com los ecclesiastichs ala proui-
sio e obseruāca de justicia apres dla ci-
tacio feta ales parts p decisio dla cau-
sa los reos e cōuenguts sobre dits q̄pre-
nen p la dita causa no deure pagar ha-
uēt recors al portāt ve de gouernador
o a son locinēt hauēt fermat d dret da-
uant ells e en lur poder los dits gouer-
nador e lochriēt inhibicē e han inhibic
lo jutge ecclesiastich q̄ deles dites decimes
e primicias nos entrameta e encara a-
re e mane al actor demanant les dites
decimes q̄ en les dites causes deja com-
pareixer dauāt ell prefigint li encara
temps a aquell si vol dir res o allegar
en greuge manifest dela libertat e juris-
diccio ecclesiastica la qual per aqsta for-
ma es spoliada de tota coneixēca. **E** be
que per diuerses lretres del jutge ecclesia-
stich ab expresses requisicions sien stats
requests e amonestats lo dit portāt ve
de gouernador e son locinēt volgues-
sen desistir dels actes sobredits e no vo-
ler vsurpar parlāt com dit es la dita co-
neixēca e jurisdiccio ecclesiastica. **H**ores-
mens no obstant les dites requisicōs
los sobredits officials stan e perseverē
en fer lo p̄ubi e greuge sobredits. **P**er
tāt supplica lo dit braç ecclesiastich que
sia merce de vos senyor prouebir p acte
de cort q̄ ari dela sobre dita causa com
de altres semblants concenients les de-
cimes e primicias per via deles inhibi-
cions sobredites ne per la dita forma
nos empachen dela coneixēca d aqlls
cessant en tals casos totes inhibicions
als quals officials sien imposades en
lo present acte sabedor grās penes p q̄
no se attente p ells lo p̄trari. **¶** Plau al

Del Rey don Ferrando.

senyor rey que axi en la dita causa d'les canyónies com en los altres delmes e puñicies los officials reals no admic- ten recoz axi com danunt es stat. pue- bit ab penes. *Vidit vic.*

¶ Que en la audicio dels comptes de- les coses pies los officials reals no do- nen impediment algu. Cap. XXI

temmes senyor es a-

i greujar lo dit braç p'rar com p' cebint lo reuerendissimo bisbe de valència e los officials en la audicio d'ls comptes en les pies causes testamta- rics donadors per los marmessors e ex- ecutors dels testamets los q'ls si dins vn any no seran complits los legats de les dites pies causes / es regut lo dit re- uerendissimo bisbe per disposicio expref- sa de dret compellar los hereus e execu- dors e marmessors sobre dits a compli- met dels dits legats p' donar pus prest suffragi e repos a les animes dels dits testats e institubidors dels dits legats. En temps dela gloriosa memoria del senyor rey en Pere p'decessor de vostra celsitud per lo official de sa excellencia la donchs fos stada fera questio al dit re- uerendissimo sobre la dita audicio d'les dites pies causes. E lauors per sa celsi- tud fos pacificada e cõcordada e la ciu- rat de valencia a nou dies de agost del any Mil quatrecentes setanta. E axi en apres lo glorios rey d' immortal memo- ria don Alfõso onde de vostra celsitud ab puñlegi e declaracio special volgue la dita audicio se fes pacificament axi com era stada fera fins a lauors per lo dit reuerendissimo bisbe manant a tots los officials reals ab grãs penes no p' turbassen la dita audicio d' comptes al dit reuerendissimo bisbe ne a los offici- als segons pus largament es contegut en lo dit puñlegi. E axi pacificament ex- erant se la dita audicio succebint la ex- cellencia del senyor rey vostre pare p' al- guns officials de aquella fos feta que- stio als officials ecclesiastichs dela dita audicio pretenent degues pertanyer a sa celsitud per la qual questio fonch so- breschit e la dita audicio. En apres sup- plicada e informada sa excellencia del so- breschiment dela dita audicio quantes dans e inconuenients se seguiren en grã dan de les animes dels defũctes les q'ls

no a conseguen los suffragis p' ells en renissio de los peccats institubits. E p' sa magestat sia stat p'ouebit que tomat lo dit reuerendissimo bisbe en sa posses- sio dela dita audicio excuras p' si e los officials la dita audicio axi com de pre- sent se obserua fins tant que per sa celsi- tud fos altramet declarat segõs appar en vn cert acte autentich per sa excellen- cia sobre ago fet cõtenint en si cert pacte en lo dit acte contegut. E com inuouar tantes voltes aquesta nouitat sia gran prejubi dela ecclesiastica libertat d' qual se segueiren los incõuenients sobre dits per obuiar als quals sa excellencia baja p'ouebit en la dita forma la qual per es- ser a beneplacit d' aquella donaria ma- teria en algun temps de produbir incõ- uenients en special semblats als q' son ja stats. car p' no esser stats donats los dits comptes molts bens trãsportats e alienats per forma que les pies cau- ses institubides tan sanctament no son stades dedubides a effecte. Supplica lo dit braç sia merce de vos senyor per acte de cort ab insercio de grans penes declarar la dita audicio dels dits com- ptes pertanyer al dit reuerendissimo bi- sbe e a los officials exercint aquella axi com han fet fins aci e exercissen conti- nuament buy en dia e manar a tots e a cascu de vostres officials en la ciutat de valencia e en lo dit regne no donen ni p' sten ni encara consenten sia dat o fet al- gun impedimet als sobre dits officials ecclesiastichs en la dita audicio dels dits comptes. Altramet que incorrerã les penes en lo acte de cort p'tengudes les quals dells e de cascu dells serã irrenis- siblement exbigides. ¶ Plau al senyor rey que la dita audicio d' comptes en la forma costumada e ordenada p' los an-ecessors en fauor del bisbe o del per ell deputat no sia impedida ab imposicio de penes. *Vidit vice.*

¶ Que los vassalls dels lochs de beni- macler e de burjaçor no sien tenguts pa- gar coronacio maridatge ne altres de- mandes reals. Capitol XXII.

tem senyor es agreu-

i jar lo dit braç per tant com los lochs de burjaçor e de benima- cler tant per esser dela almoria d'la seu- de valencia quant per esser situats dins

Del Rey don Ferrando.

lo terme dela insignie vostra ciutat d' valencia e sien de total contribucio de aq̄lla sien e degen esser exempts d' totes de mandes reals ari com coronacio mari datge com d' qualseuulla altre titol per causa primerament dela dita almoyna la qual per sos priuilegis te la dita immunitat / quat per los priuilegis dl rey dō Alfōso primer atorgats ala v̄ra ciutat fors data .xviij. kalas Aprilis .x. iij. kalas Octobris en lany Mil .cc. lxxvij. p los quals la dita ciutat e tot son terme es immune d' tot ampre e qualseuol exaccio segons en aquells es pus largament contengut e algunes voltes p los dits oficials sia attentat d' voler en los dits lochs exhibir algunes demandes contra la dita immunitat en grandan / p̄q̄ubi e greuge d' la ecclesiastica libertat. Supplica lo dit braç sia merce d' vos senyor prouehir e ordenar perpetu alment per acte dela present cort q̄ tals demandes ne exaccions fer nos puien per los dits oficials o qualseuol altres deputats ales dites exaccions per v̄ra celsitud puit paguen en los donatius e seruirs ab la dita ciutat car ja per aquesta causa marçira per lo glorios rey dō Marti fonch fet fur de semblant immunitat al loch de miseros e tant mes se degē alegrar de aquella los sobre dits lochs special per esser de la dita almoyna les rendes dela qual son conuertides en tot e per tot en sustentacio continua de pobres vergonyants. ¶ Plau al senyor rey q̄ los priuilegis atorgats a benimadet e a burçot lochs d' la sancta almoyna den conca sien cōseruats ab incurso de penes. Dela caual.

Ordinacions e actes de cort fets per la magestat dl senyor rey a supplicacio del braç ecclesiastic e singular de aquell.

¶ Que nengun jutge secular no puita conceixer de les p̄sones exemptes en fets criminals nec als. Capitol XXIII.

Senyor molt excellent.

Et fur del alt rey
en Marti es statubie e ordenat que vos senyor v̄re primogenit loctinēt general ne altre qualseuol official de vostra alteza nos puiça entrame

tre dels causes criminals criminalment o ciuilmēt intērades cōtra los exempts qui son ecclesiastiques p̄sones e p̄ quat al dit fur per vostres oficials eren donats sinistres entēnēts e no veres intelligencies per les paraules contengudes en lo dit fur / alli on diu sino en los casos per justicia a nos pertanyēs volent dir que per les dites paraules era derogat al que clarament en lo dit fur era statubie e ordenat segōs d'essus dites e en lo dit fur es contēgut e ago feyē cōtra la vera e indubitada determinacio d' aquell Assupplicacio del braç ecclesiastic fōch feta prouissio per lo alt rey don Alfonso oncle de vostra magestat en les corts que celebra als regnicoles de aquest vostre regne en lany Mil .cccc. xxviij. prouehint q̄ lo dit fur fos seruat ala sana mente de aquell. E com excellentissimo senyor encara que les dites disposicions dl dit fur e acte de cort s̄ie clares e los entēnēts que p vostres oficials hi son stats donats son sinistres e deuants a aquells. E per ço d' cascu jorn se sforcen de voler conceixer d' les dites causes criminals p̄cebiut a capcio d' les persones dels dits exempts fehent processos de presencia e de ausencia cōtra aquells condemnāt los en penes criminals ari corporals com pecuniaries e volent conceixer de aquells contra tota determinacio de justicia e senyaladament contra les disposicions d' les leys canoniques p les quals clarissimament es dispost que de tals exempts qui son re vera ecclesiastiques p̄sones criminalment algun jutge secular nos entremeta e contra expressa disposicio de fur dl alt rey en Jacme situat en rubrica de jurisdiccio atorgada a tots jutges / ab lo qual es dispost q̄ lo jutge secular nos entremeta de alguna ecclesiastica persona lo que redunda en euident e gran p̄jubi dl braç ecclesiastic si per vos excellentissimo senyor en aquesta cort clarament declarant los dits furs o la mente de vostra alteza en aquells noy es expressament dispost. Supplica per tal lo dit braç ecclesiastic sia merce d' vos senyor prouehir e ordenar per acte dela present cort e fer fur e ley vniuersal q̄ vos senyor vostre primogenit loctinēt general ne altre qualseuol official per grā e preeminēt que sia en vostre regne de va

Del Rey don Ferrando.

lécia ne algū jutge delegat no conegau coneguen ne puiten concixer nes ciutrameten o ciutrametre puiten deles dites psones dels dits exempts criminalmēt ne per alguns crims criminalment contra ells intentats axi per proces de presencia com de absencia en qualseuol manera no obstāts qualseuol enāramēts o procebinēts que fins a huy en cōtra n p vos senyor vostre primogenit loch tinent general e altres qualseuol offici als de vostra alteza sia stat fet prouebit e declarat ans habuts per reuocats cas fos irrits e nulls los dits actes / d a qlls daquiauant no puita esser habut exemplar ne sien trets en exemple o cōsequēcia. Et licet ꝛc. Alissinius ꝛc. Respon dit dñs rex q seruetur forus super hoc editus qui determinate puidet in predictis remota omniū sinistra interpretacione. Vidit vicecancellarius.

¶ Que sia restitubit lo boixart ques en lo archiu d'la sala de valencia p lo qual se fa electio d'les psones ecclesiastiques p als offici d'la ciutat. Cap. XXIII.

Senyor molt excellent.

n lo braç ecclesiastich
 e de aquest vostre regne de valencia son ja ordenades les persones que deuen hauer los offici comuns a tots los tres braços axi de tot lo regne com dela ciutat de valencia e cōtribucio d'aquella e la regla es certa entre los dits braços que cascu d'aquells ha a fer la electio deles persones de cascu braç per a fer de totes vn cors e senyala dament lo dit braç ecclesiastich p q los dits offici se partixen annualment entre los dergues seculars ço es los canōges dela seu de valencia e no altres / e los exempts ço es aquells a qui toca lo offici ques ha d' elegir / tenē lur boixart e regla ab la qual ja es cert cascu any qual deles persones ecclesiastiques deu esser elegida e entre los dits offici es lo offici de obrer d' murs e valls dela dita ciutat de valencia lo qual se dona cascu any a vn ecclesiastich a vn militar e a vn dela dita ciutat. En lo dit braç ecclesiastich se acostuma fer la electio e esta forma / ço es vn canōge dela dita seu p hū any e en lo segon any bu dels dits exempts d'aquells empero qui tenē lurs

comandes lochs o cases e propi domicili dins la ciutat e terme de valencia e les quals persones exemptes son designades en lo boixart o regla escrita que entre aquells antigament fonch feta / e en la electio fagedora del dit offici de obrer lo vn braç nos deu cōrametre d' l altre ne altre d' l altre es veritat que per quāt los dits exempts no tenen casa comuna antigament fonch per ells orde nat que lo lur boixart o regla escrita fos guardada en lo archiu d'la sala dela dita ciutat comanat allí per ells e a lur beneplacit en axi que los dits exempts cascu any ells e no altri poguessen veure en lo lur any aqui deua esser donat o pertanyia lo dit offici e aqui venia en regla o en orde. Es se seguir senyor molt excellent que pretermes aquest orde e ço que es de rabo e justicia lo racional dela ciutat de valencia qui te les claus d' l dit archiu se es volgut sforçar algunes vegades en torbar q los dits exempts no ve gen lo dit boixart ne sapien a qui toca segons va per orde lo dit offici mas de pñ no donant ne pus rabo donaua lo offici a aquell qui ell volia e moltes vegades se es seguit quel donaua lo dit racional aqui no pertanyia ocupāt se lo offici que a ell no pertany. E com no sia just e rasonable que tal prejubi e greuge sia fet als dits exempts q en lurs colles e offici algu haja atēir les mans sino ells e que la comanda que era feta en fauor de ells los retroqueixa en dā puit per gracia d' deu son persones que no han mester curador e tenē entre si bona amor e jernandat Supliquen per tal lo braç ecclesiastich e los dits exempts que per squiar tals abusos e reparar lo lur greuge sia a vostra merce senyor prouebir que lo dit boixart sia restitubit a les dites psones exemptes car ells lo comanaran o metran en loch tut e segur e ab voluntat de tots e seguirā a quell sens abus e segōs deuen e aço senyor molt excellent es cosa que vostra real magestat la deu prouebir ab tot efecte e sens admetren excusacio algua car es certa cosa que no toca interes de alguna persona ne de alguna vniuersitat ne a algu dels altres braços ans es propi interes dels dits exempts e braç ecclesiastich la voluntat dels quals se deu seguir puit q a ells toca altrament los se

Del Rey don Ferrando.

ria fet evident greuge e donar occasio que hans de passar en res en la present cort se hi fes deguda pmissio. E p que se podia fer que lo dit racional dela ciutat de valencia o altre qualseuol tenint les claus del dit archiu podia dir que lo dit boixart o regla senta nos troba p no donar lo e seria molt maior greuge en tal cas q sens aquell que de gra temps enca fonch concordat com dit es fos en libertat del dit racional o de aquil quiu fa de fer la electio a son beneplacit. En tal cas supliquē los dits exempts q a vostra magestat placia no permetals sia donat impediment per vos senyor ne per algun altre dels dits braços car ells ne faran e sen concordarā de m en tre ells sabedor lo qual sera comu e concordat e egual ati com ne tenē facultat de dret e d justicia. *Et licet ꝛc. Altissim⁹. ꝛc. Placet dño regi. Dela caual.*

Yo el Rey.

Que sic seruads les immunitats als comanadors del orde de sanct Johan segons es acostumar. *Cap. XXV.*

Molt alt e molt poderos senyor.

Supplia lo comanador fiscal del orde de sanct Johan del spital de iherusalem comanador de valencia dels lochs de torret e de picanya lo qual com a ecclesiastica persona del braç ecclesiastic e per priuilegis atorgats al dit orde ati papals com reals se deu e pot alegrar de totes aquelles immunitats e libertats que a totes les altres persones ecclesiastiques e religioses son atorgades ati com la immunitat deles sglesies cases e vasalls segons que per priuilegi los es atorgat que placia a vostra alteza que en qualse uulla prouissio en la qual se fara gracia ales dites altres persones ecclesiastiques que per acte d cort o en qualseuol altra manera si entenga lo dit comanador e comanadors dela dita comanda per temps sdeuenidor e placia a vostra alteza los dits priuilegis atorgats en fauor del dit comanador de valencia e sa religio sien confirmats e conseruats p vostres officials. *Et licet ꝛc. Altissim⁹. ꝛc. Cū in multis iudicentur ad impariam seruentur unicuique que de foro et secundum consuetudinem regni actenus*

iuste et legitime obseruata sunt. *Udicit vicecancellarius.*

Los següents capitols foren offerits per part del dit braç ecclesiastic en la segona oblacio feta en les dites corts per la sglesia.

Sacra magestat.

Confianca de vostra

real clemēcia les ecclesiastiques persones agreuiades e prejudicades en la poca obseruancia deles ecclesiastiques libertats atorgades ala esglesia continuamēt sperē redreç e repar en les nouitats e prejudis que son fets en diuerses maneres per los ministres de vostra alteza en lo regne de valencia ati en les amortizacions hi en lo modo d exbir aquelles en diuerses maneres de salaris e inusitades angueries cōtra les ecclesiastiques persones com encara contra la jurisdiccion d reuerēdissim Bisbe de valēcia com en mal tractamēt viciacions enormes e profanes fetes cōtra los sacerdots canōges lançant los d ses cases de fet e sens coneguda en op probri e vilipendi dela dignitat reuerēcia e religio sacerdotal. *Udicit vic.*

Sobre lo dret de amortizacio com e per qui deu esser exegit. *Cap. XXVI.*

Primament sacra

magestat es agreuiada la sglesia per quant lo dret d amortizacio es regalía y dret que prany a vřa magestat. E p ço en los temps passats les causes e negocis deles amortizacions se tractauen en la cort del batle general lo qual es jurge de totes los drets e regalies ala magestat del senyor rey p tinentis. E de algun temps enca de vřa alteza es vlegada la causa d la conceitęa e feta comissio al magnifici nicer Dalmau aduocat fiscal d vřa alteza lo qual ab reuerencia parlant agreuja e prejudica fent exactions desaforades en lo dret deles amortizacions e fas pagar salaris pa ell com a jurge o an. Pere iohan qui vřa d l offici d fiscal en lo dit negoci e va ati que puit que es feta la peticio e demanda del dret deles amortizacions o sia justa o iniusta o deya pagar o no pagar james cessa pero le veitacio del salari lo qual cessaria si la conceitęa

Del Rey don Ferrando.

de les dites amortizacions tomava al ordinari barle. E perço supplica lo braç ecclesiastic ab los militars e lechs qui adberir hi volran p lur interes q reuocada la dita comissio feta al dit micer Dalmau mane e prouebcirca que de les dites causes de amortizacions conega lo barle general a consell de son ordinari assessor com sic drets e regalies a vostra magestat prinçes dles quals lo dit barle es jutge. E ari es stat seruat E que sia prohibit que nēgun assessor no prenha salari. ¶ Placet dño regi alteri idonee persone et sufficienti dictas causas comittere et non fisci aduocato. Vidit vicecancellarius.

¶ De quins bens deu esser erigit lo dret de amortizacio. Cap. XXVII.

tem sacra magestat ab
deguda reuerencia parlant p lo dit aduocat fiscal e ministrés de les amortizacions es fet vn notori greuge e desaforada veitacio ala sglefia e ecclesiastiques psones sobre la exaccio dels drets de les amortizacions ab interpretacions de furs defeguals hoch p ab clara e notoria offensa dla libertat ecclesiastica car sta en veritat que la sglefia e ecclesiastiques psones son capaces p en elles pot caure tota possessio domini p senyoria de bens seculars. E si per fur dla rubrica quals coses no deuen esser alienads es stada feta prohibicio que als clergues no sia alienada possessio heretat cases oris ni lochs ni metre tribut d manera que en la senyoria dls clergues ari com en lo dit fur se cōte e a la letra se deu interpretar p ser materia odiosa e pbitiua e ptra dret comu no resmēp e lo mateix fur lo seyo: rey com a religios enadeix e millora dient q tot homi puita leixar e assignar sobre los bēs se en sō testamēt e derrera volūtat capellania anniuersari o lātia e qualq cosa donada pera la anima de any en any a sglefia o a loch religios. Enaxi em pero que les dites coses romanquē ab sa carrega car segōs disposicio del dit fur solament es feta prohibicio de alienar bēs de realēch e transportar aqlls en mia morta ço es en domini e sepyoria dla sglefia. Empero si algu testado: volent instituir fundar o dotar algun benefici mana al seu hereu q pague al be-

neficiat certa quantitat de pecunia tots anys es clar que no passen en lo beneficiat cases camps ni altres bens de realēch e conseguentmēt en aqst cas noy ha prohibicio alguna que no puita manar lo testado: o qualseuol altre entre vius que sia pagada alguna quantitat de pecunia cascu any a la sglefia o al beneficiat dī benefici: ans no solamēt no es prohibit mas es expōssament permies per disposicio del dit fur puit cessa la raõ fundamētal per la qual se paga lo dret de amortizacio la qual es perq no passen bens de realēch en mia e sepyoria ecclesiastica mas la pecunia nos pot dir bens de realēch. Perque supplicam v̄ra magestat mane ab acte d cor̄ obseruar la disposicio del dit fur e que lo qui volra o moztint o viuint leixar en pecunia per instituir e fundar algun benefici pagant cascu any de tal pecunia annuatim pagadora nos dja ne puga fer veitacio en erigit dret de amortizacio com sia no solament contra dret e libertat ecclesiastica mas encara cōtra disposicio dī dit fur. ¶ Placet dño regi q seruetur forus. Dela ca.

¶ Que no sia erigit dret d amortizacio per institucio feta per algun de cosa certa. Capitol XXVIII.

tem sacra magestat
del dit greuge segueix no solament nou greuge contra la sglefia mas encara ab reuercia parlāt p̄hibi a les regalies de vostra celsitud e notoris contra furs ordenats per los antecessors d vostra alteza car e lo cas dedubir en lo greuge sobre scrit ço es quād algu institubint algun benefici leixar pecunia annuatim al p̄cuere beneficiat lo que no es contra fur lo dit aduocat fiscal lo qual deuria prohibir segōs forma de fur que bens de realēch no fossen alienats ni passassen en mia morta per bauer e erigit dret d amortizacio declara judica e mana que sia feta cōsignacio e que passen censals e bens d realēch en la sglefia lo que ell per son offici deuria entrar e prohibir com a cosa prohibida p los senyors reys e per los furs ans tant com honestament se pogues ho deuria lo aduocat fiscal empachar e no instar ne compellir q sic fetes. Datomēt en lo cas que no es or̄

Del Rey don Ferrando.

denar ni disposst per lo testador lo qual no mana que sien fetes consignacions de censals ni que los bñs de realench pasen en ma mort mas solament dispon e ordena emana als hereus que paguē alguna quantitat de pecunia tots anys al beneficiat lo que no es prohibir p fur ni es preiubi ni drogacio als drets per tantens al senyor rey en los dits bens de realench mas aço fa lo dit procurador fiscal ab reuerencia parlant a dos fins. la vna per crigir dret de amortizacio manant fer consignacions lo q ab venia parlāt nis deu nis pot ē tal cara. la segona per justificar lo dret q exerce de amortizacio en los beneficias senya- ladamant fundats ans dila bulla aurea dient que ara deuen pagar puit q ara consigna. contra disposicio dl testador lo qual institubeix lo benefici sens alienacio pla qual es degut lo dret d amortizacio. e tot aço sacra magestat es greu e preiubi dela sglefia. alterar la libertat del institubido: e testador: lo qual p forma d fur ho pot ar restar e ordenar. **E** perço supplica la dita sglefia ab los del braç militar e altres qui adberir hi volran que en lo dit cara nos puga fer compulsio de consignacio de bens d realench per lo aduocat fiscal sino q lo beneficiat recba la annua pensio en pecunia segons la disposicio del testador. **E** que nos puga crigir dels fundadors o institubido: dels beneficias o dels hereus e successors de aquells en lo sobre dit cas dret d amortizacio ni d terceres persones en mans dels quals los dits bens seran pueniguts. Maiormēt sacra magestat que febr se ab reuerēcia parlant les dres exco: sions ab color de justificacion may cessen les impertinēts exco: sions de salaris. Item senyor q lo aduocat fiscal ab lo titol que son drets de vostra alteza velo leuato procebit rigo rosament que ja no trobam aduocat qui vulla aduocar ni patrocinar la sglefia en les dres causes de amortizacions que tantost diben que aduoca cōtra lo senyor rey e lo dit aduocat es part y jutge y ell mateix ordena la sentencia de sō interes mateix e lo q es pus fort no admet appellacio ni lo gouernador: e asessor: admietē reco: s ni cōsent lo procurador fiscal posar lalendari en les appellacions. **Supplicam** vostra magestat

tots los ecclesiastichs que en les sobre dres cosas greuges. e en cascua d aquelles vulla d tal manera prouebir q no sia fera oppressio ab color enom d vostra alteza a la sglefia e los dits drets d amortizacions. **¶** Placet dño regi q seruet foris. **¶** Vidit vicecā.

¶ Que les persones militars no hajen de pagar lo dret d amortizacio si no iusta forma de fur. **Cap. XXXIX.**

tem senyor es fet pre

i jubi ala sglefia en lo dret de les amortizacions en senys y als militars los quals liberament podē leixar per la anima sua: alienar e donar lurs heretats a clergues seculares e persones religioses si ja de les dres heretats no erē reguts p lo senyor rey a cert serui o tribut o que sens licencia dl senyor rey no les puguē alienar a clergues ari com es fur del rey en Jacme coquistorador en rubrica de quals cosas no deuen esser alienades. **E** consegūmēt de les heretats e bens d realench leixats p los cauallers p lur anima: o venuts o cambiats o donats a clergues seculares o religioses persones puit les dres heretats no sic regudes a cert seruy o tribut ne fors la pōicio deffus dita no sen pot ne deu crigir e rebre dret de amortizacio. **E** lo dit aduocat fiscal indifferēment fa pagar als cauallers no obseruant la disposicio del dit fur. **E** pço senyor supplicam vostra alteza mane ab acte de cort la obseruācia del dit fur e socorrer senyor ala grā calamitat en que es posada la sglefia sobre los abusos e desordens ab venia parlāt ques cometen en lo dit negoci de les amortizacions en tāt q ja no es algu qui gose ni vulla leixar res a la sglefia ni fundar o institubir beneficias sola la clemēcia de vostra celsitud es la protectio defensio de nres libertats. **¶** Placet dño regi q seruent fori super hoc editi. **¶** Vidit vic.

¶ Que sia seruada la cōcordia entre les persones ecclesiastiques e seculares sobre la iurisdiccion e libertat dila sglefia.

Capitol XXX

tem sacra magestat en

i cara que en la primera oblacio de greuges fetes per lo braç ecclesiastich en la present cort se sien dedubits molts preiubins fetes p los jutges

Del Rey don Ferrando.

seculars cōtra la libertat e jurisdicció ecclēsiastica maiorment quand ocorre alguna questio de jurisdicció los portant veus de gouernador e officials preeminentes tantost p:ocbeiren a agrauar d' fet expellint officials ecclēstichs e occupāt rēpōralitats. E com ē los anys passats multiplicāt p̄jubins a p̄jubins p los portāt veus de gouernador e ministres dela jurisdicció real per contencio orta entre les jurisdiccions real e ecclēstichs ca demanāt los canonges dela sgleſia de valencia justicia de certa engaña de sifa de vi que volien los lechs imposar sobre los ecclēstichs e vsant lo jutge ecclēstich d' remeyas per sacres canones atorgats posant excomunicacio e interdicit en cas pertinent los officials reals ab reuerencia parlant/oblidats dela religio e tenor de deu de fet anaren a les cases dels canonges e officials ecclēstichs pls langarē de les cases opprobriofamēt e introneterē porters dins les cases cosa profana inaudita ē tota spā pa que ala part qui demana justicia als canonges e sacerdots qui reco:ren a sō jutge sobre veitacio feta en imposicio d' sises a instancia dela ciutat e jurats los officials de vostra alteſa facen tals opressions no acostumades de fer a nosros ni a jubeus en vilipendi dela dignitat ecclēstichs la qual v̄ra alteſa e los reys vostres antecessors ab sacra religio augmenta afauoreix e clementissimament abraça / si per vostra real justicia no son castigats tals excessos q̄ poden sperar sino que puit que tenor d' deu ni del rey son senyor nols refrena sino que continuamēt se atreuiran en p̄faniar lo temple de deu e diminubir e subpremir la sacerdotal e ecclēstichs reuerencia. E per sō justissim senyor recorrem tots los ecclēstichs del regne de valencia e supplicam vostra justicia bondat e virtut ab la potencia vostra real p:ouebir/pecau e remeyeu ē tals abusos e oppressions fetes cōtra la ley diuina e humana. ¶ Placet dño regi q̄ seruetur cōcordia. ¶ Vidit vicecancellarius.

¶ Que no sien compellides les psones ecclēstiques a host e caualcada vltra les immunitats sues. Cap. XXXI

¶ **acta magestat scriptuz**
est qd̄ cesaris cesari qd̄ dei deo.
Les ecclēstiques psones no

poden esser compellides a host e caualcada d' bon portē seguir mo:tes e irregularitats ni pagar ni p̄tribuir p aquella car refesteix molt ala condicio e profesio ecclēstichs los quals d' tals carreds jure diuino et humano son liberes e immunes. E com en los dies passats p lo spectable gouernador quondam contra de cocēapna sia stada puocada host p caualcada contra la baronia de arenos p los interessos de alguns particulars qui alli teniē presos mullers e fills sens neingun sguart dela libertat ecclēstichs bajen fet pagar en lo dit host p caualcada als ecclēstichs e religiosos psones ab rigoroses execucions p pagar la gent darmes se sien venudes creus e calzers e fent contribuir los bens terres e heretats de aquells franques liberes e exemptes de tal host e caualcada e redempcio de aq̄lles. Supplicam vostra magestat que ab acte de cort p:ouebirca q̄ les dites psones ecclēstiques no sien veitades ni rengudes les religioses psones a host ni caualcada e q̄ sien obseruats priuilegis e gracies sobre la predicta immunitat a les sgleſies e psones ecclēstiques atorgades. ¶ Placet dño regi q̄ seruet dicta immunitas nisi in casibus a jure et foro exceptis. ¶ Vidit vicecancellarius.

¶ Que los officials reals no inbibeir que los notaris apostolichs q̄ no degē rebre actes en fauor dela sgleſia.

Capitol XXXII

¶ **tem sacra magestat est**
i fet gran p̄jubir a la libertat dela sgleſia p los officials reals d' vostra alteſa que occorēt alguna contencio de jurisdiccions entre los officials ecclēstichs e seculars ab crida publica manen als notaris que no leuē actes del que seran requestes p los ecclēstichs lo que seror es del tot obfuscar e amagar la justicia nostra e offēdre no stres libertats com notoziamēt tota la present cort e vos senyor principalment poden concier. Perque senyor supplicam que tals manamēts no puitē esser fetes ans ab acte de cort sia declarar q̄ en cas q̄ fossē fetes e ab crides e penes los notaris fossen prohibits de rebre actes a requesta dela sgleſia que tals crides actes e manamēts sien nulles e no

encorreguen en pena nenguna los notaris qui cõtrafaran a les dites crides maiorment si son notaris ja elegits per la sglefia al exercici dela jurisdicció ecclesiastica. *Udit vicecancellarius.*

¶ Que sobre la alfacació q̄s ètre los jutges ecclesiastichs y los jutges seculars en la coneixença de vsures. sicut seruats furs y priuilegis. *Cap. XXXIII.*

Acta magestrat specia-
l als casos de la jurisdicció ecclesiastica en los quals iure diuino ni encara per fur del present regne jutge secular nos pot entrametre dels q̄ls lo glorios rey en Jaume conquistador en la rubrica d̄ jurisdicció d̄ tots jutges fa special menció. Dient tot bon lech re spõga en poder d̄ la sglefia de ferides d̄ clergues: de matrimonis: de vsures: de sacnlegis. En hoy ha disposició d̄ fur que derogue ne disponga res en cõtrarians expressament si algu ni ha que de vsures parle ne disponga es ab exp̄ssa saluata. Diēt que no enten en nenguna cosa derogar a la jurisdicció del cardenal e bisbe de valencia: e bisbe de tortosa. En ari que la jurisdicció del crim de vsura ari a instancia de part comi p̄ via de inquisició de mer officia pertany a la jurisdicció del bisbe de valencia. no obstant que sia moguda questio que la coneixença sup facto vsurarum pertanyera al jutge secular go es si lo contracte de vsures es celebrat en tal forma o no e a quest article seria facti e no seria a iubi de ecclesiastich p̄ la scola e doctrina e disposició d̄ dret e doctors no etclou que lo jutge ecclesiastich in articulo facti: in articulo juris en la primera d̄l crim no pertãga ala sglefia p̄ dret y per fur / car si etclouie seria cosa absurda. E dir que quand lo jutge ecclesiastich vol conceixer del dit crim d̄ vsura se hauria primer a ordir e fer per proces sup facto dauant lo jutge secular est ridiculũ maiorment que lo fet e lo dret tenen vna amexio e colligancia tan inseparable que lo bunat e procebeit del altre. E ari tostẽps se enten y practica que tam in facto q̄ in iure conceit e pot conceixer lo ecclesiastich. E ari parla lo dit fur dient indistinctament que lo logrer responga en poder dela sglefia de vsures &c. car tal coneixença se enten conceixer de fer examinar de

dret e punir lo etaminat e conegut. E p̄ quant sacra magestat james fallen per a les coses clares sinistres interpretaciõs fetes p̄ juriscõsults ab reuerencia parlāt cauillofos lo que a vostra real celsitud no deu plaure ans ab veu real deuen il luminar la jurisdicció ecclesiastica p̄ leys diuines afauorida: placia a vostra alteza ab acte dela p̄sent cort declarar q̄ p̄ en lo fet y en lo dret y en la pena lo jutge ecclesiastich es competet jutge en la causa o causes de vsures e pertanyer la jurisdicció del dit crim entregament in facto et in iure al bisbe de valencia e als officials d̄ aquell. ¶ Placet dño regi q̄ vtraqz jurisdicció seruetur illesa & q̄ no fiat aliquid in p̄judiciũ vtriusqz corũ seruatis in p̄dictis et circa p̄dicta foris & priuilegijs. *Udit vicecancel.*

¶ Que lo iubi en causes d̄ diuorcis matrimonials sia fet p̄ los jutges ecclesiastichs iurta forma de furs y priuilegis. *Capitol XXXIII.*

Tre greuge han començat a innouar e ab reuerencia parlant e nouamēt intro dubir en manifest p̄jubi del reuerendissimo cardenal e bisbe de valencia quand vol conceixer lo gouernado: de causes matrimonials quand se tracta d̄ diuorcio quo ad thõũ & mensam. E ari so hã volgut sforçar en la causa d̄ mossen Johan d̄ vich e d̄ sa muller allegat q̄ est articulus facti quand se articula d̄ seucia viri p̄tra disposició d̄ dret e de fur e practica inconcussamēt seruada en la cort d̄l bisbe de valencia q̄ les causes de diuorcio quo ad thõũ & mensam tots temps se hã jutgat e la ecclesiastica cort. E ari ho aduerẽ tots los funistes en lo fur. Tot bon lech e la rubrica d̄ jurisdicció ab a questos falsos fonamets Sacra magestat reuerẽter loquedo se sforçen molts aduocats e assessos trabucar la jurisdicció del seño: bisbe confiant que ab poca rabo colorada aplicarã e augmentaran la vostra real jurisdicció en p̄jubi dela ecclesiastica e cõtra tot dret fur e religiosa obseruãcia. Placia a v̄ra alteza ab acte d̄ cort precloure lo cami a les dites cauillacions e leitar vsar ala jurisdicció ecclesiastica lo q̄ peculiarmēt p̄ sacres canones li es atorgat. ¶ Respo lo seño: rey. ¶ Idẽ qd̄ i p̄cedẽti. *Udit vic.*

Del Rey don Ferrando.

¶ Que los officiaes ecclesiasticos bajen de concier les causes de les sepultures segons los es permes p furs y priuilegios.

Cap. XXXV

¶ Agora se fa vn altre greuge a la jurisdicció ecclesiastica que quãd es q̄stio sup iure sepulcroꝝ aut funerãdi q̄d est ius spirituale aut sp̄ialibꝝ ammeti. Co es quãd es questio sobre les sepultures quãd s̄o dins la seu de valècia e altres sglefies e monastirs enys dels quals intra ecclesiam ⁊ límites ecclesie son tolerars los lechs. com la sglefia ne lochs sacrats d̄ aquella no sien ne puiten esser en senyoria d̄ los dits lechs. lo gouernador e altres jutges seculars se entranerẽ e d̄ facto concieren de les dits causes en gran p̄ubi d̄ la jurisdicció d̄l dit senyor cardenal e bisbe de valècia. E axi en la causa d̄ los boyls sobre la sepultura que es e lo capitol del monastir de p̄hicadors e en la questio dels scriuas e arenosos sobre lo loch d̄ la sepultura que es en vna capella dins la seu de valencia e en la questio que es entre almèara e gaull sobre la sepultura que es en lo monastir dela merce. ba de facto iudicat lo dit gouernador e altres jutges seculars e nouissi miamet en la questio dela sepultura e capella de mossen Orriols que es en la dita seu de valencia a instancia de magnific̄ mossen Zups ferrer lo gouernador concieria e volia concier dela dita causa e encara cominaua d̄ entrar en la seu e leuar d̄ la dita capella les armes d̄ mossen Orriols e lo q̄ es pus fort essent q̄stio e aquests proppassars dies entre lo rector de sanct andreu e lo arapreste de sanct cristofol sup iure funerãdi fouch inbibit p lo gouernador en la dita causa lo official ecclesiastic. Lores les q̄s coses son molt exorbitants a dret e justicia que los jutges seculars iudiquẽ les sepultures e capelles religioses sacres ni ordenen les coses q̄ son dins les sglefies e monastirs. Supplica p̄ ço vostra real magestat que pueberca no siẽ fets de aciauar tals greuges p̄judicials ala sglefia e jurisdicció ecclesiastica. ¶ Idẽ q̄d in precedenti. Vidit vic.

¶ Que los ecclesiasticos y religiosos p̄sones tenints mula o mules p̄ a s̄o vs no siẽ cõpellides a tenir cauall. XXXVI

¶ acta magestat los ecclesiasticos e ecclesiasticos p̄sones dela ciutat d̄ oriola humilment supliquẽ vostra alteza q̄ com la dita ciutat en lo any. M. cccc. xxvi. baja impetrat vn priuilegi d̄ la gloriosa memoria d̄l senyor rey don Alfõso manãt ab grãspenes q̄ nengu de q̄lscuulla stament que sia ecclesiastic̄ o religios̄ ⁊c. no puguẽ tenir mul ni mula enfrenars e ensellars p̄ son vs si ja no tenen cauall. E com ab tota humilitat e reuerencia parlant los ecclesiasticos no sien tẽgurs al exercici de les armes per lo perill de les irregularitats q̄ porien encozrer eleuar los la libertat de tenir mul o mula: o altra caualcadura es ab reuerencia parlãt de libertat los e imposar los seruitut p̄ via directa o indirecta lo que seria opprimir e alterar la ecclesiastica libertat. Supliquen vostra alteza que plaçia prouehir que lo dit priuilegi no baja loch en les p̄sones ecclesiasticos e religiosos. ¶ Placet d̄no regi. Vidit vic.

¶ Que los bens dels heretges e obseruants la secta judaica tengurs sots directe senyoria dela sglefia e p̄sones ecclesiasticos en cas de confiscacio plo dit crimi pranyguẽ als directes senyors ecclesiasticos. Cap. XXXVII.

¶ Ouament sacra magestat es agreujada la sglefia e p̄sones ecclesiasticos per los officiaes de vostra alteza car p̄cebiut los reuerents inquisidors dela heretica prauitat contra los heretges e obseruants la judayca secta han cõdenmars molts de aquells e confiscats lurs bẽs sebẽs cases horts vinyes e altres heretats les quals son sots directe senyoria d̄ la sglefia d̄ valencia stablides e atorgades in emphiteosim. Deles quals responiẽ cẽs los d̄ffus dits ala dita sglefia. capitol. religiosos p̄sones. beneficiars e altres d̄l stamẽt ecclesiastic̄ axi exẽpts com no exẽpts e p̄ raho d̄ la dita p̄fiscacio los dits reuerents inquisidors o lo fisch y receptoz d̄ vostra magestat se han ocupat les dits cases horts e heretats cõtra tota disposicio de dret e justicia ab deguda reuerencia parlant. Car per disposicio de dret e de fur los dits bens que los heretges cõdenmars d̄ heretgia possebi en sots directe senyoria dela sglefia en

c. iij

Del Rey don Ferrando.

cars de confiscació o publicació deuen tomar als directes senyors e lo fisch de justicia nols se pot retenir / e aquestes son disposicions de dret notories e comuna sentència dels doctors majorment a sguart de aquells bens que son fora directa senyoria d'la sglefia. E com moltes voltes sacra magestat vres officials e procuradors reals e mestre racional en lo dit cars sien stats requerits q' releixen e restitubeixen los dits bens d'ls dits d'niats als directes senyors ecclesiasticos e no ho bagen volgut fer ans los se retinguen en nom de vostra magestat en gran dan e preiubi del vnl e llibertat ecclesiastica. Supliquen vostra celsitud queus placia ab acte de cort de clarar que los dits bens en lo dit cars p' ranyen als directes senyors ecclesiasticos fora grans penes. *Vidit vicecan.*

Yo el Rey.

Actes de cort prouisions e comissions reals.

Comissio arbitral que fa la magestat real sobre lo greuge pretes p' la spectable vezcomtesa de chelua. **I**

A magestat del senyor rey prouehint sobre lo greuge posat per la spectable vezcomtesa de vila noua e de chelua dona Caterina centelles e de pallars : mare tu d'riu e curadriu d' don Jacme d' pallars demanant les pensions e sort principal a ella en lo dit nom degudes d' aquells sexanta milia sols los quals lo spectable don Jacme d' pallars vezcomite d' vila noua marit d'lla suplicant dona e paga al serenissimo rey don Johan pare d' sa altesa p' lo preu d' certes terres que lo dit seyor rey vne al dit vezcomite en la plla de sardanya volent ho dir segos en lo dit greuge es contengut. Attenent q' per la breuitat del temps sa real altesa sobre lo dit greuge no pot personalmet puebir ni administrar justicia. p' acte de la present cort de voluntat e consentiment de los representants aqlla fa comissio dela dita questio que es entre lo fisch d' sa altesa e la dita vezcomtesa an Joban scriua mestre racional d'la sua cort en lo regne de valencia e mossen Joban

pardo habitant en la dita ciutat de valencia / los quals hoydes les dites parts examine los comptes e la justicia d'la dita spectable vezcomtesa e dins dos mesos primers vners del dia d'la prefectacio e del dit acte continuament compradors donen sentencia diffinitiva sobre lo suplicat p' la dita vezcomtesa e lo q' sera per ells pronunciat dedubertquen a a effecte e execucio la qual sentencia ha ja effecte de acte de cort arri com si la dita sentencia en lo present dia com a acte de cort fos per la dita cort donada e promulgada. E pa fer les dites coses los arbitres p'sten juramet de fer la dita examinacio de comptes : hoyr les parts e e donar hi sentencia en lo dit fet dins lo dit temps de dos mesos : e passat lo dit temps si los dits comissaris no pronunciané : la dita vezcomtesa en lo dit nom sia tomada en possessio en virtut del present acte de cort de consensuar cõsignacio com tenia d' deu milia sols sobre lo dit dret de quema dela qual foch despullada e ago p' temps de set anys p'stada caucio de restitubir si fos conegut no deure reebre tant com pretenga esser li detenguts sexanta milia sols o circa. E promer sa real altesa que la dita comissio no remoura ni impedimet algu d' rectamet ni indirecta donara ni manara esser fet lo errari e lo que sera pronunciat sia consignat ala dita spectable vezcomtesa sobre lo dret dela quema ques cull en lo regne de valencia reuocar o suspent la dita magestat qualsevol gracies vendes alienacions cõsignacions d' dit dret de quema o part de aqlla apres del dia que la dita real magestat parti vltimamet dela ciutat de valencia e ago fins arat que la dita vezcomtesa sia pagada del que sera sentenciat o encars q' no fos sentenciat dins los dits dos mesos / fins arant que la dita quantitat de manada p' la dita vezcomtesa o lo q' sera jutat per los dits jutges sia pagat. Les quals coses se fan e sentenci a fer sens preiubi nouacio e derogacio deles primitiues obligacions ala dita vezcomtesa en lo dit nom pertanyets. Dela caualleria vicecancellarius.

Encorporacio que la magestat real fa dela vila de crenca e lochs de pina e les barraques al patrimoni e corona reals. **II**

Del Rey don Ferrando.

a magestat del senyor

l rey com la sua vila de cterica e lochs de pina e les barraques situats dins lo present regne de valécia sié reals e vints ala sua corona e primo ni reals inseparablement no solament ab priuilegi fet e atorgat per lo serenissi mo senyor rey en Marti d'alta recorda cio dat en valécia a .xj. de juliol de lany mil quatreçets quatre / mas encara ab senténcia donada en lur sacra audiéncia a vint e tres d'octobre de lany Mil qua treçets setantanou .hoc encara sa real excellencia nouament ha fet e atorgat priuilegi de incorporacio a la dita vila e lochs. Dat en la ciutat d' toledo a vint e dos de març de lany mil quatreçets buytanta. ab lo qual lo dit senyor rey p mes a maior cautela en general cort en corporar al seu patrimoni e corona re als la dita vila e lochs en fermant los dits priuilegis e senténcia A supplicacio de bernad d'assio sindich dela dita vila e lochs e encara dels braços d'la sglefia e deles ciutats e viles reals del present regne en la present general cort lobant e confirmant los dits priuilegis de in corporacio e senténcia incorpora vneix e agrega la dita vila de cterica e lochs de pina e les barraques al seu patrimo ni e corona reals del seu p'sent regne aci com si la dita vila e lochs fossen nome nats e scrits en los priuilegis de incor poracio fets e atorgats ales ciutats e vi les reals. E ab lo present acte de cort p met sa alteza de no vendre ne alienar ni en altra manera separar la dita vila de cterica e lochs de pina e les barraques per nenguna causa e rabo per vngent q sia o necessaria si e segós en los dits pri uilegis e senténcia es contrégut e larga ment dedubir als quals sa magestat se refir e vol aquells e aquella hauer aci per expressos aci com si d' verbo ad ver bum fossen aci contenguts e expressats Dela cavalleria.

¶ Confirmacio feta p la magestat del senyor rey al braç eccl'astic sobre la ele ctio fabe dora d' obrer de murs e valls disponét com los exempts s'ien elers al dit offic. III

a magestat del senyor

l rey p acte dela present cort a sup plicacio del braç eccl'astic. U

sta vna concordia antigament feta en tre los del dit braç sobre la electio fabe dora del obrer de murs e valls dela ciu tat de valencia d'les p'sones del dit braç en lo any M.ccc.setara quatre infeguint la qual de present e en la present cort en tre los del dit braç es fet e donat orde com los exempts deuen de aquí auant esser elegits en lo dit offic ab acte rebut p en Johan soler notari a .xxviii. de ju liol any present Mil.cccc.buytanta buyt Per que la dita p'cordia p'petualmét sia tenguda en la dita electio. Enati q per algu o algus nols puira esser donat em paig o feta còtradictio alguna / mas lo present dure p'petualmét tant com du rara la dita concordia. Udit vic.

¶ Facultat attribuyda p la prefata ma gestat al braç militar pera poder exgir dels singulars del dit braç la summa de cent milia sols p ops de sanifer los car recs que te lo dit braç. IIII

a magestat del senyor

l rey per acte dela present cort a supplicacio del braç militar de voluntat e consentiment de tota la cort e deles p'sones representants aqlla / pue beir que per leuar d' veitacions e dans a les singulars persones d' dit braç qui per seruy dels reys p'decessors d' la al tesa han fet moltes despeses p les quals per via de carregaments de censals re nen obligats los bens e de cascu jorn soffrisen grans excecucions que en la for ma e manera que es feta proferta e do natiu a sa real magestat p tota la cort go es a rãt com sera tachat per casa aci d'les p'sones d' dit braç com d'ls vassalls atimateix s'ien exgits de totes les singu lars persones del estamét militar e d'ls vassalls de aquells per los tachadors e clauaris elers per lo dit braç militar go es tant per casa com bastaran a cét milia sols los quals dits cent milia sols si en distribubits e realment còuertits en quitament dels dits censals e pagament deles p'sions e rata de aquells deguts als crehedors e lo restant dels dits cét milia sols sia conuertit en pagamét de les despeses salaris e altres coses q son necessaries pagar e despèdre al dit braç militar en la present cort e expedicio de aquella segós sera tachat per los dits tachadors. Udit vic.

c iiii

Del Rey don Ferrando.

Prohibició que fa la real magestat a les ciutats e viles reals q no puiten imposar peytes o altres imposicions sense conuocacio dels interessats. V

a magestat del molt

Lalt senyor rey sobre los greuges posats per lo braç militar e algunes singulars persones de aquell per la tractio deles peytes e raches de bens sebens mobles e semouents que se fa per les vniuersitats deles ciutats e viles reals e altres viles e lochs del present regne per los bens que tenen e posseixen en les dites ciutats viles e lochs contribucio e termès d aquelles ari imposades com imposadores. Qlsts los priuilegis sctrics e pragmatiques sancions sobre les dites peytes e raches disponers e als dits militars atorgats volent prouehir degudament sobre les dites coses per acte dela present cort. Prouehir discerner e declara que de aquia uant en la imposicio deles dites peytes sien reguts e perpetualment obseruats los dits priuilegis sentencias e pragmatiques sancions ala letra e segos en aqelles es dispos e ordenat. E senyaladament en lo que disponen deles couocacions fazedores dels interessats enariques facen les dites conuocacions scis frau o caurela alguna e ab tota realitat e veritat. Enari que si en la imposicio d les dites peytes e raches tractio de aqelles per los dits conuocats o procuraadors de aquells sera feta contradiccion alguna tals peytes o raches imposades e imposadores nos puiten executar en aquella part en que haura contradiccion fins que hordes les parts per lo portat veus de general gouernador del regne de valencia e cort sua sia vist prouehir e declarar deures executar. e si ans d la dita declaracio les dites vniuersitats apres dela dita contradiccion era en res pcebit e enantat tot sia ans d totes coses al primer stat dedubit. ago empero declarat que lo dit portat veus de gouernador breuement e de paraula sens figura de jubi hordes les parts e vists totes los dets ho declare. Quidit vic.

Decларat sacra maiestas loci de montartal fore ac esse et fuisse milicie antiq et debere gaudere immunitatibus quibus assueti sunt gaudere loci dicte milicie. VI

Ominus rex visa sup

Duplicacione in viani grauanibus in curia oblata per Ludouicum iohannem militem sub die decimonono iunij anni presentis cum qua supplicauit petit ac requisit dclari ac puiden locum de montartal cuius esse dicit dñs fore ac esse milicie antique et dictum Ludouicum iohannem debere gaudere omnibus illis immunitatibus et priuilegijs quibus dñi locorum milicie antique gaudere et vt assueti sunt. Visa supplicatione in dicta curia generali oblata p syndicum ville algezire sub die vniioseptimo pntis mensis iulij cum qua pretendit dictum locum de montartal fore et esse contribuciois generalis dicte ville cum fuerit situs intra generales terminos dicte ville. Visa venditione facta p serenissimum dñm regem Petrum Godisaluu d castro veteri de camera ipsius dñi regis de dicto loco de montartal. Visis alijs que videnda erant puidet et declarat dictum locum de montartal fore ac esse ac fuisse milicie antiq et ob hoc et als debere gaudere ac vt omnibus immunitatibus priuilegijs et prerogatiuis quibus dñi ac loci milicie antiq que assueti sunt et gaudere in omnibus et per omnia. Quidit vic.

Comissio compromissaria que fa la sacra magestat sobre lo greuge pretes per lo noble don Janer rabaça de perellos per la vall de seta. VII

a magestat del senyor

Lrey per acte dela present cort sobre lo greuge contra la dita magestat posat per lo noble don Janer rabaça de perellos sobre la vall de seta et de voluntat e etpres consentimēt de tota la dita cort e de totes les persones representants aquella prouehir que sia feta comissio als arbitres elects per la magestat e per lo dit noble: go es mossen Lups d cabanelles gouernador. mossen Lups ferrer loctinēt d general gouernador p la altesa E dō Lups d vilanova. e mossen Johan pardo elects p lo dit noble los quals a cōsell e ab assessoria d micer Alfonso dela caualleria vicecanceller: e de micer Jacme rosell regent la cancelleria de la magestat. e no sens ells facen e ministran justicia en lo dit greuge donant e publicant diffinitiuua sentencia en aquell entre lo fisch de

Del Rey don Ferrando.

una part e lo dit noble d'la altra e sobre la justicia p lo dit noble emanada en la supplicacio a sa altesa donada/los q's bajen a donar e publicar la dita senten- cia ab consell d's d'essus d'its ordenada per tot lo mes de agost primer venidor bon se vulla que los d'its arbitres sic o seran en lo dit temps. E que los d'its as- sessor's juren dar los vots e jurta aq'ls ordenar la dita sentencia. E los d'its ar- bitres publicar la dins lo dit temps/la qual dita sentencia ari ordenada e publi- cada comi dit es baja forces a effecte de acte d' cort e sia acte d' cort ari com si en plena cort fos deliberada ordenada e publicada. E sia executada e baja tots los effectes que acte de cort deu bauer entre lo dit fisch e lo dit d'o perellos rat solament. E promet sa real magestat en sa bona fe real p lo p'sent acte de cort q' a la dita comissio e al que deuen fer los d'its arbitres e assessor's segos dit es no fara ne permetra esser fet o donat en / paig algu directamēt o indirecta ne per- metra que empaigne si sia fet ans ab lo p' sent acte de cort manara e mana q' aq'it acte sia regut e inuolablemēt obseruat e ab tot effecte executat vsant vers los d'its arbitres e assessor's de sa real pote- stat ab que la dita sentencia sia ordena- da e realment publicada e executada en- tre les d'ites parts tant solament e sens p'judici de tercercs. E q' puguen los d'its consellers o assessor's o calcu d'ls subde- legar en loch seu la persona de sciencia que ben vist los sera/ab que lo subdele- gar o subdelegats sien tenguts seguir e seguir que in omnib' p' omnia la for- ma dela p'sent comissio. E que se baja d' bauer no obstant la dita substitucio o subdelegacio lo bor de aquell o aquells que fara o faran la dita substitucio o subdelegacio perque tots temps que los d'its arbitres bajen a p'nunciar/p' nuncien ab los vots d'ls d'its d'essus no niens assessor's e cōsellers e no niens de aq'ls los q'ls si vist los sera en temps / e scorsum p'uen fer porrogacio d' dit temps d'essus designat p lo temps que ben vist los sera. Afi de nullo: regonei- per e veure los merits dela dita causa si sera necessari. Et dit vicecancellarius.

¶ Compromies ab comissio q' fa sa alte- sa sobre lo greuge p'ctes p lo noble d'o

Johan centelles per los molins de pa-
terna.

VIII
a magestat del senyor

I Rey sobre lo greuge posat per lo noble don Johan centelles so- bre los molins d' parerna/ p que li sia fe- ta e ministrada justicia p acte dela pre- sent cort/ de voluntat e consentimēt de- les representants aq'la fa comissio d'la di- ta causa e greuge a mossen Jacme ro- sell regent sa cancelleria: e a micer Fra- cesch artes doctor en leys habitador's d' la ciutat d' valencia/ e per tercerc a mossen Lups ferrer lochinent de gouernador general de regne de valencia los quals tots o los dos de aquells donen o pro- mulguē sentencia diffinitiuva en lo dit fet e executē ab tot effecte aquella dins ter- me de quatre mesos apres publicacio del present acte. Enari que lo que p' ell's o los dos d'ells sera pronunciat baja for- ces de acte de cort fet en la present cort e sia executat ab tot effecte. E aq' si ten- gurs jurar los d'its arbitres de p'nunci- ar dins lo dit temps. E promet sa real al- tesa en sa bona fe real que la dita comis- sio no reuocara ni en aq'la impedimēt algu donara directamēt o indirecta ni manara als d'its arbitres res en contrari

¶ Comissio arbitraria q' fa la real mage- stat sobre lo greuge p'ctes per lo noble don Pere ramon de vilaragut sobre la baronia de albayda.

IX
temla prefata real ma-

I gestat p acte dela p'sent cort so- bre lo greuge posat p lo noble don Pere ramon d' vilaragut sobre lo vincle que preten tenir en la baronia de albayda la qual fon venuda per lo sere- nissimo senyor rey don Johan pare de sa real altesa al reuerēdissimo cardinal de sanctiquatre Bisbe d' leyda volē bo- dir segons en lo dit greuge es contrēgut per expedicio dela justicia comet la dita causa e greuge a mossen Jacme rosell re- gent la cancelleria d' sa altesa/ e a micer Francesch artes doctor en leys habita- dor's dela ciutat de valencia. E per ter- cer lo lochinent general de gouernador del regne de valencia. Enari q' los tres o los dos de aquells pronuncien senten- cia diffinitiuva en lo dit fet e negoci bo- re lo fisch del dit senyor rey e aquells d' qui sia infes e facē justicia sobre lo dit greu-

c v

Del Rey don Ferrando.

ge e lo per ells pronúciat dedubte que a execució. E la qual pronúciació hagen a fer dins terme de quatre mesos e continuament compradors apres publicació del present acte. En açí q lo que p ells sera pronúciat baja forces e effecte de acte fet en la present cort. E juren los dits arbitres dins lo dit temps pronúciar en la dita causa. E promiet sa real alteza que la dita comissió no reuocara ni als dits arbitres directament o indirecta empaig algun donara ni pmetra esser donat ni manara sa alta senyoria esser fet lo contrari. Vidit vicecancellarius.

Concordia capitulada e declaració feta per acte de cort entre la magestat real e los crehedors dela baronia de arenos. Capítol I

A magestat del senyor rey ben auenturadament regnat te plena noticia com la baronia d arenos en la qual son los lochs e viles deus en la present capitulació especificats y designats y confrontats era reguda p don Jacme d arago e de dona Elionor muller d aquell e encara p altres qui prenent tenir dret d propietat en aquella la qual baronia e tots los lochs deus nomenats foren adquirits e guanyats al senyor rey don Johan pare seu de infuinda recordació per la notoria rebellio e crim d lesa magestat p los detenedors e possehidors comesos e perpetrats. E per ço lo dit senyor rey Senyor e propietari d tota la dita baronia e lochs d aquella d tota aquella baronia fench feta donació a don Alfonso d arago fill de aquell en tant que lo dit don Alfonso p lo dit titol de donació e qualseuol altre se deva senyor dela dita baronia de arenos lo qual no pogue bauer la possessió d la dita baronia sino paguant lo que concorda e paga a la ciutat de valencia la qual ab ses propries despeses d ma dls reberles hague e cobra e redubi ala fidelitat dela real magestat la dita baronia de arenos e lochs de aquella la qual ciutat de valencia era detenedora e possehidora d la dita baronia d arenos e dela qual prenia esser possehidora tant e tant longamete

finos fos pagada deles dres despeses. La qual ciutat de valencia fench pagada de tots sos drets per cent milia sols que la dita ciutat de valencia hague e rebe ço es quaranta e cinch milia p mans d el noble dõ Gomez de figueroa e cinquanta e cinch milia per mans de micer Miquel dalmiau per recuperació e paga dels quals lo dit noble don Gomez e lo dit micer dalmiau tenen e possehent alguns lochs dela dita baronia. E açí mareix lo noble dõ Gomez d figueroa e possehent lo loch de roga p alguns nobles e magnífichs cauallers adquirits e guanyats de mans dels reberles a obediencia del senyor rey e p titol q del dit loch re d la dita real magestat ço es d el dit senyor rey dõ Johã. E lo castell e loch e la pobla de arenos son reguts e possehids per los hereus de mossen Johã d vallterra p rabo deles despeses fetes en conquistar lo dit loch e redubir aquell a obediencia dela real magestat. E açí tota la dita baronia p titols d la real magestat e per les dres despeses fetes p redubir aquella a obediencia son regudes e possehides açí p lo hereu del dit illustre dõ Alfonso d arago com per lo noble dõ Gomez de figueroa com per los hereus del dit mossen vallterra com p lo dit micer Miquel dalmiau. E jasia los dres detenedors e possehidors p drets de porriat en conquistar e redubir la dita baronia e lochs de aquella a obediencia d la magestat del senyor rey se diguen porriats empero per ço nos pot excloure q los verdaders crehedors açí be per censals com violaris no bajen a esser pagats dela dita baronia de arenos dela propietat e rendes de aquella prenent que per les dres despeses fetes p redubir a obediencia la dita baronia no poden esser apartats e separats los dres censals e violaris d no esser pagats maiorment com prentenguen dels fructs e rendes rebuts dls dita baronia e lochs d aquella sien pagades les dres despeses. E per ço p part dels dres crehedors son fchades moltes supplicacions en les corts generals demanant e supplicant d la dita baronia esser pagats los censals violaris e pensions d aquella. E ar pagades les dres despeses en redubira obediencia la dita baronia e lochs de aquella de aquella dita baronia e lochs de aquell

Del Rey don Ferrando.

lla hauien a esser pagats los dits cens / fals e violaris de que la real magestat / hauet plena noticia d' tot lo dit fet e dls credits e dls greuges posats p' causa d' aquells e qualseuol confiscacio feta dela dita baronia o drets adquirits en aquella no podia esser fet en p'ubi dels dits crebedors qui ans d'la dita rebellio qui ja tenien en sequestre la dita baronia p' esser pagats de sos credits e ara feta inalienable perço ab acte dela present cort v'sant de plenaria potestat e de tot lo q' com a rey e senyor pot v'sar e fer / e'cara q' tinga noticia d'la dita baronia e lochs de aquella esser alienats e transportats per lo alt rey don Jobā / Conformant se ab la justicia declara vol e li plau e es content que per los dits crebedors sien pagats dos cents milia sols los quals pagats segons sera concordat sia liurada la dita baronia e lochs de aquella als dits crebedors en paga e satisfaccio dls dits credits e per dar pus clara intelligencia del fet es atorgat ab acte dela present cort per la forma seguent. ¶ Plau al senyor rey. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol II

a magestat del senyor

I rey de voluntat dela present cort general e ab acte exp'ess de aquella ferma ordena prouehir e declara q' ba per be confiscats e incorporats a si e a sa real cort / e a cautela de nou confiscats e incorpora a si e ala dita sa cort les villes e lochs e castells e baronia d' arnifco es de vila fermosa / quapna / vila malleffa / ludient / toga / spadella / vallat / torrechuiua / arenos / e la pobla ab tots sos termens territoris jurisdictionis ciuils e criminals altes e baixes / mieres e mixtes imperis / p'eminencies / prerrogatiues / e libertats / redes / drets / fruyts / e moliments / e obuencions d' aquells ab totes les heretats possessions e coses en aquelles e dins aquelles situades e comp'eses ab tot plen domini e senyoria segons que pus amplament se tenien posesbien tenir e possebir se deuien e podien per dō Jacme de arago e predecessors de aquell e o qualseuol senyors en e d'la dita baronia e lochs viles castells sobre dits per la notoria rebellio del dit don Jacme d' arago e dona Elionor / sa muller / e don Jacme / dō Johan / don Pe

dro / dona Elionor / dona Karberina / dona Joana / e altres fills e filles dels d'essus dits piuges per qualseuol titols causes e rabons a ells d'essus dits o qualseuol de aquells pertanyents e pertanyer podents en qualseuol manera / los q's e les quals son situats en regne de valencia e son limitats / termenats / e confrorats segons se seguit. E primerament la vila de vilafermosa afronta ab terres e termens d'loch de cortes del dit regne de valencia e ab terres e termens d'loch de mingalbo del regne de arago. Item lo castell e loch dela pobla de arnifos afronta ab terres e termens del dit loch de cortes e del loch d'olba / e de vila noua e dela font dela reyna / e de pinya del dit regne de valencia / e de sanct Agusti aldea dela comunitat de terol. Item lo loch de torrechuiua afronta ab terres e termens dels lochs de thornio e de torralba e de toga del regne de valencia. Item lo dit loch de toga afronta ab terres e termens del loch de argelita e de torrechuiua e de ludient e de vallat del dit regne de valencia. Item lo loch de spadella afronta ab terres e termens dels dits lochs de argelita e de toga apoder e fanzara e dela alcaldia del dit regne de valencia. Item lo loch de vallat afronta ab terres e termens dls lochs de toga e de spadella / fanzara dela alcaldia e d' archelita del dit regne de valencia. Item lo loch de ludient afronta ab terres e termens dela alcora de lucena e d' archelita d'essus dits. Item lo castell e loch de vila malleffa afronta ab terres e termens de lucena e d' vila fermosa e d' quapna d'essus dits. Item lo loch de quapna afronta ab terres e termens de vila fermosa e de aranyol e de montanjos del dit regne de valencia. Volent que lo present acte de cort a sguart dela dita confiscacio sia habut per sentencia de confiscacio comi cōste ala magestat real notoriamēt de les causes per les quals es fundada la dita confiscacio. E a maior cautela ab la present sentencia declara esser cars e loch de confiscacio e ara confisca e incorpora les dites terres segons d'essus es dit a son patrimoni e corona reals. ¶ Plau al senyor rey. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol III

Del Rey don Ferrando.

Lo dit senyor rey ab
 e acte dela dita present cort exp^{re}
 sament reuoca cassa e anulla e
 declara e ha per reuocades casses e nul
 les totes e qualseuol donacions graci
 es alienacions / vendicions / cessions e traf
 portacions en qualseuol manera e for
 ma fetes e atorgades p la magestat de
 la dita baronia de arcnos e vila femio
 sa castells viles e lochs termens e terri
 tois heretars e possessiōs sobre dits al
 illustre don Alfonso de arago fill seu e
 o als hauent causa d aquell a don Go
 mez suarez d figueroa e a mossē Be
 reguer mercader e o a na Elionor mu
 ller de aquell com a senyors del dit loch
 de argelira e an Domingo e an Johan
 catala e a altres qualseuol psones com
 a nullament e inualida fetes e atorga
 des p esser stades fetes e atorgades en
 p̄ubi e drogacio dls crehedors del dit
 don Jacme e d la muller e viles e lochs
 dells dits e per esser a instācia d aqlls
 stas primer offeres e affices ala cort de
 la gouernacio dela ciutat e regne de va
 lencia r als. ¶ Plau al senyor rey. Vi
 dit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol III.

Per semblant lo dit
 e senyor rey reuoca cassa e anulla
 e o declara esser nulles e cassos
 ab acte dela dita cort tots e qualseuol
 testaments codicals e vltimes disposi
 ons donacions / cessions / assignacions /
 resignacions e gracies ques deyen ser fe
 tes e atorgades p la egregia dona Yo
 lant de arcnos quondam muller del il
 lustre don Alfonso de arago quondam
 duch d gādia e marques d billena / ari
 a mossen Jobā de luna com an Pere d
 luna fill de aqll e o a na Yolant de ra
 mayo muller sua e descendērs de aqlls
 o hauent causa de aqlls com a altres
 qualseuol e tots e sengles actes procebi
 nents e enantiamērs en virtut de aqlls
 e de qualseuol de aquells subseguērs en
 qualseuol manera per los qls fos vist
 esser los adquisit o adjudicat p alguna
 via o manera titol e rabo dret algu ari
 en possessio com en p̄prietat com en al
 tra q̄lseuol manera podēt se empachar
 directamēt o indirecta tacita o expresa
 les execuciōs e drets dls dits crehedors
 cēsalistes e violanistes tenints e hauēts

specials obligacions ati sobre los dits
 castells viles e lochs e altres coses so
 bre dites ab fermes e obligaciōs o car
 regaments del dit don Jacme e muller
 de aquell e senyors altres sobre dits pre
 decessors lurs com p les vniuersitats e
 singulars dls dits lochs e viles ab fer
 mes clicēcias dls dits senyors e que tots
 e cascun dels actes e titols de qualseuol
 natura sobre dits e designats sici ha
 burs expressos e laldats en lo present
 acte ati com si de verbo ad verbū en aq
 lla fossen inserts declarāt a cautela los
 censals de tots aquells crehedors q̄tro
 ben esser stas pagars de les pensions d
 lurs cēsal e o hauer instades les execu
 ciōs p̄ra lo dit dō Jacme e les dits vni
 uersitats e qualseuol de aquelles de cin
 quanta anys en q̄ deure esser tant sola
 mēt pagars / los quals parifica e egua
 la citre si sens diferencia alguna en dret
 de prioritat e potioritat e tots e qualse
 uol altres esser ne totalmēt exclusos. E
 perque nenguns dels crehedors d la di
 ta baronia ati sobre rēdes de senyor com
 sobre les vniuersitats de les condiciōs e
 qualitats propdites no sien supplant
 des p ignozācia e inaduertēcia en lurs
 drets e accions / declara e ordena e ma
 na mes lo dit senyor rey ab acte dela di
 ta cort que en les ciutats de valencia e
 gatiua e vila de castello dela plana ab
 veu de publiques crides baja esser noti
 ficat e intimat que totes e qualseuol pez
 sones tenints censals violaris o cartes
 ab responsio de interes en la dita baro
 nia de arcnos viles e lochs e castells de
 aquella ari en rendes de senyors com
 en les vniuersitats d aquella bajē a fer
 exhibicio e ocular ostensio dins trenta
 jorns apres publicacio de les dits cri
 des de tots sos titols cartes e actes au
 tenichs e fe fabents dels originals car
 regaments dels dits censals violaris e
 cartes de responsio ab interes ab cōplī
 ment de titols dins la ciutat de valencia
 en ma e poder de aquell o aquells q̄ en
 les dits crides seran designats ab co
 minacio que passar lo dit tēps no sien
 admesos a poder ni deure nenguna co
 sa demanar ans tots lurs drets e acti
 ons de aquella hora auant los sien ex
 clusos. ¶ Plau al senyor rei. Vi dit vice
 cancellarius.

¶ De eodem. Capitol V

Del Rey don Ferrando.

Lo dit senyor rey per lo març acte de cort de sa certa sciencia e de sos drets be certificat d'liberadament e expressa ven trāf fereix cedeix e renūcia tota la dita baronia viles lochs castells e termens jurisdiccions drets e rēdes e altres coses totes e sengles d'essus dretes e designades e segons d'essus confrontades e limitades e qualseuol drets que a sa senyoria en les dites coses hagen pertangut e pertanguē per qualseuol via manera titol e rābo volent aquells sien aci habuts p' expressos d'signats e l'alēdats e insertes de verbo ad verbū per si e per sos successors qualseuol reys de arago e de valēcia / al noble don Jobā centelles / mossen Joban pardo / mossen Luyz crespí valldaura / mossen Bernat almunia en son nom propri : e com a procurador : Jobanot de sanct feliu / mossen Joban olzina / en Bernat de penaroya / mossen Vicent penaroya / mossen Jacme e mossen francesch penaroya / en Nicolau pujades / en Joban ferragut / e en Luyz collar notari peurador del fill e hereu del Joban de vallterra quondam / micer Eximio ros procurador de Jacme montull de vila real / mossen Luyz joffre peurador dels hereus de mossen Frexinet / mossen Franci crespí procurador de mossen Vicent fachs e altres q' aquells regonixerā apres esser participants en lo pagament del preu dela p'sent venda. Empero ab lo carrech dels censals e violans quels dits crebedors hi han Yago p'preu de Dos cents milia sols moneda reals de valencia los q'ls se han a pagar a la magestat del senyor rey o aqui la magestat volrra / manara o ordenara E encara mes dclara nēgues altres quantitats deure ni poder se demanar als dits crebedors compra / dozs o ala dita baronia vniuersitats o habitadors d' aq'lla p' psones be vniuersitats algūes e satisfaccio d' d'speses q'ls uol fetes en e p' la recuperacio e detencio d'ess' dretes. ¶ Plau al seyo: rey. Uidit. vic. ¶ De eodem. Capitol VI

A qual venda trans / portacio cessio e renūciacio vol e dclara lo dit senyor rey sia en refa e ari ordenada e estesa per lo p'bo notari los presents actes testificāt e pu

blicant en la p'sent cort e frāqua de die e de sagell als dits crebedors cōpradors en publica forma liurada ab totes aq' lles clausules renūciacions e obligacions que sien cautes e necessaries a tātā e cōplida validitat fermetat de aq'lla e segurerat dls dits crebedors. E atorga e dona facultat lo dit senyor als dits cōpradors que per propria auctoritat pagat lo dit preu puixen pendres la possessio dela dita baronia castells viles e lochs e coses d'essus dretes e manara a pena de deu milia florins dels contrafabers criadors / q' tots e qualseuol alcaytes sot / alcaytes barles justicies jurats alamins e officials altres e als habitadors en a q'ls e aquelles e qualseuol altres persones aqui se sguarda en qualseuol manera no facē ni fer atreccen ni p'sumeix que ni cōsenten a aquells dits crebedors cōtradiccio alguna ans aquella los leixen pendre els liurē e prestes los sagramēts e homenatges de fidelitat que a senyors de aquells se solie prestar en la pus vtil pertinet e cauta forma que fer se puga / declarant en lo dit acte tots e cadun de aquells esser delliures e absolts de qual seuol altres juraments e homenatges que prestars haguessen a la ciutat de valencia e don Gomez suarez de figuerola e a micer Miquel dalmiau : e a don Alfonso d' arago o qualseuol altre ha uent causa de aquell : a mossen Joban de vallterra quondā e o a son hereu o q' seuol altres hauēt causa o dret d' aq'ls. E si per la d'essus dita forma o manera nos podia bauer la vacua possessio de la dita baronia viles lochs e castells designats d' aq'lla. En tal cas la magestat del senyor rey sia tēgut e d' present se obliga mijançant jurament liurar la possessio d' dita baronia viles lochs castells d' aquella vacua e expedita als dits crebedors dins terme de vint dies frāquamēt d' totes d'speses e sia en facultat dls crebedors elegir aq'lla via que mes volran / lo qual terme correnga dela hora a uant que sera feta requesta a hu de sos officials aquells q' los dits crebedors a les dites coses deputar e elegir volrā e elegiran p' bauer la dita possessio lo q' official o officials encoireguen en pena de deu milia florins lo contrari fahent. ¶ Plau al senyor rey. Uidit vicecācel. ¶ De eodem. Capitol VII.

Del Rey don Ferrando.

cō los dits dos cents milia sol's p'eu dela sobre dita venda se hagen abestraure e pagar per alguns dels dits crehedors a quelli hauet atraure e hauer ari p' via de carregamets de censals fahedors sobre los bens propis com p' via de vendes de altres censals seus propis: als per poder supllir ala dita quantitat: E no seria deguda cosa ni justa a ells q' a lurs carrech se haguessen acomptar les pensions e perdues de aquells. Per tal declara e ordena lo dit senyor per acte de la dita cort que dels dits Dos cents milia sol's per los sobre dits crehedors P'eu dela dita baronia e coses d'essus dites pagadors en la forma e manera d'essus dita aquells quils pagaran e o en lo pagament de aquells participara per la part a cascu p'ingent hagen a rebre e hauerne responsio e just interes a rabo d' quinze milia sol's p' miller d' sol's cascu any de fruyts, rendes, emoluments e obuencions e peytes dela baronia viles e lochs d'essus dits primer e ans de qualseuol altre pagament que de aqlls fer se puga. Enxi les despeses que feres hauran p' rabo deles vendes e carregaments dels censals d'essus dits de nou p' ells venedors o carregadors e apres les despeses e salaris deus d' signadors e especificadors e que la demesia o resta deles rendes e fruyts e peytes d'essus dits q' sera feta deductio d' les dites quantitats se baja a conuertir p' sou e per lura entre tots los dits crehedors per les pensions annualment deuedores dels seus censals e violaris que tenen sobre les rendes ari be de senyor com sobre les dites vniuersitats. ¶ Plau al senyor rep. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol VIII.

c cautela e encara de clarar e discernir lo dit senyor ab lo sobre dit mateix acte de cort los sobre dits dō Johan centelles mossen Johan pardo mossen Luy's crespi valldaura mossen bernat almunia en son nom propi e com a procurador d' Johanot de sanctfeliu mossen Johan olzina en Bernat de penaroya mossen Uicent mossen Jacme e mossen Frascsch penaroya en Nicolau pujades en Jobā ferragut e en Luy's collar nota

ri, procurador d' el fill e hereu den Jobā de vallterra quondā micer Eximeno ros procurador den Jacme mōrull de vila real mossen Luy's joffre procurador dels hereus de mossen Fretinet mossen Frasci crespi procurador de mossen Uicent fachs / crehedors que bestraure e pagar deuē les sobre dites quantitats esser primers e o ponors per aqlls q' qualseuol dels crehedors d' la dita baronia viles lochs e vniuersitats e singulars d' aquella e dels dits dō Jacme e sa muller e altres senyors predecessors lurs e per semblant per les pensions corretores p' tota aqlla quantitat a rabo d' quinze milia sol's per miller d' sol's los q'ls a cautela succedir vol e declara etots los drets e actiōs ari d' el dit senyor rep com d' la dita ciutat e d' el hereu d' mossen vallterra e d' la comunitat de terol: e altres participants en la conquesta o conquestes dela dita baronia e per rabo de aqlla e encara del illustre don Alfonso de arago: e de don Gomez de figueroa e micer Miquel dalmiau: e per semblant dels hereus succedors de mossen Joban: e en Pere de luna: e de na Yolāt de ramiyo e d' q' seuol altres persones hauerne causa d' aquells. ¶ Plau al senyor rep. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol IX.

c mperentes e declarar q' p' tant temps quant la dita quantitat estara en la manera d'essus dita p' aqlls bestreta e pagada: execucio no puia esser feta per via alguna en la baronia viles e lochs sobre dits vniuersitats habitadors e singulars de aquells per neguns dels crehedors de qualseuol condicio e specie sien sino ab volūtat e consentimēt d' los crehedors qui hauran bestret la dita quantitat dels dits dos cents milia sol's d'essus dits ari be per los crehedors d' la dita baronia e lochs de aquella com de les vniuersitats e alhames dels lochs d' aquella. Enxi q' aquells p' hauer comprar dela magestat real les dites vila e lochs: e per esser detenedors e possebidors de aquells no puitē esser impetits e demanats ne en ninguna manera cōueneguts per les pensions d'gudes e deuedores dels dits censals e violaris. ¶ Plau al senyor rep. Vidit vicecance.

Del Rey don Ferrando.

De eodem. Capitol X

que los crehedors so-
bre dits bestrabent la dita quã-
titat e lurs bere^s e son cars e o-
curadors d'aquells tots pcedamēt
bajen poder e facultat segons que ab lo
p̄sent acte de cort se los dona e atorga
que ab auctoritat de aquella puguē vè-
dre e alienar cedit e transportar la dita
baronia viles-lochs/castells/termens
e coses totes e qualseuol d'issus d'ites ari-
entre si com a altres qualseuol p̄sones
conjunctament o de partida en aquella
forma e manera que a ells sera vist p̄uip-
sia al mes donant per mija de crida pu-
blica e encant en la ciutat de Valencia p̄
treinta dies peremptoriament compta-
dors fabledors ab les designacions ge-
nerals e particulars de termens e terri-
toris e limitacions de mollons fires e
bogues e jurisdiccions altes e baixes ci-
uils e criminals mers e mieres imperis
preeminencies e prerogatiues e libertats
ja d'issus d'ites e designats e o segons q̄
pus ampliēt los senyors d'la dita ba-
ronia castells viles e lochs sobre dits
tenen haviē e possebiē exercir tenir ha-
uer possebir e exercir solien deuiē e po-
diē ab expresse encara reparticions en-
tre les dites viles e lochs o cõpradors
de aquelles de tots los censals e viola-
ris damūt d'ites eximies e liberats los
vns dels altres de tota manera de ob-
ligacio directa real personal o p̄pote-
caria si e com mes expediet e vist los se-
ra. Les quals vendes e particiõs e actes
p̄ aquells fabledors en virtut del p̄sent
poder bajen e tingue rãra validitat fer-
metat e eficacia quant als designada-
ment e expressa en e p̄ lo p̄sent acte de
cort fossen fets e fetes e ab auctoritat d'
aquella e que los dits crehedors qui d'
p̄sent compren en les dites vendes ali-
enacions e particiõs e regoneixences q̄
faran conjunctamēt o separada no s'ic
tinguts de euicio sino tant solament p̄
lurs fets e contractes prop̄is. ¶ Plau
al senyor rey. ¶ Vldit vicecancellarius.

De eodem. Capitol XI

Eclara mes lo dit sen-
yor per acte de la dita p̄sent cort
tots los crehedors d'issus d'ites
en les rēdes fruyts d'ites e enolumēts
e obuaciõs a seyo: p̄anyēts les pēsiõs

dels quals veniē e incumben a pagar a
part d' senyor d'la baronia viles e lochs
de aquella esser e deure esser tots entre si
eguals en d'ites e no porciõs ne p̄miers
vns que altres. E per rãt les quantitats
prochidores de les rēdes e coses sobre
dites deure esser repartides per sou e p̄
liura segons les annues pēsiõs d' lurs
censals / feta la d'essus dita deductio de
les pēsiõs del preu dels dits dos cēts
milia sols e dels salaris e despeses desi-
gnats p̄ tots los p̄sents actes e lo preu
o preus de la dita baronia : castells vi-
les e lochs. E encars d' veda e vendes fa-
bledors segons d'ites deure esser repar-
tides p̄ sou e p̄ liura entre tots los dits
crehedors en rendes d' senyor jura los
preus d' lurs censals e violaris q̄ extinc-
ni exclusos no sien per les rahõs d'essus
dites. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Vldit vice.

De eodem. Capitol XII

Per quant alguns
dels dits crehedors durāt la
detēcio de la dita baronia en
mans e poder de la dita ciutat de valē-
cia encara abans en temps que aque-
lla stava seq̄strada ab p̄uisions reals
a instancia dels mateixos crehedors se
ban fet pagar ab p̄uisions e lletres d'el
dit senyor rey algues quantitats en com-
pre e rata d' les pēsiõs e o proprietars
de censals e violaris en euident p̄jubi
dels altres crehedors qui ab aquest no
son stats p̄nificats ni igualats pertāt
declara lo dit senyor rey semblantment
que tots e cascu de aquella bajen a pē-
dre en compte de lurs parts de pēsiõs
tant quant les ne deura venir e tocara
encars de veditio de la dita baronia d'el
preu e preus de aquella / feta primer de-
ductio de les proprietars dels credits d'
tots los dits crehedors e si tanta part
nols ne recaura ne rcaure d'els dits p̄e-
de les vendes deura quant es lo q̄ ells
e cascu d'ells rebut hauran com d'ites
comptat sou per liura per reparticio en-
tre tots fabledors en tal cars bajen a pē-
dre en compte de les sorts principals d'
lurs censals e violaris aquella demessa
del que per ells rebut sia stat comptat
sou per liura segons les pēsiõs d'els al-
tres de manera que sien tots igualats
en la dita reparticio e no sia vist esser
auantajats los vns mes que los altres.

Del Rey don Ferrando.

¶ Plau al senyor rey. Vldit vicecancell.
 ¶ De eodem. Capitol XIII

Com les vendes e cõ
 cordies de reparticions d'la di
 ra baronia castells viles e lochs
 e coses dessus designades puguen rec
 bre no solament alguna mas encara lo
 ga dilacio p moltes causes e respectes
 de difficultats q occorren poden en tal
 negociacio declara pertant la dita ma
 geitar del dit senyor rey ab lo dit present
 acte de cort que entretant que les dites
 vendes e reparticions no seran recorda
 des e feres los crehedors bestrabents
 los dits dos cents milia sols hajē e ni
 guen lo regiment e administracio e pro
 curacio dela dita baronia ab amplissi
 ma e bastant potestat per si o per substi
 tuts seus elegint entre ells bu o dos:
 o los que ben vilt los sia pstitubint los
 salari cascū any comprat p pro rata d'l
 temps que lo dit carrech tendran: e si
 bonament acordar no sen poran en tal
 cas couocats tots los crehedors que
 bestret bauran la dita quantitat a instā
 cia de qualseuol dells en lo loch p aqll
 designado: los presents dels qui citats
 de valencia seran en cõmuniacia d'la ab
 sents pstantes primer jurament d'votar
 segons deus e ses consciencies hajen a
 fer electio en cascun any d'les dites vna
 o dos psones pus sufficients d'ls marcie
 pera la dita procuracio q de any en any
 se hajē amudar los dits procuradors per
 la vna d'les formes d'fius dites ¶ Plau
 al senyor rey. Vldit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XIII

que axi lo dit salari
 com altres qualseuol salaris
 de alcaytes officials e psones
 apres aduocats e procuradors e les de
 spes vtils e necessaries puitē raxar e
 pagar e fer los dits administradors e
 regidors e procuradors qui serā p ses
 anyades segõs dit es: e qrot qo e quāt
 e qualseuol sia los baja a esser admes
 e pres en cõpte p los altres crehedors
 en temps bestrabents com dessus es de
 signat ans e primer de qualseuol altres
 partides e pagaments: e lo q restara d'l
 recbur p aqlls sia repartit entre tots los
 crehedors segons d'annit dit es: p sou
 e p liura. ¶ Plau al senyor rey. Vldit vi.
 ¶ De eodem. Capitol XV.

tem per quant la dita
 baronia d'arcnos e lochs d'aq
 lla son de present detegurs p alien
 e es just e rasonable que aquells qui la
 detenen e possebeixen puit han a restitu
 bir la possessio de aquella sic pagats d'l
 que degut los es p los vassalls Per qo
 prouebit lo dit senyor rey ab acte dela
 present cort que en lo liurament d'la pos
 sessio dela dita baronia sic vilt e exami
 nars e comprats quins e quals deutes
 son deguts a senyor en axi que fera veri
 ficacio dels deutes deguts per los dits
 vassalls tots los deutes q seran confes
 sats p los dits vassalls esser deguts als
 dits possehedors os mostrara deguts
 ab cartes publiques sien a aquells pa
 gars dins temps de sis meses primer vi
 nets p los dits crehedors: e per la dita
 verificacio d' deutes sabedora nos pui
 ra retardar lo liurament de possessio.

¶ Plau al senyor rey. Vldit vicecancell.

¶ De eodem. Capitol XVI

tem per quant los de
 tendors e possehedors dela di
 ra baronia e lochs de aquella
 facilmēt vltra los dits dos cents milia
 sols que se han a pagar p los dits cre
 hedors porien demanar despeses o mi
 lloraments fets en los dits lochs axi de
 augneracio de pobladors com ē cases
 d' senyors e altres lochs borts camps
 e vinyes a senyor pertanyents o altres
 qualseuol despeses que ells ptinguē ha
 uer fet p qseuol via o rabo no puiten
 demanar ne p la dita rabo vsar de rete
 cio alguna dels dits lochs ans fera au
 diccia sobre les dites coses los sia dene
 gada: e p la dita rabo la dita possessio
 als dits crehedors donadora nols sia
 detardada. ¶ Plau al senyor rey. Vldit
 vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XVII.

tem per quant los dos
 cents milia sols se han a pagar
 los cent milia sols de comprats
 e los altres cent milia en censals bõs e
 segurs segons que volran los dits cre
 hedors. Per qo plau al senyor rey q fet
 deposit dels dits cent milia sols o dos
 cents milia sols en poder del gouerna
 dor del regne de valencia que de conti
 nent sia liurada la possessio d'la dita ba

Del Rey don Ferrando.

ronia de arenos als dits crehedors e p
sones dessus nomenades als q̄ls si era
fet contrast en la app̄heñsio ò possessio
que en tal cas lo gouernador o lochri
nent de aquell sens algunes desp̄ses d̄ls
dits crehedors a sola inst̄cia dels dits
crehedors sens altra conẽtencia de cau
sa sia enconinẽt liurada als dits crebe
dors la possessio vacua e exp̄dita dela
dita baronia e lochs: los quals en po
der dela real magestat juren seruar lo p̄
sent capitol e sien r̄eguts a les penes da
munt dites de deu milia florins si lo cõ
trari farã. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Udit
vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XVIII.

tem per que no seria
i justa cosa que p̄ alguns dels
crehedors siẽ procurats los
fers de tors e los treballs e desp̄ses re
bundaniffen tant solamẽt a carrech d̄ls
procurants comi dit es les dites coses
a utilitat comuna e vniuersal ¶ Pertant
prouebeit e declara lo dit senyor per lo
mateix acte de cort q̄ si la dita baronia
sera det̄guda p̄ tant t̄ps en poder d̄ls
crehedors compradors d̄ssus dits que
deles rendes drets e emolumẽts e obuẽ
cions dela dita baronia dedubides les
p̄sions e desp̄ses dels dits dos cents
milia sols e los salaris e desp̄ses vtils
e necessaries dessus designades basten
a maio: suma. En tal cas del restant se
bajen a pagar les desp̄ses que adue
raran mijangant juraniet per tors los
dits crehedors esser stades per ells fe
tes en e per la prosecucio dels plets e ex
ecucions contra lo dit don Jacme e al
tres p̄ rabo d̄la dita baronia e d̄ls dits
censals e credits lurs collocant empe
ro primer en orde les d̄ aquells q̄ en les
presentes corts han residit e en les corts
de sanct matheu vltimamẽt celebrades
residiren per p̄secucio deles dites coses
¶ Si sera cas que ans ò esser pagats de
les dites r̄des e coses comi dit es la di
ta baronia seria venuda p̄ los dits cre
hedors compradors dedubir lo paga
ment deles sorts principals dels censals
a carrech d̄ senyor incumbints a pagar
sien d̄la resta d̄l p̄eu pagats los dessus
dits p̄ lo dit orde graduats ¶ Apres fe
ra deductio deles dites desp̄ses lo que
restara sia cõuertit en pagamẽts deles

pensions de aquells segons dessus es
dit e declarat. ¶ Plau al senyor rey. ¶ U
dit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XIX.
tes declarames anant

i la magestat del senyor rey los
dits crehedors no deure ni po
der demanar quantitats algunes p̄ la
primera ni segona cõquesta de dita ba
ronia ni lochs de aquella ari per la ciu
tat de val̄cia comi encara p̄ lo duch ni
per los hauẽts causa de aquell ni p̄ ni
cer dalmau don Gomez de figueroa
comi encara los hauẽts dret per mos
sen vallterra comi encara la comunitat
de terol ni persona altra alguna de q̄l
seuol specie y condicio sien comi no p̄ce
beica de justicia ni rabo algua e ari ho
declara p̄ lo p̄sent acte de cort. ¶ Plau
al senyor rey. ¶ Udit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XX
per quant per los pre

e fets capitols es vist esser fet pa
gamẽt als dits crehedors dels
censals e violaris que tenen sobre la ba
ronia de arenos ari a carrech de r̄des
de senyor comi deles vniuersitats e alja
mes p̄ la venda o vendes fabledora o
fabledores p̄ los dits crehedors dela di
ta baronia e lochs de aquella. ¶ Plau
al senyor rey per lo p̄sent acte de cort q̄
no sia fet ne causat p̄ubi als dits crebe
dors en les euicciõs e menys fallimẽts
a aquells p̄mesos p̄ qualseuol p̄sones
en les compres de lurs censals e viola
ris o qui en altra qualseuol tinguen re
gres de euicciõs e menysfallimẽts a les
quals euicciõs e menysfallimẽts per
lo present acte no sia fet ne causat p̄qu
bi algu. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Udit vi.

¶ De eodem. Capitol XXI
tem com ab acte dela

i p̄sent cort sia dada facultat als
dits crehedors pagats los dos
cents milia sols aquells quals pagarã
e o participarã esser priuers e potiors
en la dita baronia regimẽt e administra
cio de aquella. Perço vol lo senyor rey
ab acte d̄la present cort que los dits cre
hedors qui pagaran los dits dos cẽts
milia sols tingue los dits drets e senyo
ria ¶ Cascu crehedor q̄ voltra tribubir
en paga dels dos cents milia sols p̄ la
quantitat q̄ pagara tinga los dits drets
d

Del Rey don Ferrando.

puit empero pague set milia cincheets
sols e de aqui en sus per lo q li tocara p
sou e plura e no menys en la proprie-
tat dels dits dos cents milia sols egua-
lant se si volra ab los altres crehedors
qui bauran pagar : e aco dins setata di-
es apres fera la crida. ¶ Plau al senyor
rey. ¶ Udit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XXII

Es auant plau ala ma-
gestat dl dit alc senyor rey e vol
expssament q al temps que los
diners dell dits pteu d la dita baronia
sera pagats e dposats en la forma que
per los presents capitols es ja dispost e
ordenat q de fet als dits crehedors sen-
yors dela dita baronia los sien liurats
tots los titols drets e actions si algus
seran o tendran los qui pmer aqlla ba-
ronia tenien e possebien e lochs de aq-
lla ari p lo dit illustrissimo don Alfóso
o hauer causa d aquell nixer Miquel
dalmiau com p don Gomez d figueroa
e los hereus de mossen vallterra e o al-
tres qualscuol hauer dret algu los qls
dits titols e cartes bajé a recuperar los
officials d la altesa e liurar los als dits
crehedors com dit es : e p hauer e resti-
bir aquells puité esser compellits e for-
gats p los dits officials. ¶ Plau al sen-
yor rey. ¶ Udit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XXIII.

La prefata magestat
e del senyor rey semblantment a
maior cautela ab acte dela pre-
sent cort e de voluntat de aquella si e en
quant fos o sia mester de plenitud dela
real e suprema potestat supleix tots e
qllseuol dretes q sien en los actes dessus
dits e coses e aqlls e qllseuol d aqlls co-
regudes e o e cascu d aqlls a tota e com-
plida fermietat e validitat d aqlls e a se-
guretat dls dits crehedors e o de aqlls
q se sguarda e ptany pertanyer o sgar-
dar se pot conjunciamet o d partida en
alguna manera no obstant qualscuol
furs actes de cort pragmatiques sancti-
ons puilegis vlos costums e libertats
del sobre dit regne de valencia lo contra-
ri e o altrament disponents en alguna
manera als quals e ales quals lo dit se-
yor de voluntat expresa dela dita cort
quant ales dites coses e a cascuna d aq-
lles vol dispon e ordena expssament d vo-

luntat e sentimét d la dita cort esser de-
rogat tantfolamét per aqsta vegada E
si alguns dubtes e altercacions o qsti-
ons insurtien dels presents capitols que
hagen mester declaracio interpretacio al-
gua que aqlla se faga o se baja de fer de-
clarar e interpretar a tota utilitat profit e
saluetat dels dits crehedors e deteni-
dors dela dita baronia e no e altra ma-
nera alguna com si expssamét de verbo
ad verbu fossen dits exprinits e decla-
rats e specificats a tota utilitat e profit
dls dits crehedors. ¶ Plau al senyor rey
¶ Udit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XXIII.
promet lo dit senyor

e rep per si e p los successors se-
yors en la bona fe real e jura a
nre senyor deu sobre la creu e los factes
quatre euangelis p ses propies mans
tocats q fara curara e dara obra ab
acabamét que les coses totes e sengles
en los presents capitols e en cascu de a-
quells regudes seran seruades e com-
plides e a degut efecte dedubides e a
aquelles e a alguna de aqlls no tra-
uientra ni trafara cotrauentir o contra-
fer fara ne consentira directamét ni in-
directa tacita ne expresa per alguna via
causa manera o raho e baura aquelles
p fermes e agradables fors obligacio
dls dets d la regia cort. E plau al dit sen-
yor rey q si algun empaig o cotradictio
era fet en les dites coses per los quals
lo contengut en lo present acte de cort no
fos executat e o portat a executio q los
clauaris e receprois del donatiu e offer-
ta fets a la excellencia no sien reguts pa-
gar o donar les dices quantitats fins
que les dices coses sien ab tot efecte ex-
ecutades e complides. ¶ Plau al senyor
rey. ¶ Udit vicecancellarius.

Yo el Rey.

**Oferta feta ala magestat
del senyor rey per los tres
bracos del regne de valen-
cia co es ecclesiastic. mili-
tar. e real. cotenguda en los
capitols següents.**

Del Rey don Ferrando.

Excelentissimo Senyor.

Ds tres braços de la cort de vostre regne d'valencia regraciāt a vostra altesa la proposicio p aquella feta en la ciutat d'aragona sots l'alendari de dotze del mes de febrer del any Mil quatrecentos buytanta quatre per la qual se mostra la grā affectio e voler que vostra excellencia ha habut e ha al dit vostre regne volēt entendre ab grā cura e diligēcia en lo ben auenir de aquell e fer rabo a vres subdits e vassalls e cōseruar los en justicia jussia la dita cort no sia buy en punt de pendre si e conclusio com encara resten moltes coses a prouehir cōfiant empero dela virtuosissima proferra p vostra alteza ala dita cort feta. Offerint que en breu temps les dites coses seran p vra magestat benignamēt puehides. **A**tēnet que lo temps ne loch no comporta que vostra real persona puia de present aturar en lo present regne de valencia p los grās afers e arduus negocis que a aquella occorren de anar en castella. **E** posat que p vos excellētissimo senyor en la dita vostra proposicio no sia stata demanada subuencio ajuda o seruir algu de diners **E** bent empero los dits tres braços la execucio d'la affectio en la dita proposicio demostrada **E** bent encara que vostra real magestat d'cōtinuu fa grādissimes d'speses en actes virtuosos e de gran catholich e potētissim rey e senyor debellant los enemichs dela sancta fe catholica e stirpāt la secta maometica en manera que lo nom de Jesus salvado: nostre sia tots tēps reuerit e exalcat p tot lo mon e encara feben altres actes dignes de grādissima laoz e de indelible memoria. **D**ien los dits tres braços que jussia ells noy sien tēguts a fer lo seruir do e subuēcio de ius expressars mas d' lur bon grat e mera liberalitat ab e sots expressēs d' dicio e saluetats e no sens aquelles q'p la present offerra e subuēcio no sia o puia esser fet prejubi algu a furs priuilegis e libertats del regne ne puia esser tret en s'ocuenido: a vs ne psequēcia e ab exp'ssa d' dicio e prestacio si vos sero: atorgareu los capitols e ordinacio d'jus in

serts e en aqsta manera e no ē altra nec als offren de bon grat a vos Senyor **L**ent vint e cinch milia liures moneda reals de valēcia pagado res en lo tēps que dejus serā designats deles quals **L**ent vint e cinch milia liures sien donades e dona la dita cort a vra real magestat serāta cinch milia liures pagadores e smergadores en la forma e p los tēps dejus scrits **E** les restats cinquāra milia liures siē puehides en satisfaccio e paga d'ls iustissars agreujats dejus escrits segons les assignacions d'jus scrites e en los treballats en la present cort segons los sera tachat p les psones dejus scrites. **P**lau al senyor rey. D'la caualle.

De eodem. Capitol **I**
Primera ment los dits tres braços per quant vostra real magestat per les moltes alienacions gracies munificēcias e despeses que han fetes los reys pdecessors de aquella dels drets rendes e coses de son real patrimoni en lo present regne de valencia no te tals recbudes en aquell per les q's puia occorrer a les necessitats de vostres subdits e vassalls qui desigē seruir aquella. **E** p que vostra real excellēcia pnuamēt se recorde dels regnicoles d' dit vostre regne. **A**n acordat que lo dessus dit seruir e do a vostra magestat offert se faga en la forma seguēt **L**oes que sien conprats cent milia sols censals de censals carregats sobre lo general de regne de valencia. **E** sobre la ciutat de valēcia e sobre les vostres ciutats e viles del present regne. **E** nati que del dit general sien quitats tants sols censals com sobre aqll tendran los qui no son habitadors e domiciliats en lo present regne de valēcia. **E** que p los diputats del general del dit regne ne sia fet quitament als possehidors d' aquells e carregamēt a vostra real magestat als quals dits diputats p acte dela present cort los dits tres braços donen plenissima potestat pa fer los dits quitamēts e carregamēts. **E** ati marcir per los jurats dela ciutat de valēcia sia fet quitament de tants sols censals com hi tenē carregats singulars del dit regne q' no sien d'la p'ribucio de aquella. **E** dels eclesiasticos e apres de aquelles psones q'

Del Rey don Ferrando.

tenen de dotze milia sols en sus de renda sobre la dita ciutat enaqui enpo que los censals carregadors sobre lo dit general e ciutat se carreguen a vostra magestat a rabo de quinze milia sols p miller eno en maio: ne meno: p:cu. E per lo semblant sien cõparats cõsals de aquells que fan les ciutats e viles de vostra alteza en lo present regne de valècia al dit p:cu o for fins q̄ tota la quantitat que es esmerçara es deura esmerçar p:enga suma dels dits cent milia sols censals rendals e annuals en pècio e la propietat de setanta cinch milia liures moneda d valencia les quals quantitats ari en annual pècio com p:petat de aquilla sia ppetualmēt d vos senyor e d vres successors reys de arago e d valècia e d la corona real de arago e de valencia inalienables. En ari que p vos senyor ne per los dits vostres successors reys nos puien les p:rietats de aquells vendre alienar e transporar e transferir en tot o en alguna part poca o molta directament o indirecta en algua persona collegi o loch per qualseuol causa manera o raho o p qualseuol necessitat poca o molta v:ger o necessaria que sia o tinga vostra real psona o vostres successors reys e per que de aquells succebeira lo que de present volen los dits tres braços de la presēt cort e la qual prohibició d no alienar dure ppetualment quāt a les dits p:rietats dels dits cent milia sols com dit es e o deles pècios segõs deus se dira. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Idit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capítol II
tem senyor o ffiren los
 i dits tres braços les dits quantitats ço es los dits cent milia sol. cõsals en ari eno en altra manera q̄ de les pècions annuals de aquilla vostra real magestat ne baja a distribubir assignar e assignar en pagaments de quitacions o salaris donadors a psones naturals del present vostre regne de valècia los quals vostra real alteza pèdra e volra pèdre en son servir ari pera pcell com p altres qualseuol serviturs a les quals vostra real alteza los volra e destinara en aquelles impero psones del dit regne que vostra real alteza volra e elegira en ari que lo q̄ sera consignar p vostra ma

gestar a les dits psones del regne d valècia p:ega suma almèrs d cinquata milia sols. E deles pècions dels altres cinquata milia sols p:ura vostra magestat assignar e distribubir en aquelles dits psones del dit regne o altres qualseuol o en altres coses a vostra real alteza ben vistes e com volra e elegira a son real arbitre. La q̄l distribució faça e baja fer vostra real magestat a temps o a vida puit ppetualment no passen en algu sino tāt com aquell a qui sera cõsignat viura o a vostra real magestat plaura. En ari q̄ morint o reuocar lo beneplacit de vostra alteza se baja a distribubir e assignar en altres psones com dit es en ari que les dits pècions resten en vostra real corona com dit es ppetuus inalienables e inseparables d aquella ari com dit es d la propietat. E lo p:ent capítol baja loch no sols en vostra real psona mas en vostres successors reys de arago e de valencia. ¶ Plau al senyor rey. De la cavalleria.

¶ De eodem. Capítol III.

tes que si sera car's que

i los dits cõsals comprats o carregadors a o pa vra real alteza fins en la dita quantitat deles dits setanta cinch milia liures se luyrà e quitaran en tot o en part en tal car's los p:de tals censals encars de luycio e quitament se bajen a metre en poder del clauari dels dipurats del p:ent regne d valencia perq̄ encõrment sien reesmerçats en altres censals sobre lo dit general o ciutats o viles reals de regne de valencia segõs deffus dit es e a ço a sola req̄sta de vostre batle general del dit regne en ari que lo dit reesmerç nos puita de tardar puit hi baja loch tut e segur tal com deffus dit es per lo dit batle general destinar o destinado: E a ço se fagades quantes seran quitats los dits censal o censals. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Idit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capítol IIII

tem per donar forma

i al dit pagamēt deles quantitats de cent vint e cinch milia liures deff offerres / los dits tres braços offerri aquelles en aquesta manera e no en altra ço es que es rebereitquen les pecuni es en cinch anys cõtinuus e cõtinuamēt

Del Rey don Ferrando.

comptadors del dia dela present oferta en auant e no abans ni en altra manera. ço es vint e cinch milia liures cascun any enati que exbigides les dites vint e cinch milia liures en lo primer any les quinze milia liures sié pera vos senyor en paga rata dles dites setanta cinch milia liures esmerçadores encontinēt que seran rebudes en cēfals com dessus dices. E les deu milia liures sié repartides entre los dits treballants e officials de la dita cort ari com seran per los tachadors dls tres braços tachades. E d'alli auant en cascun any fins que los cinch anys sien finits. Les deu milia liures sié cōpartides e los dits inessats e agreujats p sou e liura. E les dites quinze milia liures sien cōuertides en esmerços p a vos senyor com dit es. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Vidit vicecancellarius.

De eodem.

Capitol V

per que ab tota realitat e tot effecte les dites quantitats sien cōuertides en les coses dessus dites / los tres braços p acte dela present cort offiren les dites quantitats en aquesta manera e no en altra. q les persones electes per los dits tres braços cascū any exegir que les dites vint e cinch milia liures e aquelles realment deposen en poder dels clauaris que hā elect los dits tres braços o en poder de aquell de ells del qual se concordaran. Los qls distribuē que les dites quantitats en les coses dssus dites e no en altres ne en altra manera del que dessus es dit. En ari que vos senyor ni algun official vostre ne altre qualseuol o ha uēt comissio de vos non puitau res pēdre ni demanar ne en altres coses conuertir ni manar conuertir ni puitau en les dites pecūies tocar / ans los dits exigidos e los clauaris psten sagrament e bonenatge solennialment en mans e poder de aquell official dauant lo qual ne seran requests de fer e complir les dites coses e ques obliquen no contrauenir a aquelles ans q sien admises a poder exigir e rebre les dites quantitats. Enati que si feyē lo contrari ho paguē del seu propi. En tant que si per vos senyor los era manat lo contrari p no obedir a vostres reals manaments o d vostres officials no sié enco:reguts en pe-

na alguna. E si en algu dels dits cinch anys era fet lo cōtrari / per als anys se guets vos senyor no pugau rebre quantitat alguna ni as cesse la dita exactio en les quantitats q a vostra real magestat se deuen distribuir segōs dessus dit es e cesse lo dit donatiu quant a vos senyor e los dits tres braços restē desobligats perpetualment dela present oferta en sguart del que vos senyor ne deuen ha uer. E p attendre e complir les dites coses los dits clauaris sien rēguts donar sufficients fermances e principals obligats. Enati empero que los dits clauaris no puiten liurar o pagar pecunia al gūa a les persones interessades e a les quals es stat tachat p vostra magestat que son les deus scrites sens interuēcio del mestre racional dela cort vostra en regne de valencia pque aquell faça fer cautela sufficient e bastant a indepñitat de vostra alteza e dela v̄ra cort. Enati que si sens conuocar lo dit mestre racional algun pagamēt se feya los dits clauaris ho paguen de propi / ço entes q en cascū paga ques fara se ferme a poca del que rebra cascū en paga rata del q deu hauer. E en la vltima paga q cascū rebra a complimēt del que deu hauer sien habuts per renūciats los greuges e demandes contra vos senyor posades e totes les accions extinctes de aquell o aquells qui complidament seran stats pagats deles quantitats qls son tachades / ari e en tal manera que en iubi ne fora iubi no puguen demanar cosa alguna a vos senyor ne a vostre fisch imposant los sobre allo ara plauors perpetual callament. ¶ Plau al senyor rey. ¶ Vidit vicecancellarius.

De eodem.

Capitol VI

tem senyor per dar expedicio ala exactio deles pecūies e quantitats que son offerres Los dits tres braços hā deliberat les dites pecūies se exegirquen p numero de cases de tot lo regne / ço es p ssa auenguda enati que sien fetes d quinze fins en vint mans de persones o cases lo numero e quantitat deles quals mans bajen a fer los tachadors dlets p los dits tres braços com be e pus equalment vist los sera. En ari que per la forma que a ells sera vista sié dles psones

Del Rey don Ferrando.

e cases per ells tachades erigides les dites quantitats. E de present elegiren per tachadors les persones següents. ço es per lo braç eclesiastic Micer Francesch prats frare Garcia de marzilla. dō Jordi centelles. frare Ramon siscar. don Johan dixer: e mossen Miquel baraller. E per lo braç militar Lo comte de cocetapna Lo vezcomte de chelua. don Pedro de môcada. don Johan de cardona. don Gaspar de castelui. don Baltasar ladro don Johan sanoguera. dō Enrich d'rocacull. dō Luys ladro. mossen Luys crespi valldaura. don Johan del mila. Enrich de Montagut. don Franci de monpalau. mossen Anthoni iobā. mossen Johan pardo. Miquel ioban de soler. don Janer rabaga de perellos. mossen Jobā dez puig. mossen Jobā d'rocamorā mossen Johan sagra. en Perot jaffer d'lonç. mossen Johan roca. mossen Perot d'castelui. mossen Franci crespi. mossen Pere ramō de môsozu. mossen Perot sentboy. mossen Gracia de môsozu. mossen Cosme de vilarasa. mossen Luys de fenollet. mossen Luys iobā. mossen Luys joffre per mossen Or d'boja. dō pero magā de ligana e d'comell. E per les ciutats e viles reals en Berenguer marti de torres. en Francesch miro valleriola en Johan de gallach. en Jacme bou. en Franci granulles. en Bernat de penarroja. en Luys alpica. en Johan alegre. micer Andreu sart. en Barthomeu abar. Per valència. micer Eximeno ros. en Johan perez. en Jacme pasqual. en Luys collar. en Bernat rordera. e en Bernat dalfio. Los quals tachadors hajan poder de tachar quals cases deuen esser cōpreses e numerades en les mans ques deuen fer per rabo e causa de compartir les quantitats a vostra alteza offerentes Enaxi que lo q per ells sera fer / sia axi executat e dedubir ha effecte e deguda execucio tota exceptio o rabo en contrari a part posada. ¶ Plau al senyor rep. Dela cavalleria.

¶ De eodem. Capitol VII
tem los dits tres braços
 i . . . . . ços fā clauaris qui tingue recben e conseruen les pecunies q seran erigides per causa d'la present offerra e distribuiren aqlla aquelles segons dessus dices / als qls dits clauaris en

fer e exercir les dites coses vostra magestat e tota la cort done son poder loch e veus Los quals clauaris sō los següents. Per la sgleſia. micer Francesch prats. frare Garcia de marzilla. dō Jordi centelles. frare ramon siscar. don Johan dixer. e mossen Miquel baraller. E per lo braç militar. don Pero magā de ligana. don Luys de vila noua. mossen Luys crespi. mossen Bernat almunia. E per les ciutats e viles reals. en Berenguer marti de torres. en Francesch miro valleriola. Per valencia. micer Eximeno ros. en Johan perez. en Jacme pasqual. en Luys collar. en Bernat rordera. e en Bernat dalfio. ¶ Plau al senyor rep. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol VIII
tes que los dits tachadors
 i . . . . . doys e clauaris casu pera fer e exercir sō offici haje poder sufficient de vos senyor: per acte de la present cort d'prouehir que sien fetes execucions cōtra los recusants e no volers pagar e a lur offic obrerperar. En axi que lo q per ells sera puebit e manat fer / sia executat per qualseuol porter o porters d'vostra alteza aqui sera per aquells puebit e manat. E si mester sera hauer e obtenir auxili del portant veus de gouernador del present regne o lochinent general de aquell o de altres qualseuol officials d'vostra alteza en lo present regne los sia donat e no denegar per alguna via causa manera o rabo imposant grans penes als dits vostres officials que axi ho fagen. ¶ Plau al senyor rep. Dela ca.
 ¶ De eodem. Capitol IX.

tem senyor la dita oferta
 i . . . . . feta fan los dits tres braços ab tal pdicio e no en altra manera que totes les coses e sengles de aquelles en aquella cōtingudes sien inuolablement obseruades ala letra e sens subintellecte algu mas planamēt segons a sa entencimēt es cōregut en aqlla sens interpretacio o glosa alguna. E si interpretacio alguna de paraula se hauria a fer la hajan a fer dos per vos senyor / dos eclesiasticos / dos militars / e dos per les ciutats e viles reals puix sien de les persones d' dit poder elegidos per sort / los dls braços / e los vostres per vos senyor. ¶ Plau al senyor rep. Vidit vicecancell.

Del Rey don Ferrando.

De codem. Capítol X.

tes que tot lo que pro
uebiran los clauaris elers per los dits braços o aquelles persones qui serà eleres pera crigar e distribir les pecunies pcebidores pa la dita offera sié executades axi com p ells sera prouebit e a ço p propna auctoritat e en nom e veus o vostra magestat e de tota la cort enati que al que sera prouebit per aquells no puga esser donat en paig algu o impedimēt per vos senyoz ne per los officials vostres directamēt o indirecā e si lo contrari era fet o atētar no sia de algun effecte ans cesse e no baja loch la dita proferta. com los dits tres braços entēguen fer e han fet aquella ab aqueita condicio que aquella sia executada e dedubida a effecte e real executio per los dits tres braços e o p les persones eleres p los dits tres braços e qui lo dit poder han de crigar e distribir les dites pecunies / e en altra manera no la volen ne entenen bauer fera Enati que elegeren de present setze persones / çoes p vos senyoz. en Jobā ram scriua mestre racional. en Berenguer mercader lochinent de barle general. mossen Jacme rosell assessor del gouernador. micer Miquel dalmau aduocat fiscal. Per la Iglesia. micer Francesch prats. frare Garcia o marzilla. do Jor di centelles. frare Ramō siscar. Per lo braç militar. mossen Pere etarch. Jeronim o vich. mossen Jeronim jolia. Miquel Joban lopiç de poniar. E per les ciutats e viles reals. en Lups alpicar en Franci granulles. Per valencia. en Joban perç. E en Bernat dassiop les viles reals. Les quals psones sien appellats compradors pera crigar los comptes dls clauaris e de tots los q baurā administrar les pecunies dela p̄sent offera. ¶ Plau al senyoz rey. Vidit vice. cancellarius.

De codem. Capítol XI

es persones qui han a
esser sanifetes e pagades per vos senyoz de les pecunies pcebidores dela dita offera : e a les quals es stat per vos senyoz o p los arbitres elers per vostra alteza e per la cort sentēciat e declarat deure esser pagats sō los seguits.

¶ Dona ysabel muller del noble do Lups de vila noua : per legat fet p la Reyna dona Maria.

Itē ala noble dona na Beatriu o mōtagut donzella per dita rabo.

Itē ana muller de mossen Silabert ferrer als cifre per dita rabo.

Itē a mossen sagra per dita rabo.

Itē ala viuda muller de mossen Lups de castellui quondā caualler als mō palaua per la dita rabo.

Itē ana Leonarda o castro per la dita rabo.

Itē ana serena muller den Bertbo meu serena p la dita rabo.

Itē ales filles de mestre radio mullers dels balaguers per la dita rabo.

Itē al hercu den Pere serena.

Itē a don Pedro o mōcada p la sal.

Itē a do joffre de boya p la dita rabo.

Itē a don Lups ladro per la dita rabo e altres.

Itē ana Maria pujades e de mont agut muller de mossen Lups de mont agut p deute causat p lo senyoz rey don Joban de inmortat memoria.

Itē a frare ramon siscar comanador de torrent per la dita rabo.

Itē al comte de cocentayna per la dita rabo.

Itē a don Pero maga de ligana per los drets que te en albarda.

Itē a don Joban de cardona.

Itē a mossen Perot de castellui senyoz de carlet e a don Jobā de mōragut

Itē a mossen Joban roca per la batlia de onola.

Itē an mōragut de mōragut p deute del senyoz rey don Joban.

Itē an Gracia de agraniunt per la dita rabo.

Itē a mossē Pere etarch p la dita rabo.

Itē an Nicolau joffre p la dita rabo.

Itē a don Joban canoguera.

Itē a do Ramō castella p la dita rabo.

Itē ala reuerent abadessa dela Trinitat per legat dela reyna dona Maria.

Itē a mossē Fraciardi o menaguerra.

Itē als qui possebeixen la baronia de arenos.

Itē a mossen Gracia de monsoiu.

Itē a mossen Gaspar de castellui.

Itē an goniez de daroca ciutada de onola.

Itē a mossen Antboni ioban.

Del Rey don Ferrando.

Item als hereus de mossen bonastre.
 Item a mossen Francesch iohan de vila noua.
 Item ala ciutat de valencia.
 Item al comte de oliua.
 Item als hereus de mossen Gaspar fabra.
 Item an Lups de fenollet.
 Item al duch de vila fermosa.
 Item a mossen Lups ferrer.
 Item al vizrey de malloques.
 Item a mossen Johan de vila rasa.
 Lo es a cascu dels desus nomenats les quantitats en un memorial en un full de paper continuat designades e per vos senyor al pthonotari donat e manar a colsequencia dels presents actes continuat. Enari que tots los desus primer nomenats sien pagats de les quantitats a ells e cascu dels tachades e declara dessegons lo dit memorial de tot lo q's es degut / comprat per anyades segons desus dit es e apres sien pagats la ciutat de valencia e los qui apres de aquila desus en orde son nomenats lo q'l memorial es del tenor seguent. Les quantitats següents mana e puchair la magestat del senyor rey esser donades e pagades a les psones deus scrites agreujades e contingudes e nomenades en la oferta e acte de cort en lo dia present publicats per la prefata magestat real en la cort. E primerament a la dita noble dona Isabel muller del noble dō Lups de vila noua per legat fet per la reyna dona Maria quatre milia cinchcentes liures. E a la dita noble dona Beatriu de Montagut donzella p la dita rabo mil cinchcetes liures. E a la dita noble dona muller de mossen Silabert ferrer als cifre per dita rabo mil liures. E al dit mossen sagra per dita rabo mil liures. E a la dita viuda muller de mossen Lups de castelli quōdam cavaller als monpalaua p la dita rabo cinchcetes liures. E a la dita noble Leonarda de castro per la dita rabo trescentes liures. E a la dita noble serena muller den Berthomeu serena per la dita rabo doscentes cinquanta liures. E a les dites filles de mestre radio mullers dls balaguers p la dita rabo dos cetes vint e cinch liures. E al dit hereu den Pere serena cent liures. E al dit don Pedro de moncada per la sal setcentes cinquanta liures. E al dit dō Joffre de boya p la dita ra

bo setcentes cinquanta liures. E a la dita noble Maria pujades e de Montagut muller de mossen Lups de Montagut p deute causat per lo senyor rey don Johan de immortal memoria mil liures. E al dit frare Ramō siscar comanado de torrent p la dita rabo mil cinchcetes liures. E al comte de cocetayna p la dita rabo mil cinchcetes liures. E a don Pero maga d liana p los drets que te en albarda quatre milia cinchcetes liures. E al dit dō Jobā d cardona mil liures. E al dit mossen Perot de castelli dos centes liures. E al dit senyor d carlet e Alaudia doscentes liures. E al dit dit mossen Jobā roca p la barlia d orio la mil liures. E al dit Montagut d Montagut p deute d'l senyor rey dō Jobā tres cetes setaracinch liures. E al dit en Gracia de agramunt p la dita rabo cent cinquanta liures. E als drets hereus d mossen Bonastre dos centes cinquanta liures. E al dit mossen Pere crach p la dita rabo mil cinchcentes liures. E al dit en Nicolau joffre p la dita rabo quatre centes liures. E al dit don Johan gano guerra tres centes liures. E al dit don Lups ladro per la dita rabo e altres buytcentes cinquanta liures. E al dit dō Ramon castella p la dita rabo cinchcetes liures. E al dit mossen Franci jardí de menaguerra tres centes liures. E a la dita reuerent abadesa dela Trinitat p legat dla reyna dona maria mil cinchcentes liures. E al dit mossen Jobā de vallterra p lo castell de arenos mil liures. E al dit micer dalmay p lo q'li fall e deu hauer dla baroia dos milia cinchcetes liures. E al dit mossen Gracia de monsoiu cent cinquanta liures. E al dit mossen Gaspar de castelli vint e cinch liures. E al dit Gomez daroca ciutada de oriola cinquanta liures. E al dit mossen Francesch iohan de vila noua cinchcentes liures. E p les despeses de la cort deu milia liures. Les quals quantitats prenen sumia de quaratados milia cent vint e cinch liures. E la restant quantitat a compliment de cinquanta milia liures que es set milia buytcentes setata cinch liures se ha d donar a certs interessats que sa altesa te en memorial pera poder satisfier aquells. Plau al senyor rey. Dela caualleria vicecancel.
 De eodem. Capitol XII.

Del Rey don Ferrando.

tes que vos senyor ma
 neu expedir p furs e actes de
 la pſent cort les ordinacions q̄
 son stades fetes e acordades p tots los
 tres braços dela pſent cort e ab vos sen
 yor e o p vostra alteſa ab los officials
 de aquella elers en lo pſent poder los
 q̄ls furs e actes de cort e tots los actes
 que en la pſent jornada de trenta bu de
 juliol son fetes e ques faran en apres si
 en donars e liurars e expedirs p vſe p
 rbonatari franchs d̄ dict de ſagell e ab
 tot cōplimēt con en ſemblāts actes de
 cort es necessari. ¶ Plau al ſenyor rey.
 Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XIII
a pſent pro ferta los

l
 dits tres braços fan a vſa ma
 gſtat de mera e libera volun
 tat e no p quey ſien tēguts com deſſus
 dit es ſens derogacio alteracio e p̄ubi
 dels furs p̄nilegis vſos e bōs costums
 del pſent vofre regne d̄ valēcia e d̄ls
 p̄nilegis e libertats en vniuers e en ſin
 gular a tots los regnicoles de aq̄ll per
 tanyēts/ enaſi que p los pſents actes
 ne altres en p̄rari fetes e fabledors no ls
 ſia en res derogat mas aquells rema
 nēts en ſes forces e valor p aq̄sta vega
 da tant ſolament fan e entenē bauer fet
 la pſent pro ferta e tot lo que es capi
 tulat en aq̄lla enaſi que no ſia ne puſa
 eſſer tret en pſequecia en ſdeuenido: en
 p̄reubi derogacio o alteracio en res ni
 p res dels drets del dit regne ſupplicāt
 aq̄lla la dita offera com poſada es per
 vſa magſtat ſia benignamēt accepta
 da ab ſaluetat exp̄ſſa de tots los drets
 deſſus dits e altres q̄ dir e nomenar ſe
 puſen fabents p aq̄lla dela qual ſalue
 rat ne mane vſa alteſa eſſer ne feta car
 ta publica. ¶ Plau al ſenyor rey. Vidit
 vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XIII
Com ſenyor molt ex
 cellēt ſent ſe p la cort tal ſeruir
 e offera es acostumat per los
 reys p̄deceſſors d̄ voftra real magſtat
 fer abſolucio general en la forma e les
 altres p̄fertes e ſemblants donatius cō
 tēguda. Suppliquē perço los dits tres
 braços conſemblāt abſolucio de les aco
 ſtunades los ſia feta. ¶ Plau al ſenyor
 rey. Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capitol XV

Moreſmeyns ſenyor
 molt excellēt entenē e volen ba
 uer fet la pſent p̄ferta los dits
 tres braços ab cōdicio e ſaluetat exp̄ſſa
 q̄ p vos ſenyor ſia tēguda e obſeruada
 la concordia entre voftra alteſa de vna
 part e los crebedors d̄la baronia d̄ are
 nos dela part altra d̄la qual es ſtat fet
 acte de cort publicat en la pſent jorna
 da poch abans dela pſent p̄ferta. Ala
 qual capitulacio los dits tres braços ſe
 refiren volēt bo bauer dit ſegons en a
 quella es p̄tengut. Enaſi q̄ pagats los
 dos cēts milia ſols en la dita cōcordia
 ſpecificats realmēt e de fet ſia donada
 la poſſeſſio dela dita baronia ab tota in
 tegritat aſi e ſegons en los dits capi
 tols es p̄tengut e ſpecificat. E ſi no era
 fet los clauaris e rebedors de les pecu
 nies dela dita offera ceſſen liurar les
 quantitats q̄ crīgides haurā ſegōs deſſ
 es p̄tengut volēt bauer aſi p̄ inſertats
 los dits capitols aſi com ſi d̄ verbo ad
 verbū foſſen inſertats. ¶ Plau al ſenyor
 rey. Dela caualleria.

¶ De eodem. Capitol XVI

tem per quant en la
 ciutat de taragona fonch fe
 ta electio de tractadors e exa
 minadors d̄la pſent cort e de pſent ſō
 ſtats fetes tachadors/clauaris/ e boy
 dors de cōptes. Volēt los dits tres bra
 ços que tots los dits examinadors tra
 ctadors/tachadors/clauaris/ e boy
 dors d̄ cōptes hagen lurs ſalaris egual
 ment. Enaſi que encars que algu dels
 dits officiis no puſa bauer ſino vn ſala
 ri tant ſolamēt Enaſi empero q̄ los dits
 ſalaris no ſien donats ſino a aq̄lls del
 dit braç militar que en lo dia ques fa la
 pſent offera ſeran en la pſent ciutat de
 oriola p ſi o per ſon ſubdelegat. Enaſi
 que tots los tachadors d̄ tots los tres
 braços hagen a tachar los ſalaris d̄ls de
 ſus dits examinadors/tractadors/clau
 aris/boydors de cōptes/ o tachadors
 elers per la dita cort. E los altres offici
 als del ſenyor rey e los treballars en la
 negociacio d̄la dita pſent cort/ en aque
 ſta manera que en la dita tachacio d̄ ſa
 laris e treballs cōcoreguen de les tres
 parts/ les dos dels tachadors de caſcū
 d p

Del Rey don Ferrando.

braç encara que sien los huns mes q̄ls
altres siē equals ē ven e poder. ¶ Plau
al senyor rey. ¶ Vidit vicecancellarius.

¶ De eodem. Capítol XVII

la magestat real accep
e tant la p̄sent offerta e coses en
a q̄lla p̄tēgudes regracia mole
aquella a la dita cort. E vol e declara d̄
voluntat dela dita cort e d̄l tres braços
de aquella q̄ p̄ fer los actes q̄ de p̄sent
se fan e son stats fets nos puita dir la
p̄sent cort esser finida ni finada com
aquella vulla lo dit senyor rey reste e s̄ti
ga en la força e valor e que sia cōtinua
da e lo dit poder s̄ti ga e dure ari com
fins ac̄es stat pera negociar p̄tinuar
e acabar les coses que no son fetes e re
sten p̄ fer. E lo dit senyor rey ab consenti
ment dela dita cort e d̄els tres braços d̄
aquella e de les p̄sones d̄l dit poder cō
tinua muda e transfereix la p̄sent cort e
la residēcia de les p̄sones del dit poder
a la ciutat de valencia ap̄res que la real
altresa fera partida dela p̄sent ciutat de
oriola. Dela cavalleria.

¶ De eodem. Capítol XVIII

la magestat del senyor
l rey iustia poch ans d̄la publica
cio del p̄sent en vn capítol dela
offerta fera p̄ tota la dita cort e tres bra
ços d̄ aquella sia contēgur q̄ les p̄sones
agreguades en la recepcio que farà de
les quantitats a aquells tachades bajē
a renunciar als greuges e demādes fe
tes e ques n̄nguen p̄ p̄tēts p̄ la quan
titat a cascu tachada del q̄ mes auār po
rien bauer e demanar fehent absolucio
e remissio al dit senyor rey e a s̄o fisch en
tre les quals persones es la insigne ciu
tat de valencia. La qual p̄ via de greu
ge ha demanat e demana cent quaran
ta cinch milia s̄ols e a la qual ab la dita
offerta li es stada cōsignada certa quā
titat en paga rata del dit deute vol e li
plau e ari ho puebeix ab lo p̄sent acte
de cort que rebenit la dita ciutat la dita
quātitat de p̄sent a a q̄lla tachada no
sia tenguda d̄ fer remissio e relagacio de
la restant quātitat a cōpliment de tot lo
dit deute ans es sa intēcio q̄ no obstant
qualseuol cosa en la dita oferta p̄tēgu
da la dita ciutat jurats e sindich de aq̄
lla puiten cobrar bauer erigir e dema
nar los d̄tes cent quaranta cinch milia

sols en les altres p̄mieres corts que ce
lebriaran en lo p̄sent regne de valēcia fe
ta deductio dela quātitat que reebria la
dita ciutat del donariu dela p̄sent cort.
Enari que los d̄tes dela dita ciutat en
alguna manera no sien p̄judicats p̄ res
que en la dita oferta sia cōtēgur e dit
ans lo dit deute reste en la força ferme
tat e valor no derogar ni p̄judicar se
gons staua ans dela publicacio del dit
acte de oferta. Dela cavalleria.

Remissio general e abso
lucio. Capítol XIX.

la present abolem
a e remetem a qualseuol braços
vniuersitats e qualseuol singu
lars del dit regne de valencia totes pe
nes ciuils e criminals e q̄lseuol crims q̄
sien stats comesos tro al jorn d̄ buy de
la p̄sent empero remissio general Exce
ptam tant solamēt crims de heretgia e
d̄ lefa magestat : e de sodomita : e d̄ fal
sadors d̄ moneda : e de bares : e d̄ trap
dors : e de mort acordada : de nafres
e de coltellades donades p̄ diners : e d̄
falsos notaris : e de aquells q̄ fan fer e
vfen sciētēt de les cartes : restamēt
e falses scriptures : cossaris : e ladres : e
trēcadors de camins : e de q̄lseuol pau
e treua. Dela cavalleria.

Actos igitur foros ac
d tus curie ordinationes ⁊ pro
uisiones iuxta decretaciones no
stras in fine cuiuslibet capli sc̄ptas : ⁊ ap
positas ⁊ ad supplicationē dictoz tñū
brachioz ⁊ p̄sonaz dictā curiā representā
tium die p̄senti in ecclia sancti Saluato
ris dicte ciuitatis oriole p̄stitutoz faci
mus sanctim⁹ statum⁹ ⁊ p̄cedim⁹ ⁊ ordi
namus ⁊ volum⁹ per nos ⁊ nostros suc
cessores incōcussē ⁊ inuiolabiliter obser
uari. Mandātes illustrissimo Jobanni
principi asturiani ⁊ gerunde filio p̄mo
genito n̄ro charissimo ac post dies lōge
uos ⁊ felices nostros heredi ⁊ successori
nostro sub paterne benedictionis obrē
tu neciō omnib⁹ sup̄ adictis ⁊ infrasc̄ri
ptis vicegerētī quoq̄ officij generalis
gubernatoris iusticijs baiulis ⁊ vniuer
sis ⁊ singulis officialib⁹ ⁊ subditis n̄ris
⁊ dictoz officialiū locūtenētib⁹ p̄esen
tibus ⁊ futuris quaten⁹ omnia ⁊ singu

Del Rey don Ferrando.

la supradicta in preinsertis foris actibus
ordinacionibus et punctionibus iuxta dictas
decretaciones teneant et obseruent et ab om-
nibus faciatur teneant et inuolabiliter ob-
seruari et non contrarietur vel veniant seu
aliquem contrarietur vel venire permittat
ratione aliqua siue causa. Et ut premissa
maiori gaudeant firmitate Promittimus
in bona fide nostra regia omnibus et sin-
gulis predictis et infrascriptis et omni-
bus etiam alijs de dicto regno valencie licet
absentibus tanquam presentibus et notario et
probonotario nostro infrascripto a no-
bis pro eis et alijs quorum interest aut inter-
esse poterit legitime stipulanti pacifice
et recipienti. Et etiam iuramus supra cru-
cem domini nostri iesu christi et eius sacrosan-
cta quattuor euangelia manibus nostris cor-
poraliter tacta predicta omnia et singula
ut superius dicta sunt et in dictis foris
actibus ordinacionibus et punctionibus et de-
cretacionibus continetur: tenere complere in-
uolabiliter obseruare et facere teneant et
irrefragabiliter obseruari. Acta fuerunt
hec in ecclesia sancti Saluatoris ciuitatis
oriolis ubi dicta curia celebrabat die
tricesimo primo iulij. Anno a natiuitate
domini millesimo quadringentesimo octo-
gesimo octauo. Regnorumque nostrorum vi-
delicet Sicilie vigesimo primo. Castellorum
Legionis quindecimo. Aragonum vero et
aliorum decimo.

Sig num Ferdinandi di-
stelle A-
nis Si-
cie Balencie Maiorcanum Hispalis Sar-
dinie Cordube Corsice Murcie Beati-
nis Algarbi Algezire Sibraltaris Co-
mitis Barchonie domini Uizcaye et Moline
Ducis Athenarum et Neopatrie comi-
tis Rossilionis et Ceritanie Marchionis
oristanni Comitisque Botiani. Qui pre-
dicta facimus precedimus decretamus et iu-
ramus eiusque bullam plumbeam nostram
impendenti iussimus apponendam.

Yo el Rey.

Sig num Alfonsi de la caualleria
vicecancellarij. Sig num Ludouici de
cabanpelles gerentis vices gubernato-
ris generalis valencie. Sig num Ba-
buelis sancti thesaurarij. Sig num
Johannis rami scriua magistri rationa-
lis curie domini regis in regno valencie.
Sig num Ludouici de sanctangel scri-
be portionis domini regis. Sig num
Jacobi rossell regentis cancelleria
domini regis. Sig num Ludouici
ferrer locumtenentis generalis guber-
natoris dicti regni. Sig num Beren-
garij mercader locumtenentis baiuli ge-
neralis dicti regni. Sig num Michae-
lis dalmau aduocati fiscali. Sig num Bo-
mezij suariz de figueroa electorum et de-
putatorum in dicta curia pro parte dicti
domini regis. Sig num Fracisci prates p-
curatoris reuerendissimi Cardinalis et
episcopi valentini. Sig num Barcie de
marzilla clauerij muntense procuratoris
reuerendi magistri muntense. Sig num
Georgij de cetelles canonici sedis valen-
tie nomine proprio. Sig num fratris
Raymundi de siscar comendatoris de
torrent ordinis sancti iohannis hieroso-
limitani. Sig num Johannis digar
militis sancti Jacobi de spata comenda-
toris de orcheta. Sig num Michae-
lis bataller electorum et deputatorum pro
brachio ecclesiastico dicti regni valencie.
Sig num Johannis pardo militis et
procuratoris spectabilis Terubini de ri-
uo secco et de centelles Comitis oliue et
nomine eius proprio. Sig num Johan-
nis roiz de corella Comitis cocetayne.
Sig num Petri raymundi de monso-
rno procuratoris et subdelegati. Sig num
spectabilis Johannis franasca de pchita
Comitis auerse et almenare et noie eius
proprio. Sig num Petri ladro viceco-
mitis de villa noua et de chelua. Sig num
Sancij roiz de liori vicecomitis de
gayano. Sig num Johannis de car-
dona. Sig num Petri maga de ligana
Sig num Onofrij de cardona. Sig num
Petri de moncada. Sig num Jo-
hannis de centallis. Sig num Baltha-
saris ladro. Sig num Januarij raba-
ga de perellos. Sig num Ludouici de
vila noua. Sig num Henrici de rocafull
Sig num Ludouici de pallars. Sig num
Johannis del mila. Sig num Lu-
douici ladro. Sig num Johannis ga

Del Rey don Ferrando.

In curie valencie primo.

noguera. Sig⁺num Iaufridi de bo-
ria. Sig⁺num Frangerij ladro. Sig⁺
num Francisci de monpalau. Sig⁺nū
Gasparis de castellui. Sig⁺num Bra-
ciani de monsoiu. Sig⁺num Michae-
lis iohā o soler. Sig⁺nū Iohānis dez-
puig. Sig⁺num Ludouici crespī vall-
dura. Sig⁺num Petri iaffer de lozig.
Sig⁺num Iohannis sagra. Sig⁺nū
Petri de castellui. Sig⁺ nū Anthoniij
iohan. Sig⁺num Petri etarb. Sig⁺
num Henrici de moragur. Sig⁺ num
Francisci de penarroja. Sig⁺num Pe-
tri sentboy. Sig⁺nū Bernardi almu-
nia. Sig⁺num Iohannis roca. Sig⁺
num Cosme de vila rasa. Sig⁺ nū Lu-
douici ioffre. Sig⁺nū Hieronymi vich
Sig⁺num Ludouici fenollet. Sig⁺
nū Michaelis iohan de pomar. Sig⁺
num Ludouici iohan. Sig⁺num Frā-
ncisci crespī electorū & deputatorū pro bra-
chio militari dicti regni. Sig⁺nū Fran-
cisci miro valleriola Jurati ciuitatis va-
lencie. Sig⁺num Andree sart legū do-
ctoris. Sig⁺num Bartholomei abat
iudici valencie. Sig⁺nū Etimēti ros
Sig⁺num Iohannis perez. Sig⁺nū
Bernardi dassio. Sig⁺nū Jacobi pa-
scual. Sig⁺nū Ludouici collar. Sig⁺
num Bernardi rordera electorū & depu-
tatorū p ciuitatibus & villis regalib^{us} re-
gni qui predicta omnia approbant lau-
damus & cōfirmam^{us} eisq^{ue} assentim^{us} no-
strumq^{ue} consensum prestamus.

Testes sunt qui ad predicta fuerūt Ni-
colaus ioffre Petrus mercader Nico-
laus pujades. Milites & domicelli valē-
tie. Iohannes de coloma secretari^{us} Jo-
hānes dominguez & Anthoni^{us} salabert
scribe dicti dñi regis.

Signū
mei Philippi de
mentis
Serenissimi dñi
Regis
predicti p^{ro}bono-
tarij c^{on}q^{ue} auctoritate p^{er}
vniuersam ipsius terram & dominatio-
nem publici notarij q^{ui} p^{re}missis interfui
eag^{ue} de eiusdem dñi Regis mandato in
istis setaginta octo folijs p^{er}gamēti hac
vbi p^{re}sens signum meum appositū est
computata scribi feci & clausi.

¶ Domin^{us} rex et actis in dicta curia ge-
nerali editis publicatis & iuratis man-
dauit nubi Philippo clementi in cuius
posse dictus dñs Rex & omnes sup^{er}adi-
cti firmarunt. Et vidit ea Alfonso de
la caualleria vicecancellarius.

¶ A bono: lao: e gloria dela sanctissi-
ma trinitat^e per vtil e comoditat del
be publich Ac p^{re}ueni fi les leys o furs
modernamēt stablits e ordenats en les
generals corts en la ciutat de oriola ce-
lebrades p lo excellētissimio e iustissimio
senyor: felicissimamēt regnat: lo senyor
Rey don Ferrando per la gracia de no-
stre Senyor deu Rey d^e Castella de Ara-
go de Valencia e de Sicilia &c. Als re-
gnicoles dela insigne ciutat e regne de
Valencia Los quals son stats trets e
copiats del pp^{ri} original bullat qui es
en lo archiu dela sala dela ciutat de va-
lencia: comprobats e feclmēt corrigits
ab los primers originals Per lo bo-
nor e discret en Iohan casa noua nota-
ri dela dita ciutat d^e valēcia E apres en
la famosissima sus dita ciutat de valen-
cia a despeses del honorable en Iacobo
de vila mercader e ciurada de aquella
ab molta peritia e diligēcia acabats de
emprempar e effigiar p los sperts me-
stres Pere hagembach e Leonard burz
alamany^s. Di jous sise jorn del mes de
setembre Lorent lo any dela jocundis-
sima natiuitat de nostre senyor deu Je-
su christ. Mil quatre cents no:ata tres.

Deo gracias.

Del Rey don Ferrando.

Taula de les rubriques e capitols dels fur's nous fets

- e ordenats en les corts generals celebrades en la ciutat de Oriola p lo christianissim e inuictissim senyor rey don Ferrando Rey de Castella d Arago de València e de Sicilia &c. Als regnicoles del insigne regne de valència en lo any Mil quatre cents huytantabuyt.
- ¶ Primo lo prolech te hū cap. comença en la pñera colūna. a la pñera carta.
- ¶ De sarrabins. rubrica pñera te. ij. capitols comencen en la primera columna. a. ij. cartes.
- ¶ De guerrejar. Rubrica. ij. te. dos capitols comencen en la. iij. col. a. ij. cartes.
- ¶ De tenir cort o parlaniet general. Rubrica. iij. te hū capitol comença en la. ij. col. a. iij. cartes.
- ¶ Dels officis. Rubrica. iij. te hū capitol comença en la. ij. col. a. iij. cartes.
- ¶ De jubins Rubrica. v. te dos capitols comencen en la pñera col. a. iij. cartes.
- ¶ De jutges e de les comissions Rubrica. vj. te tres capitols comencen en la. iij. columna. a. iij. cartes.
- ¶ De pagamets dles mullers e donacions. Rubrica. vij. te hū capitol. comença en la. iij. col. a. iij. cartes.
- ¶ De crims Rubrica. viij. te. vj. capitols comencen en la pñera col. a. v. cartes.
- ¶ De euocacions o causes de viudes publicas e altres miserables pñones. Rubrica. ix. te hū capitol comença en la. quarta columna. a. v. cartes.
- ¶ De draps e drapers. Rubrica. x. te hū capitol en la pñera col. a. vj. cartes.
- ¶ De estrangers q puiten vedre de menut. Rubrica. xj. te hū capitol comença en la pñera col. a. vj. cartes.
- ¶ Dels fills de les esclaves. Rubrica. xij. te dos capitols comencen en la segona columna. a. vj. cartes.
- ¶ De guatges e treues. Rubrica. xij. te dos capitols comencen en la segona columna. a. vj. cartes.
- ¶ De aduocat fiscal. rubrica. xiiij. te dos capitols comencen en la tercera columna. a. vj. cartes.
- ¶ De celsals Rubrica. xv. te hū capitol comença en la. iij. col. a. vj. cartes.
- ¶ Del portar veus de governador. Rubrica. xvj. te dos capitols comencen en

- la. iij. col. a. vj. cartes.
- ¶ De la cort del solat. rubrica. xvij. te dos capitols comencen en la primera columna. a. vj. cartes.
- ¶ De corredors. rubrica. xvij. te hū capitol comença en la pñera col. a. ca. vij.
- ¶ De concirca o crims fets en camins reals. rubrica. xix. te hū capitol comença en la. ij. col. a. vj. cartes.
- ¶ De penes imposades p raho o crims e delictes. rubrica. xx. te hū capitol comença en la. ij. col. a. vj. cartes.
- ¶ De armar fustes. rubrica. xxj. te hū capitol comença en la. ij. col. a. vj. car.
- ¶ De officials. rubrica. xxij. te hū capitol comença en la. iij. col. a. vj. cartes.
- ¶ De les causes de vils pñones rubrica. xxij. te hū capitol comença en la. iij. columna. a. vj. cartes.
- ¶ De cõreccio de jurisdicció ecclesiastica. rubrica. xxiiij. te hū capitol comença en la. iij. columna. a. vj. cartes.
- ¶ De letres impetrades ptra fur. rubrica. xxv. te hū cap. comença en la quarta columna. a. vj. cartes.
- ¶ De reuocacio de guatges. Rubrica. xxvj. te hū capitol comença en la. iij. columna. a. vj. cartes.
- ¶ De dret de peatge. rubrica. xxvij. te hū cap. comença en la. iij. col. a. vj. car.
- ¶ De notaris. rubrica. xxviiij. te hū cap. comença en la pñera col. a. viij. car.
- ¶ De la sal. rubrica. xxix. te hū cap. comença en la primera col. a. viij. cartes.
- ¶ De cõfiscacio de bens. rubrica. xxx. te hū cap. comença en la. segona columna. a. viij. cartes.
- ¶ De alguazir q no tinga lo lochinet de governador deca lo riu o tuquer. rubrica. xxxj. te hū cap. comença en la. ij. columna. a. viij. cartes.
- ¶ De crims. rubrica. xxxij. te hū capitol comença en la. ij. col. a. viij. cartes.
- ¶ Dels officis de la ciutat de raiua. rubrica. xxxiiij. te hū capitol comença en la segona columna. a. viij. cartes.

Capitols offerts e donats

- en la cort general p part del braç ecclesiastic ab les respostes e prouisions fetes en la dita cort per la magestat real a la fi de cascun capitol. comencen en la. iij. col. a. viij. cartes.
- ¶ Supplicatio feta ala magestat real. en la primera oblacio de la sglefia. en

Del Rey don Ferrando.

- la quarta col. a. viij. cartes.
- ¶ Que lo porter elegir per lo senyor bisbe e capitol sia executor del q̄ sera jutjat p los officials ecclesiasticos. cap. p̄mer e la. iij. col. a. viij. car.
- ¶ Dela confirmacio feta p la magestat real dela bulla aurea. cap. ij. en la primera columna. a. ix. cartes.
- ¶ Que la creacio dels delmes e primitias no sia empachada p lo gouernador ne altre official real p via de recorrs nec als. cap. iij. en la segona columna. a. ix. cartes.
- ¶ Dels bens consignats per smergar en ma morta dels quals se baja vna vegada pagar amortizacio no sien tenguts pagar noua amortizacio. cap. iij. en la. iij. columna. a. ix. car.
- ¶ Que dels bens smergats dls quals se ha pagada amortizacio tornant se a reesmergar nos dega pagar amortizacio. cap. v. en la. iij. col. a. ix. cartes.
- ¶ Que lo gouernador ne altre official real nos puira entrametre p via de recorrs nec als dles causes decimales ne primitiales. cap. vj. e la. ij. col. a. x. car.
- ¶ Que lo gouernador done auxili als officials ecclesiasticos ptra los señors dels lochs del bisbat de valencia impedints los arredamiers dls delmes e primitias e la exactio de aq̄lls. cap. vij. en la. iij. columna. a. x. cartes.
- ¶ Que los señors dels lochs e les vielles reals donen cases en ses heretats e lochs per posar les decimes e primitias. cap. viij. en la. iij. col. a. x. car.
- ¶ Que los officials ecclesiasticos ne ecclesiasticos psones p vsar de la jurisdiccion no puen esser veitats ni mal tractats p los officials reals. cap. ix. en la primera columna. a. x. cartes.
- ¶ Que los coronats sien restitubits a la sglefia e officials ecclesiasticos. cap. x. en la. iij. columna. a. x. cartes.
- ¶ Que lo gouernador ne altre official real nos puira entrametre d̄ aq̄ll qui sera jutjat p lo jutge ecclesiastic. cap. xi. en la. iij. columna. a. x. cartes.
- ¶ Que nos puira fer escorcoll en les cases de les psones ecclesiasticas sens p̄sident ecclesiastic. cap. xij. en la primera columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que la immunitat d̄ la sglefia e seu d̄ valencia e palau del bisbe sia seruada. cap. xij. en la. ij. col. a. xij. cartes.
- ¶ Que les cenes ne altres seruituts no sien pagades p los dela vila d̄ puçol. cap. xiiij. en la. iij. col. a. xij. cartes.
- ¶ Que no sia erigida peyra de casa ne horts de abbadia. cap. xv. en la. iij. columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que sia seruada la pragmatica d̄ que ca sobre lo pagar les peytes p los ecclesiasticos. capitol. xvij. e la primera columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que los ecclesiasticos no paguen maior peyta dels bens sebents q̄ los lechs. cap. xvij. en la. j. columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que los vassalls dls ecclesiasticos no puen esser admesos al officio dela seca. cap. xvij. en la. ij. col. a. xij. cartes.
- ¶ Que nos puira fer p̄ncio de fomentos assegurats p los officials dela ciutat sens bun ecclesiastic deputar. cap. xix. en la. ij. columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que p los officials reals no sia admes recorrs en les causes dels delmes e primitias dles canyels. cap. xx. en la. iij. columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que en la audicio dels compres de les coses pies los officials reals no donen impedim̄t algu. cap. xxj. en la primera columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que los vassalls dels lochs de benimader e de bunagor no sien tenguts pagar coronacio mandatge ne altres demades reals. cap. xxij. en la segona columna. a. xij. cartes.
- Ordinacions e actes de cort**
fets p la magestat d̄ lo senyor rey a suplicacio del braç ecclesiastic e singulars de aq̄ll comencen en la tercera columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que negu jutge secular no puira conueir dles psones exemptes en fets criminals nec als. cap. xxij. en la tercera columna. a. xij. cartes.
- ¶ Que sia restitubit lo boirart ques en lo archiu d̄ la sala d̄ valencia p lo q̄l se fa electio dles psones ecclesiasticas p als officis dela ciutat. cap. xxij. en la primera columna. a. xv. cartes.
- ¶ Que sien seruades les immunitats als comanadors d̄ l'orde d̄ sanct Johã segons es acostumat. capitol. xxv. en la tercera columna. a. xv. cartes.
- Capitols offerts per part**
del dit braç ecclesiastic e la segona oblacio feta en les dites cortis p la sgle-

Del Rey don Ferrando.

- sia . comēcen en la .iiij. col. a .xv. car.
¶ Supplicacio feta a la sacra magestat
 ē la segona oblacio feta p la sglefia.
 en la quarta col. a .xv. cartes.
¶ Sobre lo dret de amortizacio com e
 p qui deu esser erigit . cap . xxvj . en la
 quarta columna . a .xv. cartes.
¶ De quins bēs deu esser erigit lo dret d
 amortizacio . cap . xxvij . en la primera
 col. a .xvj. cartes.
¶ Que no sia erigit dret d amortizacio
 p institucio feta p algū de cosa certa .
 cap . xxvij . col . ij . a .xvj. car.
¶ Que les psones militars no bajen d
 pagar lo dret d amortizacio si no ju
 rta forma d fur . cap . xxix . en la quar
 ta columna . a .xvj. cartes.
¶ Que sia seruada la pcor dia entre les
 psones ecclia stiques e seculars sobre
 la jurisdiccio e libertat d la sglefia . ca .
 xxx . en la quarta col. a .xvj. cartes.
¶ Que no siē cōpellides les psones ec
 clia stiques a host e caualcada vltra
 les immunitats sues . cap . xxxi . en la
 primera columna . a .xvj. cartes.
¶ Que los officials reals no inhibeix
 quē los notaris apostolichs q no de
 gē rebre actes en fauor de la sglefia .
 cap . xxxij . en la .ij. col. a .xvj. cartes.
¶ Que sobre la altercacio ques ētre los
 jutges ecclia stichs e los jutges secu
 lars en la concirēca d vsures sien ser
 uats furs e p uilegis . cap . xxxij . en la
 tercera columna . a .xvj. cartes.
¶ Que lo iubi en causes d diuorcis ma
 trimonials sia fet p los jutges ecclia
 stichs jutra forma de furs e p uilegis
 cap . xxxij . en la .iiij. col. a .xvj. cartes.
¶ Que los officials ecclia stichs bajē de
 conceixer les causes d les sepultures se
 gōs los es pmes p furs e p uilegis .
 cap . xxxv . ē la pmera col. a .xvij. car.
¶ Que los ecclia stichs e religiosos pso
 nes tenints mula o mules pa son vs
 no sien cōpellides a tenir cauall . cap .
 xxxvj . en la .ij. col. a .xvij. cartes.
¶ Que los bēs dls heretges e obfuāts
 la secta judaica tenguts sots directe
 senyoria d la sglefia e psones ecclia sti
 ques encars d p flicacio p lo dit crim
 p t arguē als directes sero : s ecclia sti
 chs cap . xxxvij . ē la .ij. col. a .xvij. car.
Actes de cort prouisions e
comissios reals . comēcē en la .iiij. co
lumna . a .xvij. cartes.
¶ Comissio arbitral q fa la magestat re
 al sobre lo greuge ptes p la spectable
 vezconiteta d chelua . en la tercera co
 lumna . a .xvij. cartes.
¶ Enco : poracio q la magestat real fa
 dela vila de cterica e lochs de pina e
 les barraqs al p rimoni e corona re
 als . en la primera col. a .xix. cartes.
¶ Cōfirmacio feta p la magestat d l sen
 yor rey al braç ecclia stich sobre la ele
 ctio fabe dora del obrer de murs p
 valls disponēt com los exēps sic e
 lets al dit offici . en la .j. col. a .xix. car .
¶ Facultat attribubida p la p fara ma
 gestat al braç militar pa poder erigit
 dls singulars d l dit braç la sumia de
 cērmilia sols p ops d satisfier los car
 rechs q te lo dit braç . en la segona co
 lumna . a .xix. cartes.
¶ Prohibicio q fa la real magestat a les
 ciutats e viles reals q no puitē impo
 sar peytes o altres impositions sense
 puocacio dels infessats . en la .iiij. co
 lumna . a .xix. cartes.
¶ Declarat sacra magestas loci de mō
 tartal fore ac eē t fuisse militie antiq
 t debere gaudere immunitatib⁹ q b⁹ as
 sueti sūt gaudere loci dicte militie . en
 la .iiij. columna . a .xix. cartes
¶ Comissio cōpromissaria q fa la sacra
 magestat sobre lo greuge ptes p lo
 noble dō Janer rabaga d perellos p
 la vall d sera . ē la .iiij. col. a .xix. cartes
¶ Cōpmes ab comissio q fa la alterca so
 bre lo greuge ptes p lo noble dō Jo
 bā centelles p los molins de pahia .
 en la segona columna . a .xx. cartes.
¶ Comissio arbitraria q fa la real ma
 gestat sobre lo greuge ptes p lo nob
 le dō Pere ramō de vilaragut sobre
 la baronia de albayda . en la segona
 columna . a .xx. cartes.
Concordia capitulada e de
claracio feta p acte d cort ētre la ma
gestat real e los crehedors d la baro
nia d arenos Es pteguda ē . xxxij . ca .
los qls comēcen ē la .iiij. col. a .xx. car .
e feneixē en la .iiij. col. a .xxij. cartes.
Oferta feta a la magestat
d l sero : rey p los tres braços d l rigne
d valēcia . q es ecclia stich / militar / e
real . Es pteguda en . xvij . ca . comēcē
en la pmera col. a .xxv. cartes . e fenei
ren en la .iiij. col. a .xxvij. cartes.
Remissio general e absolu
cio . cap . xix . en la .iiij. col. a .xxvij. car .
Deo gratias .